

การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม
ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปริญญานิพนธ์

ของ

เจตจรัส ศรีรัตนพร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

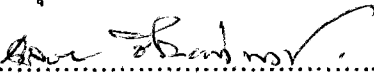
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา

มีนาคม 2542

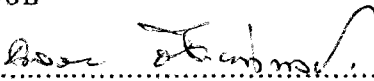

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย ชีระเผ่าพงษ์)
.....กรรมการ
(อาจารย์ประเสริฐ เชนฐพันธ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย ชีระเผ่าพงษ์)
.....กรรมการ
(อาจารย์ประเสริฐ เชนฐพันธ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(คร.อุปวิทย์ สุวคันทรกุล)
.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ วรวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ : เดือน มีนาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จ ได้ด้วยความกรุณาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย ชีระเผ่าพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาบัตรและอาจารย์ประเสริฐ เขษรพันธ์พร้อมทั้งท่านที่ร่วมเป็นกรรมการสอบได้ให้ข้อเสนอแนะจนกระทั่งปริญญาบัตรฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.อุปวิทย์ สุวคันทรกุล ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร ดร.ละเอียต รักษ์เผ่าและรองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง คณะกรรมการสอบปริญญาบัตรที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขปริญญาบัตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อุดม ไชยเดชธร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา ดร.กานดา นาคะเวช อาจารย์สมเดช รัปประมุข หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอาจารย์ที่ได้เสียสละเวลาพิจารณาตรวจสอบแก้ไขข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้แบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตรงตามเนื้อหาความเข้าใจและการใช้ภาษาอย่างถูกต้องชัดเจน

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะ หัวหน้าแผนกและคณะครูอาจารย์ของวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่อนุเคราะห์ให้นักเรียนช่างอุตสาหกรรมตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งอาจารย์ที่อนุเคราะห์พิจารณาคัดเลือกประชากรเพื่อสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างและช่วยแจกแบบสอบถามให้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทวีป เกตุทับทิม อาจารย์รวิวรรณ ขจรพันธุ์และอาจารย์ดวงพร ช่วยมันคงที่ได้กรุณาเขียน โปรแกรมและประมวลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งให้คำแนะนำวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนอภิปรายแปรผลความหมายของค่าทางสถิติ

นอกจากนี้ยังมีบิดามารดา ภรรยา ญาติพี่น้อง คณะผู้ร่วมงานและเพื่อนนิสิตคณะอุตสาหกรรมศึกษาตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมดที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจ ตลอดจนดำเนินการจัดทำปริญญาบัตรเล่มนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

คุณประโยชน์ของปริญญาบัตรฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบบูชามาแต่พระคุณของบิดามารดา บุพการี ครูอุปัชฌาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนในการวางรากฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

เจตจรัส ศรีรัตนพร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ.....	9 ✓
ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	28
พื้นฐานในการประกอบธุรกิจ.....	32
ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ.....	39 ✓
เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ.....	42 ✓
การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ.....	45
การผลิตและบริการทางธุรกิจ.....	48
ประสบการณ์ในการทำงาน.....	51
การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ.....	54 ✓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	66
กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
การสร้างเครื่องมือ.....	69
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การจัดกระทำข้อมูลทางการศึกษา.....	70
วิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบสมมติฐาน.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิจัยค้นคว้า.....	71

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	105
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	105
การดำเนินงานวิจัย.....	105
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	106
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	117
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	118
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก หนังสือแนะนำและแบบสอบถาม.....	128
ภาคผนวก ข คำอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	144
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	149

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพอิสระและอาชีพรับจ้าง.....	18
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม.....	67
3 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแยกตามสาขาวิชาช่างที่ศึกษา.....	73
4 จำนวนคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านสาขาวิชาช่าง.....	75
5 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านสาขาวิชาช่างที่ศึกษา.....	76
6 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างสาขาวิชาช่างที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรม.....	77
7 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแยกตามอาชีพของผู้ปกครอง.....	79
8 จำแนกคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านอาชีพของผู้ปกครอง.....	80
9 วิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านอาชีพของผู้ปกครอง.....	81
10 สถานภาพของผู้ตอบแยกตามรายได้ของผู้ปกครอง.....	81
11 คำนวณคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านรายได้ของผู้ปกครอง.....	82
12 วิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพด้านรายได้ของผู้ปกครอง.....	83

13	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองนักเรียน ช่วงอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ.....	84
14	ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่วง อุตสาหกรรม.....	85
15	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถใน การประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่วงอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัย อาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในแต่ละด้านรวมแปดด้าน.....	88
16	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	89
17	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ.....	91
18	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ.....	93
19	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ.....	95
20	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ.....	97
21	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ.....	99
22	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านประสิทธิภาพในการทำงาน.....	101
23	คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถ ในการประกอบอาชีพอิสระด้านพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการ ประกอบอาชีพอิสระ.....	103

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	8
2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบพื้นฐานของรูปแบบ การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ.....	41
3 กระบวนการติดต่อสื่อสาร.....	46
4 ส่วนประกอบของรายได้รวมและรายได้ที่ใช้สอยได้.....	48

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยในสภาวะการเปลี่ยนแปลงมีการกระจายความเจริญและโอกาสทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาคเป็นไปอย่างจำกัด ทั้งการพัฒนาที่ผ่านมาก็มิได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและมีรักษาสภาพแวดล้อมโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสังคมหากประเทศไทยคงยึดความได้เปรียบในอดีตทางด้านทรัพยากรและแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาในอนาคตแล้ว โอกาสที่ประเทศไทยจะพัฒนารุดหน้าทางเศรษฐกิจและสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม ในระยะอันใกล้นี้คงจะมีไม่มากนัก เมื่อสภาวะการณ์เป็นเช่นนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีกรอบนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2540-2544) ซึ่งเป็นนโยบายหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในทุกสาขาวิชาการ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาของชาติโดยให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการบริหารการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในการพัฒนาประเทศที่เหมาะสมในการเข้าสู่สถานการณ์ใหม่ ขณะเดียวกันต้องปรับปรุงการพัฒนาประเทศให้พึ่งตนเองได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช พระราชทานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้พอเพียงกับตนเองและถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนให้กลับเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมด แม้จะไม่ถึงครึ่ง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็จะสามารถที่อยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนก็ใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ว่าถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้” ความสำคัญกับประเด็นทางเศรษฐกิจและสังคม การรักษาภาวะแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาภูมิปัญญาศักยภาพของคนและทรัพยากรบุคคลของประเทศ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย (ปรีชา ทิวะหุต.2540 : 29-31)

สถานการณ์เศรษฐกิจไทยจะมีอัตราการเติบโตถึงขั้นติดลบ โดยบริษัทศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้ระบุว่าเศรษฐกิจในปีนี้จะเลวร้ายที่สุดคือ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือ ไอเอฟซีที ได้คาดการณ์ไว้ว่า ไตรมาสแรกของปีนี้ จะเป็นจุดชี้เป็นชี้ตายของภาคธุรกิจจากผลพวงของการลงทุนที่ซบเซาและจะมีการหยุดชะงักถึงขั้นติดลบของสินเชื่อทั้งระบบ เนื่องจากสถาบันการเงินทุกแห่งจะต้องสำรองหนี้เสียเพิ่มขึ้น ผลจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำที่ต่อเนื่องจากปี 2540 และการปรับลดงบประมาณรายจ่ายของภาครัฐ จะแสดงอาการออกมาอย่างรุนแรงรวมทั้งผู้บริโภคภายในประเทศ จะชะลอการใช้จ่ายลง ทำให้ปัญหาสภาพคล่องอันสืบเนื่องมาจากการชะลอของเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศ เพราะแม้ว่านักลงทุนจากต่างประเทศ จะให้ความสนใจจะเข้ามาลงทุนในไทย แต่สิ่งทีนักลงทุนเหล่านั้นยังเฝ้ารออยู่คือ การปรับตัวของราคาสินทรัพย์ที่สอดคล้องกับภาวะที่แท้จริงของตลาด (Market-clearing prices) ส่วนค่าเงินบาทก็ยังคงไม่มีเสถียรภาพและยังมีภาวะเงินเฟ้อ การที่ค่าเงินบาทโดยเฉลี่ยยังคงอ่อนตัว น่าจะส่งผลให้ยังคงมีแรงกดดันต่อต้นทุนการนำเข้าสินค้าและวัตถุดิบ แต่หากค่าเงินบาทยังคงประสบกับปัญหาความเชื่อมั่นอยู่ ภาวะเงินเฟ้ออาจจะรุนแรงยิ่งขึ้น ตลอดจนการถดถอยของคุณภาพสินเชื่อ ซึ่งส่งผลให้การขยายตัวของรายได้ออกเบียดของสถาบันการเงินต้องชะลอตัวลงไปอีก ในขณะที่เดียวกันภาวะสภาพคล่องที่ตึงตัวจะส่งผลให้ต้นทุนอัตราดอกเบี้ยจ่ายของสถาบันการเงินเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งยังต้องประสบกับความผันผวนของสภาพคล่องทางการเงินและอัตราดอกเบี้ยที่คาดว่าจะยังคงปรับตัวสูงขึ้นอีก ที่สำคัญปัญหาหนี้เสียและภาระการเพิ่มทุน ตลอดจนการฟื้นฟูของสถาบันการเงิน (ไพฑูริย์ ศรีโสง. 2541 : 30-31)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการว่างงานของคนที่จบการศึกษาสูงแต่ไม่มีงานทำ เนื่องจากตำแหน่งที่ตลาดต้องการกับวุฒิการศึกษาไม่สอดคล้องกัน มีการสำรวจพบว่า ปี พ.ศ.2540 มีผู้ไม่มีงานทำ 1,910,000 คน และมีผู้ที่จบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานประมาณ 405,595 คน แต่จะมีการบรรจุงานเพียง 108,147 คน อาชีพที่แรงงานค้นตลาดในภาคราชการและภาคเอกชน โครงสร้างการผลิตบุคลากรไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โครงสร้างของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาขาดความยืดหยุ่น เนื่องจากกฎระเบียบของระบบราชการ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและกระแสโลก ไม่สามารถผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ซึ่งเป็นที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ส่วนใหญ่ให้กับประเทศ ตลอดจนเนื้อหาที่สอนขาดการประยุกต์ใช้เข้ากับบริบทท้องถิ่น บัณฑิตที่จบออกมาจึงเป็นคนที่ปรับตัวได้ยาก เมื่อตกงานและสามารถประกอบอาชีพส่วนตัวได้ก็ไม่ทำ เพราะขาดความสามารถในการคิดริเริ่มลงมือสร้างงานและดำเนินงานจนเสร็จ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความล้มเหลวของการวางแผนกระบวนการผลิตและด้านการบริหารองค์การการศึกษา ให้มี

สภาพความคล่องตัวเหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น
(กรมการจัดหางาน, 2541 : 51-59)

การประกอบอาชีพอิสระเป็นสิ่งสำคัญ สามารถมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก การประกอบอาชีพอิสระเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างงาน โดยในระยะเริ่มต้นแม้ว่าจะเป็นการสร้างงานให้ตนเอง อาชีพอิสระในปัจจุบันมักจะเป็นการประกอบอาชีพที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก อาจเป็นการผลิตสินค้า การจำหน่ายสินค้า กิจกรรมด้านบริการและกิจกรรมการประกอบ การตามสายวิชาชีพ อาชีพอิสระมีบทบาทอย่างกว้างขวางในระบบเศรษฐกิจไทย แต่ปัจจุบันภาวะ เศรษฐกิจของไทยถดถอยทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน อาจมีสาเหตุจากหลายประการ สาเหตุ ประการหนึ่งคือจากระบบการศึกษาที่ยังไม่สามารถสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน การมีงานทำหรือการมีอาชีพและประสบการณ์ที่ผ่านมาของสังคมไทยไม่มีค่านิยมในการ ประกอบอาชีพอิสระมากนัก เพราะการประกอบอาชีพอิสระเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการ แก้ไขปัญหาการว่างงาน ดังนั้นความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ จะต้องประกอบด้วย ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พื้นฐานทางธุรกิจ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพ อิสระ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและบริการทางธุรกิจ ประสบการณ์ในการทำงาน ตลอดจนการ พัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการประกอบ อาชีพอิสระนั้นอย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี สำหรับการส่งเสริมการ ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งอยู่ในรูปของการประกอบธุรกิจขนาดย่อมและธุรกิจรายย่อยเป็นส่วนใหญ่ ธุรกิจขนาดย่อมและรายย่อยในประเทศกำลังพัฒนา นับว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดของการมี งานทำในประเทศ เพราะเป็นแหล่งที่รองรับแรงงาน ได้มากที่สุด (พจน์ สะเพียรชัย, 2534 : 6)

การจัดการศึกษาในระดับกรมอาชีวศึกษา นับว่าเป็นการศึกษาศายวิชาชีพที่มีส่วน ส่งเสริมการเตรียมตัวของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมให้พร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม ซึ่งการเรียนการสอนทางด้านช่างอุตสาหกรรม จะต้องสอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบันสถานการณ์เศรษฐกิจจะมีอัตราการเติบโตติดลบหรือ เศรษฐกิจถดถอย ซึ่งทำให้เกิดปัญหามากมายหลายประการและประการหนึ่งก็คือ การว่างงานใน กิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหานักเรียนช่างอุตสาหกรรมเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว ไม่ มีงานรองรับ เกิดสภาวะตกงานการที่จะแก้ปัญหาการว่างงานให้บรรเทาปัญหาการว่างงาน คือ การ ส่งเสริมอาชีพอิสระ ซึ่งอยู่ในรูปของการประกอบธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งหน่วยการศึกษาของรัฐ ได้ แก่ กรมอาชีวศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ จึงได้กำหนดเป็น เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งระบุว่าเพื่อให้ให้นักเรียนสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ดังนั้น สถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาการจัดการสอน ตลอดจนกิจกรรม เสริมหลักสูตร ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะวิกฤตในปัจจุบัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 644 แห่ง มีคนงานจำนวน 64,116 คน ผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 385,233 คนและมีนักเรียนสายอาชีพที่จะจบการศึกษา จำนวน 18,285 คน สรุปผู้ที่มีโอกาสว่างงาน จำนวน 119,037 คน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2540 : 29) ฉะนั้นสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษา จะต้องมีการดำเนินงานในด้านการเรียนการสอนสายอาชีพ และพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ควรจะประกอบด้วยสาขาวิชาช่างที่เรียน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่มีความพร้อมในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อที่จะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานและเศรษฐกิจตกต่ำของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมมีจำนวนมาก ได้ทำการเลิกจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ทำให้มีคนว่างงาน และนักเรียนที่จะจบมีโอกาว่างงานจำนวนมาก ประกอบกับภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีการส่งเสริมอาชีพอิสระ โดยที่ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพอิสระ เพื่อที่จะพัฒนาเตรียมความพร้อมให้แก่แก่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ จะได้ช่วยบรรเทาปัญหาการว่างงานและสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในเรื่องความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนที่จะจบการศึกษาจากสถานศึกษาของกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร ให้สอดคล้องกับการส่งเสริมอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมให้ถูกต้องอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถที่จะแก้ปัญหาการว่างงานและปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันให้ดีขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กระทรวงศึกษาธิการ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาสภาพความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตรให้สอดคล้องต่อการประกอบอาชีพอิสระอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบันให้ดีขึ้น

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อเรื่อง

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.2 การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ
- 1.3 ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.4 เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.5 การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
- 1.6 การผลิตและบริการทางธุรกิจ
- 1.7 ประสบการณ์ในการทำงาน
- 1.8 การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

2. ประชากร

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษา ซึ่งหมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 (ปวช.3) ประจำปีการศึกษา 2541 สังกัดกรมอาชีวศึกษา ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 13 สาขา นักเรียนช่างอุตสาหกรรม จำนวน 1,239 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษา ซึ่งหมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปีที่ 3 (ปวช.3) ของปีการศึกษา 2541 สังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 13 สาขา นักเรียนช่างอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 627 คน

2.3 สถานที่ศึกษาที่ทำการค้นคว้าที่มีกลุ่มประชากร ได้แก่ สถานที่ศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เปิดทำการสอนสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2541 โดยมีสถานศึกษาดังนี้

- 2.3.1 วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา
- 2.3.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา
- 2.3.3 วิทยาลัยการอาชีพเสนา

3. ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย
  - 3.1.1 สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม
  - 3.1.2 อาชีพของผู้ปกครอง
  - 3.1.3 รายได้ของผู้ปกครอง
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 3.2.1 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 3.2.2 การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ
  - 3.2.3 ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ
  - 3.2.4 เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ
  - 3.2.5 การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
  - 3.2.6 การผลิตและบริการทางธุรกิจ
  - 3.2.7 ประสิทธิภาพในการทำงาน
  - 3.2.8 การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพส่วนตัวหรืออาชีพที่ประกอบธุรกิจภายในครอบครัว เป็นธุรกิจขนาดย่อมที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและบริการทางธุรกิจ ประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

2. ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง การมีคุณสมบัติเหมาะสมแก่การที่จะประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวหรือการประกอบธุรกิจภายในครอบครัว ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและบริการทางธุรกิจ ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

3. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้จากการศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ มีค่านิยม สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ในเรื่องการประกอบอาชีพอิสระทั้งกระบวนการวางแผน การจัดการ การผลิต การจำหน่าย และสามารถในการหาข้อมูลข่าวสาร รู้จักสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการประกอบอาชีพอิสระ

4. การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ หมายถึง ความรู้พื้นฐานในการดำเนินกิจการ ขนาดย่อมเป็นการประกอบอาชีพอิสระภายในครอบครัวที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะ สามารถทำงานในกิจการของตนเอง เพื่อมุ่งแสวงหารายได้หรือกำไร ครอบคลุมทั้งกิจการที่ดำเนินงานภายใต้กฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการผลิตและการค้าอย่างมีจรรยาบรรณในการดำเนินกิจการ

5. ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง ความสามารถในการวางแผน การจัดการดำเนินงานทางธุรกิจขนาดย่อมหรืออาชีพส่วนตัวอย่างเป็นรูปแบบ โดยอาศัยประสบการณ์เรียนรู้จากการทำงานเริ่มต้นจนกระทั่งสามารถประกอบอาชีพส่วนตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง ความรู้และทักษะในการดำเนินกิจการประกอบอาชีพส่วนตัว ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยศึกษาจากประสบการณ์ในการทำงานอย่างเป็นรูปแบบจนประสบความสำเร็จของการประกอบอาชีพอิสระ

7. การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่จำเป็นในการได้รับข่าวสาร เพื่อเป็นการวางแผนการดำเนินงาน การจัดการ การสั่งการและการควบคุมทางธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจทางด้านอาชีพอิสระ

8. การผลิตและบริการทางธุรกิจ หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่จะต้องประสานงานทางธุรกิจในด้านการผลิตสินค้า การจัดหาเงินทุน การดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากรสำคัญ การตลาดและการบริการของสินค้าต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้บริโภคในการประกอบอาชีพอิสระ

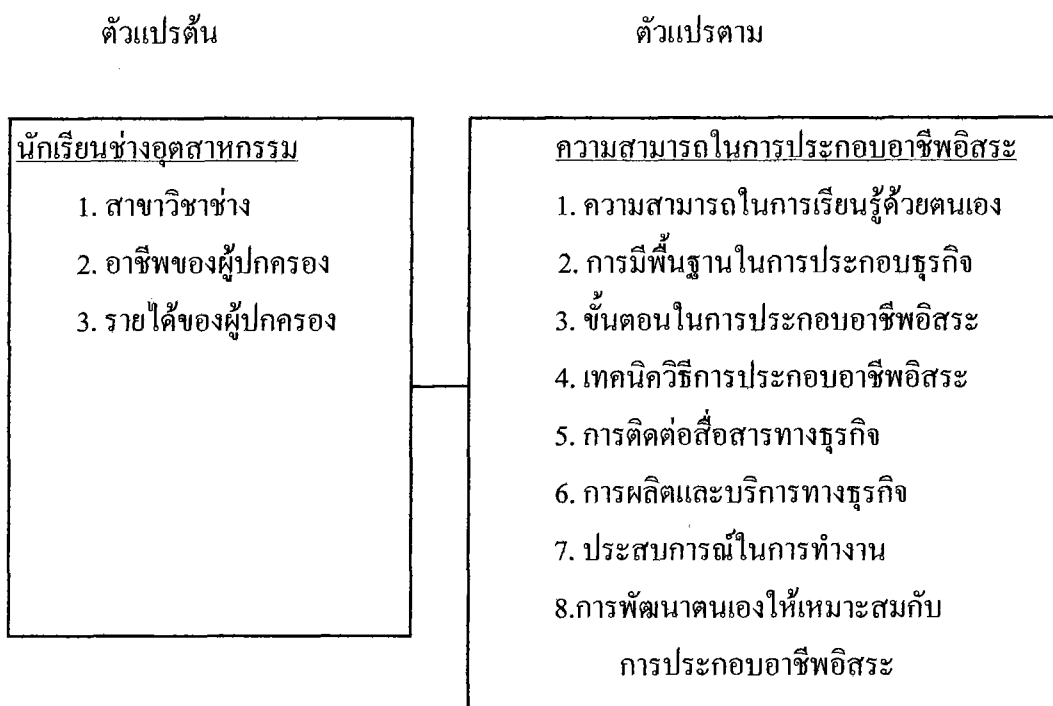
9. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง กระบวนการและวิธีการทำงานให้ให้เห็นของจริง อาจจะนำเอาความรู้ที่ได้รับ ไปแนะนำ พร้อมเทคนิคที่เป็นแนวทางความคิดใหม่ ๆ ในทางที่เหมาะสมจากประสบการณ์ในการดำเนินงานทางด้านธุรกิจ จนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและเทคนิควิธีการ สามารถที่จะไปประกอบอาชีพอิสระได้

10. การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง กระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการดำรงชีวิตที่จะสามารถประกอบอาชีพอิสระให้มีความเจริญก้าวหน้า

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนช่างอุตสาหกรรมมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก
2. นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกัน
3. อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกัน
4. รายได้ของผู้ปกครองของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพแตกต่างกัน

ดังนั้น จึงพอสรุปลข้อมูลข้างต้นเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ที่แสดงไว้ในภาพประกอบข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาชีพอิสระเป็นเรื่องที่น่าสนใจแก่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก เพราะว่าการศึกษาคำรู้เพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต การศึกษาเพื่ออาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วได้มีงานทำโดยไม่ต้องว่างงาน แต่การเลือกแนวทางการศึกษาเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้นั้นเยาวชนทุกคนควรพิจารณาเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนมีความถนัดและมีความสามารถในตนเองอยู่แล้ว จึงจะประสบความสำเร็จทั้งทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ ถ้าเยาวชนมีความรู้ความสามารถมากพอที่จะได้งานที่มีหน้าที่การงานดีหรือมีรายได้ดีหรือสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ก็นับว่าประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตไปครึ่งทางแล้ว เมื่อได้งานทำแล้วจะเป็นงานใดก็ตาม ก็สามารถมองเห็นลู่ทางที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าตามความมุ่งหวังได้ในที่สุด ดังนั้นการศึกษาค้นคว้างานวิจัยการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม จึงต้องอาศัยทฤษฎีหลักการและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางประกอบการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ

- 1.1 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.2 การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ
- 1.3 ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.4 เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ
- 1.5 การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
- 1.6 การผลิตและบริการทางธุรกิจ
- 1.7 ประสบการณ์ในการทำงาน
- 1.8 การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ

คำว่า “อาชีพอิสระ” ที่ปรากฏในนิยามของกฎหมายบางฉบับ มีความหมายเฉพาะเจาะจงว่าคือกฎหมายการประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ปรมาณีศิลปกรรมดังนั้นในความหมายเฉพาะนี้อาชีพอิสระจึงหมายถึงงานเพียง 6 กลุ่มนี้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงมีคำอีกคำหนึ่งคือ “อาชีพส่วนตัว” ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวหมายถึง ผู้ที่เป็นนายจ้างตนเอง จะทำมาหากินอะไร

ก็ได้ กิจการจะเล็กหรือใหญ่แค่ไหนไม่สำคัญ ขอให้เป็นผู้ที่เป็นนายจ้างตนเอง ผู้ประกอบอาชีพ ส่วนตัวนั้นเมื่อพัฒนาขึ้นไปก็อาจเป็น ผู้ประกอบการ (entrepreneur) ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือ หุ้นส่วนวิสาหกิจใหญ่ก็ได้ (เจลีเยว สุวรรณกิตติ. 2530 : 2)

ใน Longman Dictionary of Business English (1982 : 397-398) ได้ให้ความหมายของ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ (Self-employed Person) ว่าหมายถึงบุคคลที่ทำงานเพื่อตัวเอง ไม่เป็นลูกจ้าง ใคร เช่น เจ้าของธุรกิจขนาดย่อม เป็นต้น

ผู้ประกอบอาชีพอิสระ คือบุคคลที่เป็นเจ้าของธุรกิจ หรือเป็นหุ้นส่วนในธุรกิจอย่างใด อย่างหนึ่ง หรือนัยหนึ่งคือบุคคลที่ประกอบอาชีพหารายได้เอง โดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะ ลูกจ้าง (สัญญา จัตตานนท์. 2521 : 8)

อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการ เป็นอาชีพส่วนตัวที่ไม่ ต้องรับจ้างผู้อื่น (กรมสามัญศึกษา. 2532 : 10 ; ฉลอง บุญญานันท์. 2533 : 33 ; ทิพวัน ถือคำ. 2533 : 43 และ ศรีสง่า กรรณสูตร. 2521 : 101)

อาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบธุรกิจส่วนตัว หรือของครอบครัว หรือของหุ้นส่วน มี กำไรเป็นผลตอบแทนการลงทุน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 2 ; ประดิษฐ์ ชาสสมบัติ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร. 2531 : 82 และ อาทร จันทรวิมล. 2532 : 5)

อาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบกิจการขนาดย่อมด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง (ธีราร บัวศรี. 2521 : 6 ; ประยูร ศรีประสาธน์ และ ศิริพรรณ ชุมนุม. 2532 : 44)

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า เป็นอาชีพที่มีรูปแบบไม่แน่นอนของผู้ประกอบอาชีพ (informal-sector) (ประยูร ศรีประสาธน์ หรือ ศิริพรรณ ชุมนุม. 2532 : 621 ; อ้างมาจาก International Labour Organization. 1981)

อาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัวมีความหมายรวมถึงการประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรม ครอบครัว ด้านบริการและการค้าตลอดจนการส่งเสริมอาชีพที่ก่อให้เกิดการจ้างงานตนเอง ครอบครัวหรือจ้างผู้อื่น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 17)

อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพใด ๆ ที่สุจริต โดยเป็นกิจการขนาดเล็ก ที่มีผู้ประกอบการเป็น เจ้าของกิจการ ซึ่งอาจเกิดจากการลงทุนเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเล็ก ๆ มีผลตอบแทนในรูปของกำไร และมีความหมายเช่นเดียวกับการประกอบอาชีพส่วนตัวการประกอบธุรกิจขนาดย่อม อุตสาหกรรมในครอบครัวและการจ้างงานของตนเอง (นพคุณ ชูทัน. 2536 : 14-15)

อาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบกิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเองที่อาศัยทักษะและ เทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้และมีกำไรซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพหรือทำลายสิ่งใด ๆ รวมทั้งการบริหารประกอบกิจการ ที่มีลักษณะ

คล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้ว เจ้าของจะเป็นผู้ดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ เองเป็นส่วนมาก (จรรยา ทัพพะกุล ณ อยุธยา. 2530 : 48)

กรมอาชีวศึกษา (2531 : 20) ได้อธิบายว่า อาชีพอิสระคล้ายกับอุตสาหกรรมขนาดย่อม ได้ระบุว่า อุตสาหกรรมขนาดย่อมมีความหมายครอบคลุมถึงการประกอบกิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเองหรืออาชีพอิสระที่มีลักษณะเป็นการผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพหรือทำลายสิ่งใด ๆ รวมทั้งการบริการและการประกอบกิจการอื่น ๆ ที่มักมีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้

อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจภายในครอบครัวที่ต้องใช้ความรู้หรือทักษะที่ต้องการการฝึกฝนอบรมพอสมควรเช่นอาชีพทำของที่ระลึกด้วยวัสดุที่มีในท้องถิ่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลาและยังหมายถึง ผู้ประกอบการขนาดย่อมที่เป็นธุรกิจในครอบครัว (กรมวิชาการ. 2531 : 6)

อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพส่วนตัวทั้งในภาคเศรษฐกิจที่เป็นระบบ (formal sector) และภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นระบบ (informal sector) เจ้าของกิจการเป็นผู้ประกอบการเองทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรูปแบบของกำไร ไม่ใช่เงินเดือน (ยุพิน ประจวบเหมาะ. 2531: 8)

โครงการฝึกอบรมบัณฑิตเข้าสู่อาชีพอิสระของทบวงมหาวิทยาลัยถือว่าอาชีพอิสระและการประกอบการขนาดย่อม เป็นชื่อเรียกอาชีพที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่สามารถแบ่งแยกอย่างเด็ดขาดออกจากกันได้และได้นิยามว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่มีลักษณะดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 2)

1. ไม่เป็นลูกจ้างรับเงินเดือนจากนายจ้าง แต่รับค่าตอบแทนจากลูกค้า
2. เจ้าของกิจการเป็นผู้ลงมือกระทำเองในฐานะผู้ปฏิบัติงาน
3. มีผู้ช่วยเหลือปฏิบัติงาน โดยอาจได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างเป็นรายชิ้นก็ได้ไม่เกิน 5 คน ใช้ทุนดำเนินการไม่เกิน 500,000 บาท แต่ไม่เกิน 6,000,000 บาท ใดๆอย่างหนึ่ง

การประกอบอาชีพอิสระหรือการประกอบอาชีพส่วนตัวนั้น เป็นการจ้างงานตัวเองหรือเป็นนายจ้างตัวเอง โดยผู้ประกอบการอาชีพอิสระเป็นผู้ทำงานในกิจการของตนเอง เพื่อมุ่งแสวงหารายได้หรือกำไร อาชีพอิสระมีความกว้าง ครอบคลุมทั้งกิจการที่อยู่ในสาขาเศรษฐกิจที่เป็นระบบและไม่ใช่ระบบ กิจการที่อยู่ในสาขาเศรษฐกิจที่เป็นระบบ ดำเนินงานภายใต้กฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้า เป็นกิจการขนาดใหญ่ ใช้เทคโนโลยีค่อนข้างสูง สำหรับกิจการในสาขาเศรษฐกิจไม่ใช่ระบบหรือเศรษฐกิจนอกระบบนั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก ใช้เงินลงทุนน้อย วิธีดำเนินงานไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ใช้แรงงานมากกว่าเครื่องจักร เป็นกิจการที่สามารถเข้าริเริ่มดำเนินการได้ง่าย มีการแข่งขันสูง (มนัส วณิชชานนท์ และคณะ. 2534 : 35)

คำว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระในการวิจัยนี้ หมายถึงบุคคลที่เป็นเจ้าของธุรกิจ ที่ประกอบอาชีพหารายได้เองโดยไม่มีนายจ้าง ไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง แต่เป็นนายตนเอง เป็นเจ้าของกิจการ จะต้องปฏิบัติงานเอง อาจมีผู้ช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. 2535 : 9)

จากที่ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าอาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่มีขนาดของกิจการขนาดย่อมสามารถดำเนินการด้วยตนเอง โดยลงทุนน้อยใช้กำลังกายและความคิดค่อนข้างมาก เน้นการพึ่งพา ตนเอง คำว่าอาชีพอิสระมีความหมายคล้ายกับอาชีพส่วนตัว ธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะและเทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้ ซึ่งเกิดจากการลงทุน มีผลตอบแทนในรูปของกำไร มีลักษณะเป็นการผลิตและการบริการเพื่อเป็นการส่งเสริมทางด้านอาชีพอิสระจะต้องเน้นทางด้านความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ การที่หน่วยงานของรัฐบาลสามารถบรรจุเข้ารับราชการได้ในจำนวนจำกัดและการขยายตัวของตลาดแรงงานภาคเอกชนเกิดขึ้นไม่มากนัก ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน ทำให้บุคคลต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพอิสระดังที่ สัญญา จัดตานนท์ (2528 : 68, 71) และกรมอาชีวศึกษา (2531 : 1) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้กับประชาชน เป็นทางออกที่ดีในการแก้ปัญหาการว่างงาน

ในข้อสรุปดังกล่าว มีแนวความคิดมากมายที่สามารถยืนยันความสำคัญของอาชีพอิสระที่มีต่อการแก้ปัญหาการว่างงาน ซึ่งสามารถนำเสนอได้ดังนี้

กรมอาชีวศึกษา (2531 : 56) พบว่าอาชีพอิสระเมื่อเกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่ง จะมีการขยายงาน มีการรับคนงาน ก่อให้เกิดการจ้างงาน (employment) ติดตามมา

เยาวลักษณ์ ราชแพทยาคม (2533 : 107) และอุทัย ดุลยเกษม (2528: 56) มีข้อคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า อาชีพอิสระสามารถดูดซับแรงงาน ทั้งที่มีการศึกษาระดับสูงและต่ำได้อีกมาก

จากข้อคิดเห็นดังกล่าว จึงถือได้ว่าศักยภาพในการแก้ปัญหาการว่างงานเป็นความสำคัญข้อหนึ่งของอาชีพอิสระ นอกจากนี้พบว่าอาชีพอิสระได้มีความสำคัญในด้านอื่น ๆ ซึ่งมีผู้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

บังอร เอี่ยมรอด (2529 : 75) และ สมชัย วุฒิปรีชา (2534 : 8) เห็นว่าเป็นอาชีพที่สามารถทำรายได้ได้ดี ซึ่งอาชีพอิสระบางอาชีพสามารถมีรายได้สูงกว่าอาชีพรับราชการหรืออาชีพรับจ้าง

เยาวลักษณ์ ราชแพทยาคม (2533 : 107) มีความเห็นว่า อาชีพอิสระสามารถเป็นกันชน (shock absorbtion) ของการผันผวนทางเศรษฐกิจได้ ซึ่งสอดคล้องกับลูงซา พงษ์บริบูรณ์ และคณะ (2531 : 71-73) ที่ให้แนวคิดว่า อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2534 : 1) พบผลจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในชนบทว่า การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้แก่ชาวชนบท มีผลให้ปัญหาการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำลดน้อยลงและทำให้ชาวชนบทที่มาอยู่ในเมืองกลับสู่ถิ่นฐานเดิม

กุนนาร์ (Gunnar. 1968 : 1215, 1211) มีแนวคิดว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ในแง่ของการปกครองตนเองและเป็นแนวทางแก้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประเทศภาคพื้นเอเชียซึ่งกุนนาร์ได้อ้างแนวคิดของมหาตมะ คานธี ที่ว่า “การประกอบอาชีพอิสระเป็นวิธีการหลีกเลี่ยงผลร้ายจากเทคโนโลยีสมัยใหม่” มาสนับสนุน

นอกจากนี้ ถ้ากล่าวถึงความสำคัญของอาชีพอิสระที่อยู่ในลักษณะธุรกิจขนาดย่อม ก็สามารถแยกประเด็นออกไปได้ว่า ธุรกิจขนาดย่อมมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังที่ สุปราณี หนองพล (2533 : 18) กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยพัฒนาความสามารถในการประกอบการของผู้ประกอบการ
3. ส่งเสริมให้มีการระดมเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ
4. ก่อให้เกิดการประหยัดเงินทุนเนื่องจากให้ผลิตได้ผลเร็ว
5. ก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้ปัญหาการว่างงานลดลง
6. เป็นการกระจายการพัฒนาออกไปสู่ภูมิภาคของประเทศด้อยพัฒนา
7. ช่วยให้การพัฒนาการเมืองและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างทั่วถึง

อีกทั้งความสำคัญของอุตสาหกรรมขนาดย่อมนั้น วิชัย โกลสุวรรณจินดา (2534:49) ก็ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า มีความสำคัญดังนี้คือ

1. เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และยังมีโอกาสจะพัฒนาอาจจะขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

2. สามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของท้องตลาดและติดต่อกลิ้ชิดกับลูกค้า
  3. ทำให้มีการจ้างงานมาก เนื่องจากใช้แรงงานคนเป็นสำคัญและใช้ทุนน้อย
  4. ใช้วัตถุดิบที่เป็นผลผลิตภายในประเทศ จึงเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า
  5. สามารถจัดตั้งขึ้นได้ง่าย เพราะมีลักษณะการบริหารงานแบบครอบครัว
- การศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมขนาดย่อมในประเทศไทย องค์การแรงงานระหว่าง

ประเทศ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 2527 : 3-37 ; อ้างอิงมาจาก International Development Center of Japan. n.d.) ได้นำเสนอได้ว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมขนาดย่อม ในฐานะเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาการยากจนและนำความเจริญไปสู่ชนบท อีกทั้งเป็นวิธีหนึ่งในการเสริมสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรมของประเทศให้มั่นคงยิ่งขึ้น เกิดอุตสาหกรรมอื่น ๆ ติดต่อกับ

ช่วงและแก้ไขข้อบกพร่องบางประการของภาวะอุตสาหกรรมในประเทศ นอกจากนี้อุตสาหกรรมขนาดย่อมยังมีข้อดีต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถมีได้ในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ คือ

1. ประเภทการผลิตหลายประเภทเหมาะสมกว่าที่จะก่อตั้งขึ้นในท้องถิ่น
2. ใช้เทคโนโลยีระดับเหมาะสม ทำให้การถ่ายทอดเป็นไปได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น
3. โครงสร้างองค์กรง่ายการตั้งโรงงานและการดำเนินงานกระทำได้อย่างสะดวก
4. มีการจ้างงานสูง
5. ให้ผลตอบแทนเงินลงทุนสูง เหมาะสมกับเศรษฐกิจของประเทศไทย
6. ต้องการเงินลงทุนต่ำ นักลงทุนในท้องถิ่นสามารถกระทำเองได้

สำหรับในสภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่ต้องขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจของโลกและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งบางช่วงเวลาก็ก่อให้เกิดความตกต่ำของเศรษฐกิจและความผันผวนต่าง ๆ แต่ในสภาวะเช่นนี้ พบว่าอุตสาหกรรมขนาดย่อมจะสามารถปรับตัวได้ดีดังที่ สมชอบ ไวยเวช (2526 : 89) ได้กล่าวไว้ว่า “อุตสาหกรรมขนาดย่อม เป็นอุตสาหกรรมที่ทนต่อภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำได้เป็นอย่างดีเพราะปรับตัวได้ดี”

สำหรับความสำคัญของอาชีพอิสระ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา ได้มีนักศึกษาให้แนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างอาชีพอิสระกับการจัดการศึกษาไว้ว่า ระบบการศึกษาควรจัดการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนจบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ (ชำนาญ พงษ์ 2529 : 7 ; นิพนธ์ พัวพงศกร 2530 : 16 และ เสนาะ อุณาคุณ 2529 : 8)

กมล สุดประเสริฐ (2530 : 49) เห็นว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพจะต้องฝึกให้นักเรียนผลิตเป็น โกวิท วรพิพัฒน์ มีแนวคิดว่าการส่งเสริมให้นักเรียนประกอบอาชีพอิสระ จะทำให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเสริมสร้างทักษะและเจตคติในการทำงานช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทนและเป็นการผ่อนคลายจากการเรียน นอกจากนี้ยังจะทำให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ (โกวิท วรพิพัฒน์. 2533 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับ ชเนศ ขำเกิด (2533 : 9) ที่มีความเห็นว่า ถ้าโรงเรียนฝึกให้นักเรียนประกอบอาชีพอิสระ จะทำให้นักเรียนมีโลกทัศน์ทางอาชีพ

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ (2530 : 15) เชื่อว่าการให้นักเรียนประกอบอาชีพอิสระจะทำให้นักเรียนรู้จักการตั้งเป้าหมายและวางแผนชีวิต ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเองก่อนออกไปประกอบอาชีพที่ถาวร

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2532 : 31) มีแนวความคิดที่สนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระขณะที่ยังเรียนว่า จะเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมและพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น

สมพาง (2534 : 27) ให้ชี้ถึงผลที่จะได้รับจากการส่งเสริมการประกอบอาชีพในโรงเรียน ว่า จะมีผลให้นักเรียนสามารถเป็นเจ้าของกิจการร่วมกันอย่างเป็นหมู่คณะและก่อให้เกิดนักรูกริกรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ คุณธรรม มีความรับผิดชอบต่องังคมและประเทศชาติ

หน่วยศึกษานิเทศก์ (2532 : 6) ได้ระบุถึงความสำคัญของการส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ซึ่งรวมถึงการประกอบอาชีพอิสระ ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการหารายได้เลี้ยงชีวิต โดยสุจริต
2. เพื่อช่วยเหลือฐานะของผู้ปกครอง
3. เพื่อสนองการศึกษาเพื่อชีวิต
4. เพื่อปลูกฝังคุณธรรมในเรื่อง อดทน ซื่อสัตย์ เป็นต้น
5. เพื่อส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม
6. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอาชีพ

จากที่กล่าวมาทั้งหมด พอประมวลความคิดเห็นได้ว่า อาชีพอิสระมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและการจัดการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของอาชีพอิสระในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศสรุปได้ว่ามีความสำคัญดังนี้คือ

- 1.1 เป็นการสร้างงาน ก่อให้เกิดการจ้างงานอันนำสู่การลดปัญหาการว่างงาน
- 1.2 เป็นการสร้างงานในชนบท ที่ทำให้การย้ายถิ่น เพื่อหางานทำของชาวชนบทลดลง และยังช่วยชักนำชาวชนบทที่มายุ้งในเมืองให้กลับสู่ถิ่นฐานเดิม
- 1.3 เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยปลูกฝังลักษณะนิสัยพึ่งตนเอง รู้จักการตัดสินใจที่จะ ปกครองตนเอง เป็นต้น
- 1.4 เป็นการส่งเสริมใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น คน เงินทุน วัสดุคิบ เป็นต้น
- 1.5 เป็นการลดบทบาทของเทคโนโลยีระดับสูงที่มีราคาแพง ประเทศยากจนไม่สามารถจัดหาได้
- 1.6 เป็นฐานรองรับธุรกิจและอุตสาหกรรมอาจเติบโตเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ต่อไป
- 1.7 เป็นการขยายความเจริญ ความมั่นคงและรายได้ไปสู่ประชาชนในส่วภูมิภาค อันจะนำมาสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติต่อไป

2. ความสำคัญของอาชีพอิสระที่มีต่อการจัดการศึกษา มีดังนี้คือ

2.1 เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสสร้างงานและเป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง ทั้งในขณะเรียนและในอนาคต

2.2 เป็นการเปิด โอกาสให้นักเรียน ได้ฝึกการทำงานเป็นทีม รู้จักปรับตัว

2.3 เป็นการสร้างทักษะและเจตคติที่ดีในการทำงาน

2.4 เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดจากการเรียน

2.5 เป็นการปลูกฝังคุณธรรมในเรื่อง ขยัน ประหยัด อดทน ซื่อสัตย์

2.6 เป็นการเปิด โอกาสให้นักเรียนมีรายได้ เพื่อใช้ในการเรียน

2.7 เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แต่ตนเอง

เจริญผล สุวรรณโชติ (2532 : 2) มีความเห็นว่าอาชีพทุกอาชีพที่สุจริตสามารถมองเป็นอาชีพอิสระได้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ก็พยายามจัดกลุ่ม จัดประเภทของอาชีพอิสระให้มีขอบเขตที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อาทิเช่น กรมสามัญศึกษา (2533 : 10) ได้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระไว้ 2 ประเภท คือ อาชีพผู้ผลิตและอาชีพผู้บริการ โดยให้คำอธิบายไว้ว่า

1. อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ ผู้ดำเนินการ ได้ผลิตชิ้นงานออกมาเพื่อจำหน่าย

2. อาชีพบริการ ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินกิจการได้อำนวยความสะดวกหรือให้บริการ

สัญญา จัดदानนท์ (2528 : 72) ได้เสนอวิธีการจัดประเภทอาชีพอิสระ โดยใช้ความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ ทำให้สามารถแบ่งอาชีพอิสระเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับปริญญา

2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับต่ำกว่าอนุปริญญา คือ ช่างต่าง ๆ

3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ในวิชาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ

นอกจากนี้ในส่วนของอาชีพอิสระที่เรียกว่า ธุรกิจขนาดย่อม สุปราณี หนองพล

(2533 : 16) และวิชัย โธสุวรรณจินดา (2534 : 48) ได้แยกประเภทเป็น 3 ประเภท คือ

1. ธุรกิจผลิต เป็นธุรกิจที่มีการแปรรูปวัตถุดิบเป็นผลผลิตหรือส่งต่อธุรกิจขนาดใหญ่ โดยกรรมวิธีที่ไม่ซับซ้อนนัก

2. ธุรกิจจำหน่าย เป็นธุรกิจที่ทำหน้าที่คนกลาง โดยอาจเป็นพ่อค้าส่งหรือพ่อค้าปลีกที่จำหน่ายสินค้าแก่ผู้บริโภคโดยตรงก็ได้

3. ธุรกิจให้บริการ เป็นธุรกิจที่มีอยู่ทั่วไปในชุมชน

อนึ่ง อาชีพอิสระที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมขนาดย่อม วิชัย โธสุวรรณจินดา ก็ได้แบ่งไว้ 4 ประเภท คือ อุตสาหกรรมหัตถกรรม (Handicraft) อุตสาหกรรมในครอบครัว (home or cottage industry)

ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2532 : 56) ได้แบ่งประเภทของอุตสาหกรรมทุกขนาดว่ามี 4 ประเภท คือ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการแพร่พันธุ์พืชและสัตว์ อุตสาหกรรมการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ อุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรมก่อสร้าง จากแนวคิดเกี่ยวกับประเภทของอาชีพอิสระ สามารถกล่าวได้ว่าอาชีพอิสระมีอยู่ 3 ประเภท ประเภทผลิตสินค้า ประเภทจำหน่ายสินค้าและประเภทบริการที่ใช้ในการประกอบอาชีพอิสระ มีกระบวนการแบ่งขอบเขตให้ชัดเจน เพื่อที่จะให้เกิดความรู้และมีความตระหนักต่ออาชีพอิสระ

อาชีพอิสระนั้น สามารถกล่าวได้ว่า เป็นอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานอาชีพที่สามารถดำเนินการได้คล่องตัว มีอิสระในการบริหารงานผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการลงทุน ตลาด การขยายบริการ การผลิตสินค้าใหม่หรือการให้บริการแก่ลูกค้าในรูปแบบใหม่เป็นงานอาชีพที่เปิดกว้างให้ประชาชนสร้างงานขึ้นเองได้ตลอดเวลา(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 : 2-3) สำหรับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ประยูร ศรีประสาธน์ และศิริพรรณ ชุมนุม. 2532 : 621 ; อ้างอิงมาจาก International Labour Organization. 1981) ได้กำหนดลักษณะของอาชีพอิสระไว้อย่างละเอียดว่าจะต้องมีลักษณะประการใดประการหนึ่งดังนี้

1. เป็นการเริ่มกิจการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
2. เป็นการประกอบอาชีพส่วนตัวหรือช่วยธุรกิจของครอบครัว
3. เป็นธุรกิจขนาดย่อม (ส่วนมากไม่เกิน 10 คน)
4. เป็นกิจการที่ใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่และใช้เทคโนโลยีไม่สูงนัก เทคโนโลยีที่นำมา

ใช้จะมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับการประกอบการ

5. เป็นการประกอบกิจการที่ผู้ประกอบการอาจไม่ได้รับการฝึกทักษะในโรงเรียน
6. เป็นกิจการที่ผู้ประกอบการมีอัตราการเข้าและออกจากงานสูง
7. เป็นกิจการที่พึ่งทรัพยากรในท้องถิ่นมาก
8. เป็นการประกอบการในตลาดที่มีการแข่งขันสูง การผลิตจะต้องมีคุณภาพ

นอกจากนี้ ประยูร ศรีประสาธน์ และศิริพรรณ ชุมนุม (2532 : 299) ได้กล่าวถึงลักษณะของอาชีพอิสระตามแผนการเรียนเพื่อประกอบอาชีพอิสระ ว่าจะต้องมีลักษณะดังนี้คือ

1. เป็นธุรกิจขนาดย่อมที่มีรายได้ที่สามารถคาดการณ์ระยะเวลาคุ้มทุนและกำไร
2. เป็นธุรกิจที่ส่งผลผลิตออกสู่ตลาดในท้องถิ่น
3. เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและคงที่

อนึ่ง กรมสามัญศึกษา (2533 :11) ได้ทำการเปรียบเทียบให้เห็นถึง ลักษณะความแตกต่างระหว่างอาชีพอิสระกับอาชีพรับจ้าง ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพอิสระกับอาชีพรับจ้าง

อาชีพอิสระ	อาชีพรับจ้าง
1. ความมั่นคงขึ้นอยู่กับความสามารถ	1. ความมั่นคงสูง
2. ไม่มีสวัสดิการ	2. มีสวัสดิการ
3. ไม่จำกัดรายได้	3. รายได้จำกัด
4. ไม่จำกัดความก้าวหน้า	4. ความก้าวหน้าจำกัด
5. เป็นอิสระ ไม่มีเงื่อนไข	5. มีเงื่อนไข ไม่เป็นอิสระ
6. สามารถสร้างงานด้วยตนเอง	6. ไม่สามารถสร้างงานด้วยตนเอง
7. ไม่จำกัดจำนวน	7. จำกัดจำนวน

ส่วนอาชีพอิสระ ที่อยู่ในรูปของธุรกิจขนาดย่อมนั้น สุปราณี หนองพล (2533 : 17-18) ก็ได้กล่าวถึงลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม พอสรุปได้ดังนี้ คือ ยอดขายที่คาดไว้มีน้อยใช้ฝีมือบริการ ลูกค้าบริการที่ให้อะจะเป็นการบริการส่วนตัว โดยเน้นให้ความสะดวกสบายแก่ผู้บริการ สามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของท้องถิ่น ต้นทุนดำเนินงานต่ำ ผู้ประกอบการต้องมีแรงจูงใจสูง ทำงานหนักและเสียสละมีความคล่องตัวทางการบริหารและ โครงสร้างของธุรกิจไม่ยุ่งยากซับซ้อน

สำหรับอาชีพอิสระที่อยู่ในรูปของอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็น อุตสาหกรรมพื้นฐาน เกิดขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่

(กระทรวงอุตสาหกรรม. 2530 : 4)

ลักษณะของอาชีพอิสระ จะมีลักษณะเป็นกิจการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความคล่องตัวสูง สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดี การดำเนินงานใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่เกิน 10 คน ใช้เงินลงทุนไม่สูงนักและใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ คุณลักษณะของบุคคลและบุคลิกภาพของบุคคลมีผลต่อความเป็นจริงหรือความล้มเหลวในการประกอบอาชีพ งานวิจัยของ วาร์ด (Ward. 1986 : 216) แสดงให้เห็นว่าในการประกอบอาชีพนั้น คนที่ประสบความสำเร็จมากกับคนที่ประสบความสำเร็จน้อยมีคุณลักษณะและมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ผลงานวิจัยของนิโคล (Nicol. 1988 : 117) พบว่าบุคลิกสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้งานวิจัยของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg 1989 : 514) ได้ผลที่สอดคล้องกันว่าแรง

จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation) เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีของความสำเร็จในการประกอบอาชีพ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นลักษณะการยอมรับที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ มีมานะ บากบั่น ฝ่าฟันอุปสรรคทำงานหรือแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน

ความเชื่ออำนาจภายในตนและภายนอกตน (locus of control) เป็นจิตลักษณะที่สามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานของบุคคลได้ ความเชื่ออำนาจภายในตน (internal control) เป็นความเชื่อของบุคคลที่ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับหรือเกิดขึ้นกับตนนั้นเกิดจากการกระทำของตนเอง ไม่ว่าจะสิ่งที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ก็ตาม เป็นต้นว่า มีความเชื่อว่าทำดีจะได้ดี ทำชั่วจะได้ชั่ว หากพยายามมากจะได้ผลตอบแทนมาก เมื่อพยายามน้อยก็จะได้ผลตอบแทนน้อย ความเชื่ออำนาจภายนอกตน (external control) เป็นความเชื่อของบุคคลที่ว่า สิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับหรือเกิดขึ้นกับตนนั้นไม่ได้เกิดขึ้นด้วยการกระทำของตน แต่ขึ้นกับสาเหตุภายนอกต่าง ๆ เช่น ความบังเอิญ โชคเคราะห์ เป็นต้น

ไวส์และเซอร์แมน (Weiss and Therman, 1973 : 132-136) ได้ทดลองใช้ความเชื่ออำนาจภายในตนและภายนอกตน ทำนายการใช้ความพยายามในการทำงาน หลังจากที่เคยทำงานล้มเหลวมาแล้วจากการทำงานประเภทเดียวกัน ผลการทดลองปรากฏว่า หลังจากประสบความสำเร็จในการทำงานมาแล้ว บุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตน จะยังคงมีความหวังว่าหากตนเองพยายามทำงานให้หนักมากขึ้น จะทำให้ได้รับความสำเร็จ บุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตนใช้ความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จมากกว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกตน

สตรีกแลนด์ (Strickland, 1977 : 233-234) ได้สรุปผลงานจากการวิจัยต่าง ๆ ว่า คนที่เชื่ออำนาจภายในตนจะมีวิธีการทำงานและรู้จักหาช่องทางในการทำงาน เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายทำงาน โดยคำนึงถึงความสามารถของตนคนที่เชื่ออำนาจภายนอกตนจะทำงานตามอิทธิพลของสังคม บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในจะมีพฤติกรรมการทำงานสูงกว่าบุคคลที่เชื่ออำนาจภายนอกตน

ปราโมทย์ เจนการ (2523 : 96) ได้ศึกษาคุณลักษณะองค์ประกอบเชิงมนุษย์ของผู้ประกอบการ พบว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการเป็นดังนี้

1. มีความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุสมผล
2. มีความสามารถในการคิดค้นประดิษฐ์
3. มีความสามารถในการรับรู้โอกาสทางธุรกิจ
4. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
5. มีความเชื่อในอิทธิพลจากการควบคุมภายใน
6. เป็นคนมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์
7. มีความเป็นผู้นำ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้กำหนดคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการ ว่า ควรมีคุณสมบัติอย่างน้อย 4 ประการ (ILO. 1976 : 136) คือ

1. ความมานะพยายามและแรงจูงใจ
2. ความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย
3. ความกล้าเสี่ยง
4. ความรักในอิสระเสรีภาพ

คุณสมบัติเหล่านี้สามารถนำมาเทียบเคียงกับผู้ประกอบอาชีพอิสระโดยทั่วไปได้ จากการวิจัยของวิบบิน (Wibben. 1988 : 148) ซึ่งศึกษาผู้ประกอบการที่เป็นสตรีจำนวน 151 คนใน โอลิลาโฮมา พบว่าสมรรถภาพที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการเรียงตามลำดับความสำคัญคือ

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ
2. ความรู้เกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า
3. ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนเบื้องต้นในการเริ่มทำธุรกิจ
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารเวลาและการปฏิบัติงาน
5. ความสามารถในการประเมินทักษะ ความรู้และความสามารถของบุคคล
6. ความสามารถในการใช้ทักษะในการเขียนและพูดเพื่อการสื่อความหมาย
7. ตระหนักในปัจจัยที่เกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland) ได้ศึกษาบุคลิกภาพของผู้ประกอบการ พบว่าบุคลิกภาพที่น่าสนใจของผู้ประกอบการมีดังนี้ (ทบทวมหาวิทยาลัย. 2533 : 15-16)

1. ต้องการความสำเร็จ เป็นแรงผลักดันให้มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมาย
2. บรรณานาที่จะรับผิดชอบในการทำงานด้วยวิธีของตัวเองกับผลงานที่เกิดขึ้น
3. มีความเสี่ยงพอประมาณ
4. คิดคำนึงถึงความเป็นไปได้ของความสำเร็จ เชื่อมั่นว่าตนเองจะทำได้สำเร็จ
5. ถูกกระตุ้นให้สร้างผลงานให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จากการเรียนรู้ผลงานที่ผ่านมา
6. มีไฟตลอดเวลา กระตือรือร้น คล่องแคล่ว ทุ่มเทเวลาให้กับงาน
7. มองไกล วางแผนและคิดถึงอนาคตเสมอ
8. มีทักษะในการจัดการ
9. ทัศนเกี่ยวกับเงินผู้ประกอบการเห็นว่าเงินสำคัญรองลงมาจาก “ความสำเร็จ”

ซูเออร์ไว (Souerwine. 1978 : 27-36) เห็นว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความยืดหยุ่น
2. มุ่งมั่นในเป้าหมายของงาน

3. พร้อมที่จะปฏิบัติงาน
4. รู้ว่าบทบาทของตนและแสดงตามบทบาทนั้น
5. มุ่งเน้นอนาคต
6. มีความเต็มใจที่จะเสี่ยง
7. มีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
8. มุ่งมั่นในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริง
9. มีโลกทัศน์ที่กว้างและมีความคิดสร้างสรรค์
10. อดทนต่อความคลุมเครือต่าง ๆ

เคลก และแบร์โรว์ (Clegg and Barrow. 1984 : 3) ได้สรุปว่า บุคคลผู้เริ่มต้นธุรกิจและประสบความสำเร็จ จะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความสามารถที่จะถอยหลังเพื่อกลับมาเริ่มต้นใหม่
3. มีความคิดริเริ่ม
4. มีความมุ่งมั่นในผลลัพธ์
5. มีความสามารถในการเสี่ยง
6. มีความผูกพันกับงานที่ทำ ทำงานหนักและทำงานมากกว่าปกติ

การวิจัยเกี่ยวกับอาชีพอิสระในด้านการค้าขายในประเทศแคนาดาของ เฮช(Hache. 1985) พบว่าปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ได้แก่ คุณภาพของการบริการ ความมานะพยายาม การทำงานโดยไม่กลัวความเหน็ดเหนื่อย

บอมแบค (Baumbach. 1988 : 43-44) ได้สรุปว่า จากการศึกษาวิจัยหลายฉบับแสดงว่า ผู้ประกอบธุรกิจขนาดย่อมหรือผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบความสำเร็จ จะมีคุณลักษณะบางประการเหมือนกัน โดยมีมากในคุณสมบัติต่อไปนี้

1. มีความเป็นมิตรสามารถที่จะเข้ากับบุคคลอื่นได้แม้ว่าจะต้องอดทนทำงาน
2. มีความศรัทธา กระตือรือร้นในการทำงาน มีความเชื่อมั่นและจงรักภักดี
3. มีความจริงใจ เป็นคนตรงไปตรงมาและซื่อสัตย์
4. มีความขยันขันแข็ง เริ่มทำงานแต่เช้าและเลิกเย็น เพื่อให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพสูงสุด ตั้งใจทำงานอย่างจริงจังและทำงานหนัก
5. มีความกระฉับกระเฉง สุขภาพดี แข็งแรง กระทบรีกระทบปร่าตลอดเวลา
6. มีความพากเพียร มุ่งมั่นในวัตถุประสงค์ ไม่ท้อแท้ง่าย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องทำงานนาน ๆ และในขณะที่ธุรกิจไม่ค่อยดี

7. มองโลกในแง่ดี ยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าเสี่ยงในระดับปานกลาง

8. มีความคิดริเริ่ม ชอบเริ่มต้นด้วยตนเอง พึ่งตนเอง ทำงานยาก ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น มีความคิดดี ๆ แล้วนำไปปฏิบัติ

9. มีความรับผิดชอบ กล้ายอมรับผิด ไม่ปิดการะรับผิดชอบให้คนอื่น

10. มีการตัดสินใจที่ดี ตัดสินใจโดยไม่ลังเลและอย่างมีเหตุผล

เจลิยว สุวรรณกิตติ (2530 : 15) ได้สรุปว่า ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวที่ประสบความสำเร็จจะมีคุณสมบัติเฉพาะตัวดังนี้

1. ต้องเป็นคนที่สามารถทนทำงานหนักได้เกินกว่าบุคคลปกติ
2. เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
3. มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีความมุ่งมั่นที่จะทำอะไรให้ได้
4. ในการประกอบกิจการใด ๆ มักจะตั้งเป้าหมายสูงแต่สามารถปฏิบัติได้เสมอ
5. ไม่เบื่อง่าย ไม่ชอบทิ้งอะไรกลางคันเมื่อพบอุปสรรค
6. เห็นคุณค่าของเงิน
7. มีพลังในการแก้ปัญหาอย่างไม่เสื่อมถอย
8. ไม่ใช่คนเสี่ยงแบบหลับตาเสี่ยงและเป็นนักเก็งอนาคตที่มีความสามารถ
9. รู้จักใช้ความผิดแต่หนหลังเป็นบทเรียน
10. รู้จักใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นให้เป็นประโยชน์
11. มีความคิดริเริ่มและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่าง ๆ เหล่านั้น
12. รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำกัดได้อย่างเป็นประโยชน์
13. ในการทำงานชอบตั้งเกณฑ์สูงเข้าไป แต่ต้องทำได้เสมอ

บุคคลผู้ประสบความสำเร็จในกิจการงานของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพอิสระและธุรกิจขนาดย่อม ล้วนเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) กล่าวคือ เป็นผู้ตั้งใจสังเกตพิจารณาตัวอย่างและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็น พินิจพิเคราะห์หาเหตุและผลแล้วสร้างระบบความคิดที่จะพัฒนากิจการของตนให้ดียิ่งขึ้นและต้องทำเช่นนี้เป็นเวลานานหลายปีต่อเนื่องกันสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองควรจะครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้ (ทบทวมหาวิทยาลัย. 2533 : คำนำ)

1. การเรียนรู้ที่จะชอบหรือรักกิจการที่ทำอย่างมีเหตุผล
2. การเรียนรู้เทคนิควิธีการของอาชีพนั้น ๆ
3. การเรียนรู้ทักษะทางธุรกิจและการจัดการ
4. การเรียนรู้และพัฒนาบุคลิกลักษณะที่ดีของตนเอง

จากการศึกษากรณีผู้ประกอบการอาชีพในภาคอุตสาหกรรมของ มานี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ (2532 : 3-9) พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพ ได้แก่

1. ความต้องการเบื้องต้น ได้แก่ ความต้องการด้านปัจจัยสี่ ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง
  2. คุณลักษณะที่เหมาะสมเป็นที่พอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น มีความรับผิดชอบ
- อดทน ขยัน ซ่างสังเกต ใจเย็น มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

จากการศึกษารายกรณีของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระในภาคพาณิชยกรรมและบริการ จำนวน 15 ราย ของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่ามีปัจจัยอยู่ 3 ประการที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการอิสระประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 93-109)

1. ปัจจัยพื้นฐานคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ ปัจจัยด้านนี้ประกอบด้วย

- 1.1 ความขยันอดทน ทำงานประเภทหนักเอาเบาสู้ ไม่ท้อถอยในการทำงาน
  - 1.2 ประหยัด
  - 1.3 มีความคิดริเริ่ม รู้ทันคน ทันเหตุการณ์ มองเห็นการณ์ไกล
  - 1.4 ซื่อสัตย์และมีคุณธรรม
  - 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งประกอบด้วย
    - 1.5.1 พุดจาไพเราะ พุดเก่ง พุดดี
    - 1.5.2 การมีสังคมนดี สามารถคบค้าสมาคมได้กับคนทุกชั้น
    - 1.5.3 มีความสามารถร่วมงานกับคนอื่นและการบำรุงรักษาบุคลากร
  - 1.6 มีสุขภาพดี
  - 1.7 มีความรู้ความสามารถและความถนัดในงานอาชีพที่ทำ
  - 1.8 มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพที่ทำอยู่
  - 1.9 ตรงต่อเวลาในการนัดหมาย
  - 1.10 ใฝ่หาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมอยู่เสมอ
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านนี้ประกอบด้วย
- 2.1 ทำเลที่ตั้งของสถานประกอบการอยู่ในทำเลที่เหมาะสม
  - 2.2 ครอบครัว มีส่วนช่วยสนับสนุนดังนี้
    - 2.2.1 เป็นกำลังใจที่ทำให้ตั้งใจประกอบอาชีพเพื่อให้มีฐานะมั่นคง
    - 2.2.2 คนในครอบครัวช่วยเหลือกิจการอยู่เบื้องหลัง
  - 2.3 เพื่อนฝูง
  - 2.4 มีสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ

3. ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขเฉพาะกรณี ปัจจัยด้านนี้ประกอบด้วย

3.1 ความต้องการที่จะหนีจากสังคมเก่าไปสู่สังคมใหม่ที่ดีกว่าเดิม

3.2 ความต้องการที่จะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

3.3 ความต้องการที่จะวางรากฐานครอบครัวให้มั่นคง เพื่อบุตร ภรรยาจะได้ไม่ต้อง

ลำบากเหมือนตนเองเคยประสบมาแล้ว จากผลการวิจัยของ สุรพงษ์ ไชยวงศ์ (2533 : 14) พบว่าเงื่อนไขที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ความชอบในอาชีพที่ตนเองถนัดหรือตั้งใจจะดำเนินการและการมีค่านิยมที่ชอบในอาชีพอิสระ

การที่บุคคลเข้าไปสู่การประกอบอาชีพอิสระ อาจมีสาเหตุแตกต่างกัน แต่สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการที่บุคคลเข้าสู่อาชีพนั้น เป็นไปตามคุณลักษณะของบุคคลและทักษะของบุคคลนั้น ๆ (Wolf and Kolb. 1991 : 163) จากงานวิจัยของ ฮาร์วีย์ (Harvey. 1986 : 267) พบว่าความสนใจในอาชีพนั้น ๆ เป็นเหตุผลสำคัญในการเลือกอาชีพ งานวิจัยของวัตต์ (Watts. 1989 : 316) แสดงว่าทัศนคติ ค่านิยม แรงจูงใจและครอบครัว มีผลต่อการเลือกอาชีพ แต่งานวิจัยของวึบเบิน (Wibben. 1988 : 162) แสดงว่าเงินเป็นเหตุผลสำคัญที่สุดในการทำธุรกิจ

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2531 : 56) ได้วิจัยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์พบว่า เหตุจูงใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดความต้องการประกอบอาชีพเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. รายได้ดี
2. คิดว่าตนเองมีความสามารถพอ
3. ชอบหาประสบการณ์ใหม่ ๆ
4. ชอบงานเลี้ยงและทำทาย
5. ไม่ชอบการเป็นลูกน้อง
6. ครอบครัวทำอยู่แล้ว
7. เรียนมาโดยตรง
8. มีพรรคพวกชวน

การวิจัยเกี่ยวกับประกอบอาชีพอิสระนอกระบบส่วนใหญ่เป็นการศึกษากรณีตัวอย่างในกรุงเทพฯ เช่น การวิจัยของ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร และ ดร.ประดิษฐ์ ชาสสมบัติ (Pasuk Phongpaichit and Pradit Charsombat. 1988) พบว่า ร้อยละ 86 ของผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นผู้ริเริ่มกิจการเอง การริเริ่มกิจการได้อาศัยประสบการณ์มากกว่าอาศัยการศึกษาในสถาบันการศึกษา สาเหตุสำคัญที่ตัดสินใจประกอบอาชีพส่วนตัวได้แก่ การมีประสบการณ์ในอาชีพนั้น ๆ มาก่อน และการมองเห็นช่องทางในการหารายได้และกำไร ผลการวิจัยของ ดร.วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยาพบว่าผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวนอกระบบส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์จากการทำงานมาก่อนที่จะ

ประกอบอาชีพของตนเอง สำหรับเหตุผลที่ประกอบอาชีพส่วนตัวนั้น ผู้ประกอบอาชีพด้านการค้า ให้เหตุผลว่า ไม่ทราบว่าจะประกอบอาชีพอะไรที่ดีกว่านั้น เป็นกิจการที่ใช้เงินทุนน้อย ไม่ต้องใช้ทักษะและความชำนาญมาก สามารถฝึกฝนได้ง่าย ผู้ประกอบอาชีพด้านหัตถอุตสาหกรรมให้เหตุผลว่า มีความถนัด ความชำนาญและสนใจในอาชีพนี้ ส่วนผู้ประกอบอาชีพด้านบริการ ให้เหตุผลว่า ชอบทำงานอิสระ ไม่ทราบว่าจะทำอะไรที่ดีกว่านี้ (มนัส วัฒนชานนท์ และคณะ. 2534 : 37)

การศึกษาวิจัยของ มานี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ (2532 : 8) พบว่ากระบวนการเข้าสู่อาชีพของกรณีศึกษาที่เป็นช่างฝีมือนั้น ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจที่แท้จริง หากเกิดจากความบังเอิญที่เพื่อนชักชวนและต้องการหารายได้ ส่วนกรณีศึกษาที่เป็นเจ้าของสถานประกอบการนั้น เลือกอาชีพด้วยการไตร่ตรอง

จากการศึกษาเป็นกรณีของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532 : 112-114) พบว่า กระบวนการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้ประกอบอาชีพภาคพาณิชยกรรมและบริการนั้น มี 4 รูปแบบด้วยกันคือ

1. ประกอบอาชีพตามอย่างบิดามารดา
2. ประกอบอาชีพโดยไม่ได้ตั้งใจมาก่อนหรือทำด้วยความบังเอิญ
3. มีความตั้งใจและหาหนทางที่จะเข้าสู่อาชีพที่เลือกไว้
4. ควรทำหลาย ๆ อาชีพจนกระทั่งพบว่าควรจะทำงานอะไรที่เป็นหลักและยึดเป็นอาชีพ

จากการศึกษาของ สุรพงษ์ ไชยวงศ์ (2533 : 14) พบว่า แต่ละกรณีศึกษา มีวิถีทางเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระไม่เหมือนกัน ตลอดจนถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ก็มีลักษณะหลากหลาย

การเข้าสู่อาชีพอิสระนั้น ไม่มีรูปแบบแน่นอนตายตัว มีวิถีทางและเงื่อนไขที่หลากหลายในการเข้าสู่อาชีพอิสระ แต่อาจจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ริเริ่มกิจการเอง
2. เป็นอาชีพของบิดามารดา พี่น้อง หรือบรรพบุรุษ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนั้น พอสรุปได้ว่า การที่บุคคลไปสู่การประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีเหตุจูงใจที่สำคัญทำให้เกิดความต้องการประกอบอาชีพอิสระและต้องผ่านประสบการณ์ตลอดจนการมองลู่ทางในการประกอบอาชีพอิสระที่จะทำให้เกิดรายได้และกำไร ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องเหมาะสม

การศึกษาการประกอบอาชีพอิสระ

ความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพอิสระ จะต้องมีการศึกษาข้อมูล กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระที่มนุษย์ได้ฝึกฝนจนมีความชำนาญในการทำงานและมีค่านิยมที่ดีต่อ

การดำเนินงานการประกอบอาชีพอิสระ โดยความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพควรจะมีส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้การประกอบอาชีพอิสระประสบผลสำเร็จได้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และคณะ (2533 : 55-56) ศึกษาเรื่องการประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา พบว่าผู้สำเร็จอาชีวศึกษา จะต้องมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) จึงจะส่งเสริมให้ประกอบอาชีพอิสระได้สำเร็จ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีก้าวไปเร็วมาก สภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมของบุคคลก็เปลี่ยนแปลง สิ่งที่เรียนรู้จากการศึกษาในระบบจึงไม่พอเพียงที่จะประกอบอาชีพอิสระให้มีความเจริญก้าวหน้า ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตัวเอง ต้องสังเกต ต้องมีเทคนิคในการหาข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนในการเริ่มประกอบอาชีพอิสระ เช่น การเลือกสถานที่ประกอบการ รูปแบบของธุรกิจ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องการขายหรือบริการ เป็นต้น ความสามารถที่เกิดจากการศึกษาและประสบการณ์ การมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระและการมีคุณลักษณะส่วนตัวที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระ ย่อมส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ หากมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนด้วย

เฉลิม บุรีรักษ์ (2529 : 23-25) ทำการวิจัยเชิงสำรวจทั่วประเทศ เรื่องแนวโน้มการเข้าทำงานของเยาวชนไทย พ.ศ.2526 พบว่าเหตุผลที่เลือกอาชีพอิสระ เพราะมีความรู้ ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมจากภายในครอบครัวเอื้ออำนวยผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

สัญญา จัตตานนท์ (2521 : 87-91) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ พบว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระกู้เงินมาลงทุนเริ่มธุรกิจสำหรับผู้ว่างงานส่วนใหญ่อยากจะทำประกอบอาชีพอิสระ แต่ติดปัญหาเรื่องทุนดำเนินการ

ผ่อง เทพช่วย (2533 : 67) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการประเมิน โครงการ โรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาอาชีพเขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

นงราม เศรษฐพานิช (2533 : 94) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษาของมัธยมศึกษา : การส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพอิสระและการก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการ ขนาดเล็กพบว่า ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพ ครูอาจารย์วิชาชีพ ในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จะมีลักษณะเป็นผู้มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ รวมทั้งมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สามารถดึงดูดชุมชนเข้ามาร่วมในการจัดการเรียนการสอนและช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับความจำกัดทางด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนและวัสดุฝึกเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีขวัญกำลังใจและ

ทุ่มเทเวลาให้กับงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารสามารถเข้ากับผู้บริหารได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน สร้างศรัทธาในตัวครู ทำให้นักเรียนมีโลกทัศน์ที่ดีต่อวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีการสร้างแบบอย่างในการประกอบอาชีพ แสดงให้นักเรียนเห็นว่าเมื่อเรียนวิชาชีพจากแผนการเรียนแล้วสามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพส่วนตัวได้จริง ๆ

นิตยา สิริเวชกุล (2534 : 109) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ พบว่าการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระมีความพร้อมในด้านวุฒิภาวะของผู้เรียนและด้านทรัพยากรสำหรับการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมัธยมกระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ แล้ว ส่วนความพร้อมในด้านระยะเวลาเรียน ความพร้อมในด้านบุคลากรในการจัดการศึกษาและความพร้อมในด้านความเห็นชอบและการสนับสนุนของผู้ปกครองนักเรียน

วิเบนท์ (Wibben. 1988 : 1440A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ประกอบการสตรีในเรื่องประสิทธิภาพในการเป็นผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการค้า เหตุผลประการสำคัญที่สุดที่ทำให้มาประกอบธุรกิจคือรายได้ ถึงแม้ผู้ประกอบการสตรีส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านธุรกิจอย่างเป็นทางการ การจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพอิสระ โดยมีประสิทธิภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่สำคัญได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจและความสามารถในการติดต่อสื่อสาร

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2531 : 30-32) ได้ทำวิจัยเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ : หนทางแก้ไขปัญหาการว่างงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษา ผลวิจัยพบว่า อุปสรรคของการประกอบอาชีพอิสระที่เป็นปัจจัยภายนอกได้ ปัญหาการผลิต การตลาดและที่สำคัญคือปัญหาเรื่องการจัดการ

ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2532 : 94-100) วิจัยเรื่องความต้องการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่ากิจกรรมนักเรียนที่จะส่งเสริมพัฒนาแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้และร่วมฝึกปฏิบัติการวางแผนการจัดการเชิงธุรกิจจัดระบบให้ทุนหมุนเวียนสำหรับส่งเสริมการผลิต การจำหน่ายของนักเรียน

การวิจัยของ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร และ ดร.ประดิษฐ์ ชาติสมบัติ (Pasuk Phongpaichit and Pradit Charsombat. 1988) พบว่าร้อยละ 86 ของผู้ประกอบการอาชีพอิสระเป็นผู้ริเริ่มกิจการเอง ต้องอาศัยประสบการณ์มากกว่าการศึกษาในสถาบัน สาเหตุสำคัญในการตัดสินใจประกอบอาชีพอิสระได้แก่การมีประสบการณ์ในอาชีพมาก่อนจึงมองเห็นช่องทางในการหารายได้และกำไร (มนัส วัฒนพานนท์ และคณะ. 2534 : 37)

การวิจัยของ ดร.วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา พบว่าผู้ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์จากการทำงานมาก่อนที่จะประกอบอาชีพของตนเอง สำหรับเหตุผลที่ประกอบอาชีพอิสระว่า มีความก้าวหน้า ความชำนาญและสนใจในอาชีพนั้น (มนัส วณิชชานนท์ และคณะ.2534 : 37)

วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2532 : 165-170) ศึกษาเรื่องตลาดแรงงานของบัณฑิตในเชิงพฤติกรรม พบว่าเมื่อสำเร็จการศึกษามุ่งกลุ่มู่ทางการประกอบอาชีพอิสระที่ตนเองสนใจมากกว่าการติดตามข่าวสารทางธุรกิจ

ยุพิน องคานนท์ (2533 : 82) ได้ศึกษาทัศนคติที่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระและองค์ประกอบของคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะที่สำคัญ คือ ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพอิสระด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ประกอบด้วยความรู้ด้านการตลาด การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ เงินทุนเพียงพอ ความรู้เรื่องของการลงทุนและประสบการณ์

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพอประมวลและวิเคราะห์ได้ว่า การประกอบอาชีพอิสระจะต้องประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในการประกอบอาชีพอิสระ สามารถดำเนินกิจการประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ ได้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ
3. ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ
4. เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ
5. การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
6. การผลิตและบริการทางธุรกิจ
7. ประสบการณ์ในการทำงาน
8. การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

1.1 ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ ความสามารถในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง กระบวนการเรียนรู้ของตนเองเป็นเรื่องของความพยายามที่จะหาหนทางแก้ปัญหาในชีวิตจริงพลวัตของการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการ ได้มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นวิเคราะห์ปัญหา

สาเหตุของปัญหาและหาแนวทางแก้ไขเมื่อได้แนวทางแก้ไขแล้ว ถ้านำกลับไปลงมือปฏิบัติ (ลีลาภรณ์ นาคทรพรพ 2539 : 61)

1.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ในทางปฏิบัติ

ผู้บริหารสามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาของพวกเขา โดยการให้หรือการยกเลิกรางวัล ในการทำให้อิทธิพลของพวกเขามีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารต้องระมัดระวังว่า การเสริมแรงสามารถประยุกต์ใช้ได้ดีที่สุดในทุกที่ทุกเวลาไปอย่างแรกๆที่ผู้บริหารควรจะต้องรู้คือ สิ่งที่เป็นรางวัลสำหรับบุคคลหนึ่งไม่จำเป็นต้องการเป็นรางวัลสำหรับบุคคลอื่น ตัวอย่างเช่น พนักงานหลายคนอาจจะได้รับอิทธิพลให้ทำงานหนักด้วยคำมั่นสัญญาของการเพิ่มเงิน แต่บุคคลอื่นอาจจะให้คุณค่ากับคำสัญญาของการหยุดงานมากกว่า ผู้บริหารต้องตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านี้ และควรจะพยายามพิจารณาว่าอะไรเป็นการเสริมแรงของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนของเขา จุดสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารควรจะต้องรู้คือ ตารางการเสริมแรงอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าตารางการเสริมแรงอย่างอื่น ภายใต้ตารางการเสริมแรงแบบต่อเนื่อง บุคคลได้รับรางวัลทันทีในแต่ละครั้งที่เขาแสดงพฤติกรรมที่ต้องการ เช่น บุคคลจะถูกยกย่องและแต่ละครั้งที่งานสำเร็จเรียบร้อย ภายใต้ตารางการเสริมแรงแบบบางส่วน การให้รางวัลจะกระทำเป็นครั้ง ๆ เช่น การยกย่องผลการปฏิบัติงานที่ดีในบางโอกาส การเสริมแรงอย่างต่อเนื่องสามารถนำไปสู่การเรียนรู้เร็วที่สุดได้เร็วกว่า แต่อย่างไรก็ตามการเสริมแรงแบบบางส่วนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรมากกว่า สมยศ นาวิการ (2525 : 425)

1.1.2 กฎของการใช้การกำหนดเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ

W. Clay Hamner ได้ระบุถึงกฎของการใช้การกำหนดเงื่อนไขแบบปฏิบัติการหรือเทคนิคของทฤษฎีการเรียนรู้ 6 อย่าง เขาชี้ให้เห็นว่ากฎเหล่านี้มักจะถูกละเมิดโดยผู้บริหาร

กฎข้อที่ 1 จงอย่าให้รางวัลบุคคลทุกคนเท่าเทียมกันในการเป็นสิ่งเสริมแรงพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพ รางวัลควรจะอยู่บนพื้นฐานของผลการปฏิบัติการให้รางวัลอย่างเดียวกันกับบุคคลประสิทธิภาพทุกคนจะเสริมแรงผลการปฏิบัติงานที่ไม่ดีหรือธรรมดาและละเลยผลการปฏิบัติงานที่สูง

กฎข้อที่ 2 จงระมัดระวังว่าความล้มเหลวที่จะตอบสนองสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาของพวกเขาต่อสิ่งที่พวกเขาไม่ได้ทำและสิ่งที่พวกเขาทำเช่นการไม่ยกย่องผู้ปฏิบัติงานที่สมควรจะได้รับการยกย่องอาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติงานเลวลงในครั้งต่อไป

- กฎข้อที่ 3 จงแน่ใจว่าได้บอกบุคคลถึงสิ่งที่พวกเขาต้องทำเพื่อให้ได้การเสริมแรง การกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานทำให้บุคคลรู้ถึงสิ่งที่พวกเขาควรจะทำ เพื่อให้ได้รางวัล พวกเขาสามารถปรับเปลี่ยนแผนการทำงานของพวกเขาตามไปด้วย
- กฎข้อที่ 4 จงแน่ใจว่าได้บอกบุคคลถึงสิ่งที่พวกเขากำลังทำผิด ถ้าหากว่าผู้บริหารไม่ให้รางวัลกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยไม่ชี้ให้เห็นว่าทำไมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจึงไม่ได้รางวัล ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอาจจะสับสนเกี่ยวกับว่าผู้บริหารต้องการพฤติกรรมอะไร ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชายังรู้สึกว่าเขาถูกหลอกล่ออีกด้วย
- กฎข้อที่ 5 จงอย่าลงโทษต่อหน้าบุคคลอื่น บางครั้งการตำหนิผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา อาจจะเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ในการกำจัดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ แต่อย่างไรก็ตามการตำหนิต่อหน้าบุคคลอื่นทำให้เกิดการอับอายกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและอาจจะทำให้สมาชิกทุกคนของกลุ่มงานไม่พอใจผู้บริหารได้
- กฎข้อที่ 6 จงยุติธรรม ผลติดตามมาของพฤติกรรมควรจะเหมาะสมกับพฤติกรรม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาควรจะได้รับรางวัลตามที่พวกเขาสมควรจะได้รับ การไม่ให้รางวัลกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสมหรือการให้รางวัลมากเกินไปกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่ไม่สมควรจะได้รับจะลดผลกระทบทางการเสริมแรงของรางวัลลงได้

เนื่องจากการประกอบอาชีพอิสระ เป็นแนวคิด วิธีการที่ดีและเหมาะสมกับภาวะการณ์ของประเทศในปัจจุบัน ฉะนั้นจึงมีผู้แสดงแนวคิดไว้มาก เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับลักษณะงานที่รับผิดชอบ แต่ก่อนที่จะกล่าวถึงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ใคร่ขอนำเสนอถึงรูปแบบการศึกษาเพื่ออาชีพ (career education) อันจะเชื่อมโยงไปสู่การประกอบอาชีพอิสระได้วิธีหนึ่งเช่นกัน ซึ่ง ھرรยา นิลวิเชียร (2529 : 32-33) ได้เสนอการพัฒนาอาชีพ ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1. การเรียนรู้วิชา (career awareness) เริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ประกอบด้วยการศึกษาตัวเอง ผู้อื่น โลกของงาน การใช้เวลาว่างและการศึกษาเกี่ยวโยงของเนื้อหาวิชาการกับสิ่งที่ได้ กล่าวข้างต้นโดยทฤษฎีแล้วนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรจะได้เรียนรู้การสำรวจอาชีพ (career exploration) เริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 นักเรียนระดับนี้ ควรจะได้สำรวจความเกี่ยวโยงระหว่างตัวเองกับบุคคลอื่น ๆ สำรวจเจตคติของตัวเองสร้างความเป็นเอกภาพ สำรวจโลกของงานศึกษาทักษะในการตัดสินใจสามารถขีดวงจำกัดจำนวนของอาชีพที่ตนเองสนใจจะศึกษาอย่างละเอียดไปแล้ว

3. การเตรียมตัวเพื่ออาชีพ (career preparation) เริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 นักเรียนระดับนี้ ควรเหลืออาชีพที่ตัวเองสนใจจริงจางพอประมาณ 3-5 กลุ่มอาชีพและควรเตรียมตัวเองสำหรับสวมบทบาทต่าง ๆ ด้วย เช่น บทบาทการเป็นผู้ใหญ่ คู่ครอง พ่อ แม่ พลเมืองผู้บริโภคน

4. การประกอบอาชีพ (career participation) เริ่มตั้งแต่การเริ่มต้นทำงานตั้งแต่องค์กรทั้งเกษียณอายุหรือออกจากงาน

การพัฒนาบุคคลให้สมบูรณ์นั้น ขึ้นอยู่กับผลของผ่านขั้นต่าง ๆ มาอย่างเป็นระบบซึ่งเริ่มต้นแต่เกิดจนกระทั่งตายอันได้แก่

1. การรู้จักตนเอง (knowledge of self) หมายถึง การรู้จักจุดเด่นข้อจำกัดความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ความรู้สึกและค่านิยมกับการยอมรับค่านิยมนั้น รวมทั้งการเข้าใจว่าคนเรามีความเหมือนกันในหลาย ๆ อย่าง แต่จะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์อยู่ด้วย การพัฒนาเจตคติที่ดีและเป็นไปในทางบวกต่อตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นต่อความสุขและความสำเร็จในชีวิต

2. การรู้จักผู้อื่น (knowledge of others) หมายถึง การพัฒนาให้ยอมรับและเห็นคุณค่าของการเป็นมนุษย์ บุคคลย่อมมีเกียรติ มีคุณค่าและไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา ทรัพย์สินบัติหรือคุณลักษณะทางด้านกายภาพ บุคคลควรเรียนรู้การยอมรับและเห็นคุณค่าของบุคคลอื่นทั้งที่มีความคิดเห็นตรงกันหรือต่างกัน ทั้งยอมรับหรือไม่ยอมรับความเห็นนั้น ทั้งชอบหรือไม่ชอบ การเข้าใจผู้อื่นจะนำไปสู่การเข้ากันได้ การยอมรับสิทธิมนุษยชนและการยอมรับซึ่งกันและกัน

3. การรู้จักโลกของงาน (knowledge of the work world) หมายถึง การรู้จักแง่มุมต่าง ๆ ของโลกของงานนั้นนับตั้งแต่จำนวนของอาชีพต่าง ๆ เจตคติของการทำงานอาชีพนั้น ความสัมพันธ์ของทักษะในการทำงานกับทักษะที่ได้รับการสอนมาจากโรงเรียนการฝึกฝน โอกาสในการได้งานทำรายได้ สภาพของการทำงานและความคิดรวบยอดอื่น ๆ

4. การรู้จักโลกของการใช้เวลาว่าง (leisure world) การรู้จักข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้เวลาว่างทั้งที่เป็นปรนัยและอดนัย ข้อมูลประกอบด้วยจำนวนกิจกรรมที่บุคคลจะเลือกได้ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ ร่างกาย จิตใจและสภาพทางภูมิศาสตร์ของกิจกรรมเหล่านี้

5. ทักษะวิชาการพื้นฐาน (basic academic skills) หมายถึง เนื้อหาวิชาในหลักสูตร เช่น ศิลปภาษา สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศึกษา พลศึกษาและอาชีวศึกษา

6. ทักษะที่จำเป็นของชีวิต (practical life skills) หมายถึง วิธีการต่าง ๆ กัน เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวิเคราะห์ค่านิยม รวมทั้งกระบวนการสมัครงาน การสอบสัมภาษณ์ การจัดงบประมาณและการจัดแบ่งเวลา เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นและพอสรุปความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองนำไปเป็นแนวคิด วิธีการที่ดีเหมาะสมกับ

สถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระนำไปใช้ได้
เหมาะสมกับลักษณะงานที่รับผิดชอบและพยายามที่จะหาหนทางแก้ไขปัญหาของชีวิตในปัจจุบัน
แล้วนำกลับไปลงมือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

1.2 การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ

ธุรกิจมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจ การที่ธุรกิจมีการดำเนินงานที่ค่อนข้างจะเป็น
อิสระ การบริหารมีความคล่องตัว จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้บุคคลต้องการเข้าไปประกอบการ ในทุก
ประเทศมีธุรกิจเป็นจำนวนมากที่ว่าจ้างคนเข้าทำงานทำให้ปัญหาการว่างงานและช่องว่างของราย
ได้ลดลง แล้วได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ไว้ดังนี้

1.2.1 ความหมายของธุรกิจขนาดย่อม

การให้ความหมายที่ถูกต้องของธุรกิจขนาดย่อมเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก การพิจารณา
ว่าธุรกิจใดเป็นธุรกิจขนาดย่อมหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเห็นของแต่ละคน หลักเกณฑ์ซึ่งเป็นที่
นิยมใช้กันมากในการตัดสินว่าธุรกิจใดเป็นธุรกิจขนาดย่อม คือ ธุรกิจขนาดย่อมเป็นธุรกิจที่มี
พนักงานจำนวนน้อย มียอดขายต่ำและมีทรัพย์สินจำกัด เจ้าของมักจะเป็นผู้บริหารงานด้วยตนเอง
และไม่ค่อยจะได้รับการฝึกอบรมหรือมีประสบการณ์ทางธุรกิจมากนัก

มุสตี รุมาคม (2537 : 15-20) ความหมายของธุรกิจขนาดย่อม ที่ได้รับการยอมรับเป็น
ความหมายที่ได้รับการเสนอแนะ โดย The Committee for Economic Development (CED) ของ
สหรัฐอเมริกา CED ได้ให้ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมไว้ว่า เป็นธุรกิจที่มีลักษณะอย่างน้อยที่
สุดสองประการจากลักษณะ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานเป็นอิสระ

ธุรกิจขนาดย่อมมักจะเป็นธุรกิจที่เจ้าของเป็นผู้บริหารงาน ตัดสินใจเองและไม่ต้อง
รับผิดชอบต่อคณะกรรมการอำนาจหรือเจ้าของคนอื่น ๆ ธุรกิจอาจจะถูกจัดตั้งในรูปแบบการ
ประกอบการ โดยเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด แต่การจัดตั้งในรูปแบบบริษัท
จำกัด ผู้ถือหุ้นมักจะประกอบด้วยเจ้าของและสมาชิกในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่

2. ความต้องการเงินทุน

ธุรกิจขนาดย่อมโดยทั่วไปมักจะเริ่มต้นจากการประกอบการโดยเจ้าของคนเดียว
ความต้องการเงินทุนของธุรกิจยังมีไม่มากนัก เงินทุนที่ได้จะมาจากเจ้าของญาติพี่น้องและเพื่อน
ฝูง ในขณะที่ความสำเร็จของธุรกิจแสดงให้เห็นถึงโอกาสของการขยายตัว เงินทุนที่ต้องการเพื่อใช้
ในการเจริญเติบโตอาจจะทำให้ธุรกิจขนาดย่อมต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นห้างหุ้นส่วนหรือ

บริษัทจำกัดและมีบริษัทครอบครัวขนาดเล็กเป็นจำนวนมากที่เปิดขายหุ้นแก่สาธารณชน เพราะว่าการเงินทุนเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นบริษัทขนาดใหญ่ในระยะต่อมา

3. การดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น

ธุรกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น โดยที่เจ้าของและพนักงานอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน ถึงแม้ว่าการขายในท้องถิ่นจะมีความสำคัญ แต่ธุรกิจขนาดย่อมหลายประเทศมีขอบเขตการขายกระจายอยู่ทั่วประเทศ

4. ธุรกิจมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในธุรกิจประเภทเดียวกัน

การที่จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจนั้นจะต้องไม่ใช่ธุรกิจที่อยู่ในบรรดาธุรกิจสำคัญในธุรกิจประเภทเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าวสามารถผันแปรได้เป็นอย่างมากระหว่างธุรกิจหนึ่งกับอีกธุรกิจหนึ่ง

นอกจากความหมายดังกล่าวที่ใช้ลักษณะของธุรกิจเป็นหลักเกณฑ์แล้ว เราอาจจะใช้หลักเกณฑ์อีกอย่างหนึ่งคือ ขนาดของธุรกิจ The Small Business Administration (SBA) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือด้านการบริหารเงินทุนและการตลาดแก่ธุรกิจขนาดย่อมได้ใช้แนวทางต่อไปในการพิจารณา คือ

1. ธุรกิจค้าปลีกและให้บริการ
2. ธุรกิจค้าส่ง
3. ธุรกิจการผลิต
4. ธุรกิจก่อสร้าง

1.2.2 ประเภทของธุรกิจขนาดย่อม

ธุรกิจขนาดย่อมมีอยู่ได้ภาคเอกชนทุกภาพของระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของธุรกิจขนาดย่อมจะแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจ เราจำแนกประเภทของธุรกิจขนาดย่อมที่สำคัญเป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการจำหน่ายและธุรกิจให้บริการ

1. ธุรกิจการผลิต

ธุรกิจการผลิตเป็นธุรกิจที่ได้รับวัตถุดิบในลักษณะหนึ่งหลังจากการแปรสภาพวัตถุดิบเหล่านั้นแล้ว ธุรกิจจะจำหน่ายเป็นสินค้าในลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป ถึงแม้ว่าธุรกิจขนาดใหญ่ครอบครองการผลิต แต่ยังคงมีช่องว่างที่ธุรกิจขนาดย่อมสามารถแทรกเข้าไปได้ ธุรกิจขนาดใหญ่บรรลุประสิทธิภาพมากที่สุด ในอุตสาหกรรมที่มีฐานมั่นคง ซึ่งมีตลาดขนาดใหญ่ไว้รองรับสินค้าที่มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำ มีการพัฒนาวิทยาการและการเปลี่ยนไปใช้เครื่องจักรจนมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง แต่เป็นอุตสาหกรรมที่ต้องการเงินทุนจำนวนมาก มีนโยบายว่าจะต้องผลิตสินค้าที่มีมาตรฐานและเป็นสินค้าที่ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามระบบการผลิตขนาดใหญ่มักจะอาศัย

โรงงานการผลิตขนาดเล็กในการจัดหาวัสดุและส่วนประกอบต่าง ๆ ผู้ผลิตรายใหญ่ที่คงอยู่ได้นั้น เป็นผู้ผลิตที่ให้โอกาสหลายอย่างที่เขาอยู่แก่ผู้ผลิตที่มีขนาดเล็กกว่าอุตสาหกรรมที่มีการผลิตขนาดใหญ่เป็นผู้ประกอบสินค้าของผู้ผลิตขนาดเล็กเป็นจำนวนมากที่ผลิตสินค้าเฉพาะอย่าง นอกจากนี้ผู้ผลิตขนาดเล็กยังมีโอกาสในตลาดผู้บริโภคในท้องถิ่น การผลิตให้ท้องถิ่นเป็นอุตสาหกรรมอยู่ทั่วไปในชุมชนทุกแห่ง เพื่อผลิตสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการเพื่อการอุปโภคบริโภคในท้องถิ่น ในขณะที่ชุมชนมีขนาดใหญ่ขึ้น โอกาสของผู้ผลิตขนาดเล็กในท้องถิ่นจะมีมากขึ้นด้วย

2. ธุรกิจการจำหน่าย

พ่อค้าคือคนกลางที่อยู่ในช่องทางการจำหน่ายที่จำหน่ายสินค้าไปยังผู้บริโภค คนสุดท้าย (พ่อค้าปลีก) หรือผู้ที่ซื้อสินค้าเพื่อขายต่อไปยังพ่อค้าปลีก (พ่อค้าส่ง) ร้านค้าปลีกเป็นองค์การธุรกิจที่มีเป็นจำนวนมากกว่าองค์การธุรกิจประเภทอื่น ๆ นอกจากนั้น ร้านค้าปลีกส่วนใหญ่มีขนาดเล็กซึ่งจากการประมาณปรากฏว่า ร้านค้าปลีก 7 ร้านใน 10 ร้านมีพนักงานน้อยกว่า 5 คน หรือไม่มีเลยและร้านค้าปลีกมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ว่าจ้างพนักงานน้อยกว่า 20 คน ถึงแม้ว่าเมื่อไม่นานมานี้ร้านสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ร้านค้าแบบลูกโซ่ และการขายสินค้าทางไปรษณีย์จะรุกเข้ามาในตลาดการค้าปลีก ยังคงเป็นการประกอบธุรกิจอิสระขนาดเล็กที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ธุรกิจขนาดย่อมครอบคลุมการค้าส่งด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าการค้าส่งจะมีจำนวนน้อยกว่าการค้าปลีก อย่างไรก็ตามการเติบโตของการค้าส่งยังไม่ทันกับการเพิ่มขึ้นของของประชาชนเช่นเดียวกับภาคการผลิตของระบบเศรษฐกิจ โอกาสของผู้ประกอบธุรกิจขนาดย่อมในสายนี้มีไม่มากเหมือนกับที่เคยมีเนื่องจากร้านค้าปลีกแบบสัมปทานที่มีอำนาจในการรับสินค้ามาจำหน่ายแต่ผู้เดียว (franchising) ตัวแทนจำหน่ายของผู้ผลิตและพ่อค้าปลีกที่รวมกันขนาดใหญ่ เช่น ร้านค้าแบบลูกโซ่ ร้านสรรพสินค้าและการขายสินค้าทางไปรษณีย์ (mail-order house) ได้เข้ามาทำหน้าที่แทนการค้าส่ง ระบบการผลิตขนาดใหญ่ขึ้นอยู่กับโรงงานขนาดเล็กที่ผลิตสินค้าเฉพาะอย่างและยังขึ้นอยู่กับพ่อค้าปลีก พ่อค้าปลีกอิสระเหล่านี้จำหน่ายสินค้าของผู้ผลิตขนาดเล็กและผู้ผลิตขนาดใหญ่ นอกจากนี้สินค้าอุปโภคบริโภคส่วนมากจะผ่านธุรกิจค้าส่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดย่อมและผู้ผลิตขนาดใหญ่แต่ละรายซื้อบริการจากธุรกิจขนาดย่อมซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่อยู่ในท้องถิ่น

3. ธุรกิจให้บริการ

ธุรกิจให้บริการเสนอบริการที่แตกต่างกันหลายร้อยชนิดแก่ผู้บริโภค หน่วยงานรัฐบาลองค์การที่ไม่มีเป้าหมายด้านกำไรและธุรกิจอื่น ๆ ธุรกิจให้บริการมีพนักงานที่เป็นช่างเทคนิคและผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความชำนาญเพื่อประกอบอาชีพด้านนี้ ประเภทของธุรกิจให้บริการที่มีอยู่โดยทั่วไปส่วนใหญ่ให้บริการแก่สินค้าที่ลูกค้าเป็นเจ้าของหรือตัวของลูกค้าเอง ธุรกิจให้บริการอื่น ๆ เป็นจำนวนมากให้บริการแตกต่างกันหลายชนิด เช่น ธนาคาร บริษัทประกันชีวิต บริษัทรับประกันภัยทางทะเลและนายหน้าซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ คำว่า “บริการ” หมายถึง

สินค้าทางเศรษฐกิจที่จับต้องไม่ได้ ไม่สามารถเอากลับคืนได้ มูลค่าบริการไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบของบางอย่างที่อาจจะประกอบหรือไม่ประกอบกับการให้บริการ (มุสดี รุมาคม. 2537 : 26-30)

ธุรกิจให้บริการไม่รวมถึงการขนส่ง การสื่อสารและสาธารณูปโภค ได้แก่ รถไฟ สายการบิน โทรศัพท์ โทรเลข การไฟฟ้าและกิจการที่ “ผูกขาดตามธรรมชาติ” อื่น ๆ เนื่องจากลักษณะสำคัญของธุรกิจให้บริการคือ ธุรกิจมีขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่ต้องการลงทุนเริ่มแรกเพียงเล็กน้อยเท่านั้นและต้องอาศัยการควบคุมดูแลของเจ้าของอย่างใกล้ชิด เช่น ร้านตัดผม ช่างซ่อมนาฬิกา หรือช่างซ่อมเครื่องตัดหญ้าซึ่งไม่มีทางเป็นการผลิตขนาดใหญ่ ช่างตกแต่งเฟอร์นิเจอร์เก่าและช่างซ่อมแซมเครื่องโลหะซึ่งไม่สามารถทำงานอย่างเครื่องจักร นอกจากนี้จะต้องทำตามขั้นตอนที่ได้เตรียมไว้หรือนักบัญชีหรือที่ปรึกษาทางธุรกิจไม่สามารถให้บริการได้โดยอัตโนมัติ

ธุรกิจให้บริการให้โอกาสที่งดงามที่สุดแก่ผู้ประกอบธุรกิจอิสระ ตลาดของบริการชนิดต่าง ๆ มีอยู่มากมาย ธุรกิจให้บริการเหล่านี้กระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้บริโภครายทำด้วยตัวเอง โดยอาศัยความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ธุรกิจให้บริการมีข้อดีอย่างน้อยที่สุดสองประการคือ

1. เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการแสดงความสามารถของตนเองและมีการติดต่อเป็นการส่วนตัวมากขึ้น

2. ความต้องการเงินทุนค่อนข้างต่ำ

จากประเภทของธุรกิจขนาดย่อมที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าธุรกิจขนาดย่อมมีลักษณะสำคัญคือ

1. ความต้องการเงินทุนเริ่มแรกมีน้อย
2. ขาดประสบการณ์ทางการบริหาร
3. ตลาดอยู่ในท้องถิ่น
4. ความต้องการด้านวิชาการมีน้อยมาก

1.2.3 ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อม

จากความหมายของธุรกิจขนาดย่อมที่ได้กล่าวมาแล้ว เราจะเห็นได้ว่าธุรกิจขนาดย่อมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากธุรกิจขนาดใหญ่ดังนี้

1. ยอดขายที่คาดไว้มีน้อย ธุรกิจขนาดใหญ่ไม่อยากจะแข่งขันกับธุรกิจขนาดขายที่คาดไว้ไม่มากพอ การค้าปลีกในเมืองเล็ก ๆ หลายแห่งถูกรอบครองโดยพ่อค้าปลีกรายย่อย เพราะย่อมเนื่องจากปริมาณว่าปริมาณขายไม่มากพอจนเป็นที่ยอมรับของร้านสรรพสินค้า ถึงแม้ว่ารายได้ในท้องถิ่นไม่อาจจะตอบสนองธุรกิจขนาดใหญ่ได้ แต่มีจำนวนมากพอที่จะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมสามารถอยู่รอดได้ตามสมควร

2. ใช้ฝีมือบริการลูกค้า ช่างตัดเสื้อ นักออกแบบภายในและร้านซ่อมแซมต่าง ๆ สามารถแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างประสบผลสำเร็จ เนื่องจากเจ้าของซึ่งเป็นผู้บริหารงานเองใช้ความสามารถส่วนตัวในการดำเนินงาน
3. บริการที่ให้เป็นการส่วนตัว ธุรกิจที่ให้บริการเป็นการส่วนตัวนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับความสามารถและบุคลิกภาพของผู้ประกอบธุรกิจเป็นสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะหาได้จากบุคคลที่ประกอบธุรกิจขนาดย่อม ข้อได้เปรียบของธุรกิจขนาดใหญ่ด้านการโฆษณาและความมั่นคงทางการเงินไม่ได้มีความสำคัญในเรื่องนี้แต่อย่างใด
4. ความสะดวกสบาย ธุรกิจขนาดย่อมสามารถแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ โดยการเสนอความสะดวกสบายที่ธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งเป็นคู่แข่งขันไม่สามารถให้ได้
5. สามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของท้องถิ่น ธุรกิจขนาดใหญ่จะตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย ณ สำนักงานใหญ่ ผู้ประกอบธุรกิจขนาดย่อมในท้องถิ่นที่ตัดสินใจด้วยตัวเอง โดยใช้ความรู้เรื่องความต้องการและความพอใจของท้องถิ่นจึงได้เปรียบกว่า เพราะว่าเขาอยู่ในฐานะที่ดีกว่าในการปรับธุรกิจให้เข้ากับบรรณนิมเฉพาะของท้องถิ่น ธุรกิจขนาดใหญ่จะต้องเข้าถึงบรรณนิมในขอบเขตที่กว้างจึงไม่สามารถเจาะถึงตลาดท้องถิ่นบางแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อธุรกิจ ในท้องถิ่นนั้นตอบสนองลูกค้าโดยตรง ลูกค้าเป็นจำนวนมากซื้อสินค้าจากธุรกิจ เนื่องจากพวกเขา มีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวกับเจ้าของหรือพนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสินค้าและราคามีความแตกต่างกันไม่มากนัก การติดต่อเป็นการส่วนตัวของผู้ประกอบธุรกิจในท้องถิ่นเป็นผลประโยชน์ทางการแข่งขันที่สำคัญที่สุดเจ้าของธุรกิจเป็นผู้ที่ศึกษาความพอใจและประเพณีของตลาดท้องถิ่นได้ดีที่สุดเพื่อนำผลที่ได้มาปรับธุรกิจของตนให้เข้ากับความต้องการของตลาด
6. แรงจูงใจสูง แรงจูงใจและความปรารถนาของบุคคลที่จะเป็นเจ้าของธุรกิจเป็นผลทำให้มีการดำเนินธุรกิจของตนเองและเมื่อประกอบธุรกิจของตนเองแล้ว เจ้าของจะต้องทำงานหนักและเสียสละมากกว่าการทำงานให้กับผู้อื่น
7. ความคล่องตัวทางการบริหาร ลักษณะอย่างหนึ่งของสภาพแวดล้อมของธุรกิจในปัจจุบันนี้คือ ความเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงสินค้า ตลาด เครื่องจักรและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้กลายเป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของธุรกิจทุกแห่ง โดยทั่วไปธุรกิจมีขนาดเล็กเท่าใดยังสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วขึ้นเท่านั้น ธุรกิจขนาดใหญ่มักจะต้องปฏิบัติตามระเบียบวิธีปฏิบัติและประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมา การตัดสินใจเรื่องสำคัญจะต้องผ่านไปตามระดับบริหารหลายระดับก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ในธุรกิจที่มีความเป็นเจ้าของและการดำเนินงานอย่างเป็นอิสระส่วนใหญ่ มีระดับบริหารเพียงไม่กี่ระดับ ทำให้การตัดสินใจรวดเร็วขึ้น และเกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน เช่น ในกรณีที่พ่อค้าปลีกคนหนึ่งทราบเกี่ยวกับสินค้าชนิด

ใหม่ที่จะขายได้ในท้องถิ่น เขาย่อมจะตัดสินใจสั่งซื้อได้ภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมง แต่ถ้าหากว่าเป็นพ่อค้าปลีกรายใหญ่ที่มีร้านค้าเป็นจำนวนมากจะต้องใช้เวลาตัดสินใจเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน

8. ต้นทุนดำเนินงานต่ำกว่า ในขณะที่ธุรกิจที่มีขนาดใหญ่กว่าสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายบางอย่างที่เกิดจากขนาดของธุรกิจ ธุรกิจขนาดย่อมมีต้นทุนดำเนินงานต่ำกว่า เนื่องจากธุรกิจขนาดย่อมอาจจะใช้แรงงานของครอบครัวที่สามารถให้ผลผลิตมากกว่า จึงช่วยให้ธุรกิจจ่ายค่าจ้างได้ต่ำกว่าอัตราที่จ่ายให้กับแรงงานจากที่อื่นและเนื่องจากโครงสร้างของธุรกิจขนาดย่อมไม่ซับซ้อนนักปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารจึงแก้ไขได้ง่ายกว่าและมีต้นทุนต่ำกว่าในเรื่องของบุคคลและวัตถุดิบผลกระทบของการตัดสินใจเห็นได้อย่างรวดเร็วและสามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันที (มุสตี รุมาคม. 2537 : 35-40)

ธุรกิจขนาดย่อมดำเนินงาน โดยมีต้นทุนต่ำกว่าได้ เนื่องจากเงินลงทุนในโรงงานและเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และต้นทุนการบริหารต่ำกว่า นอกจากนี้ผลประโยชน์ที่ต้องจ่ายแก่พนักงานมีจำนวนน้อยกว่า เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงของธุรกิจขนาดย่อม เป็นเจ้าของธุรกิจส่วนหนึ่งหรือทั้งหมด จึงต้องทำงานหนักกว่าและต้องมีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวมากกว่า ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบในทางที่ดีต่อขวัญของพนักงานและประสิทธิภาพทางการผลิต

1.2.4 บทบาทและความสำคัญของธุรกิจขนาดย่อม

ในการพัฒนาประเทศแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาและสภาพแวดล้อมของประเทศใดประเทศหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันว่าธุรกิจขนาดย่อมมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศอยู่หลายประการคือ

1. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ในทุกประเทศมีปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นจะถูกนำไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางวิทยาการและโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปมีผลทำให้ความต้องการของสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วยจึงเป็นโอกาสให้โรงงานขนาดเล็กเข้ามาแทนที่อุตสาหกรรมในครัวเรือนและหัตถกรรมต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

2. การพัฒนาความสามารถในการประกอบการ ธุรกิจขนาดย่อมเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่มีความคิดริเริ่ม กล้าเสี่ยงและแสวงหาความก้าวหน้าได้พิสูจน์ความสามารถของตนตลอดจนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ธุรกิจขนาดย่อมเป็นช่องทางที่ดีเนื่องจากใช้เงินทุนไม่มากนัก บุคคลที่สนใจประกอบอาชีพอิสระมีโอกาสได้ทำงานที่ตนเองภูมิใจ ประสบการณ์ที่ได้จากการประกอบธุรกิจขนาดเล็กอาจจะนำไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ได้

3. การระดมทุน ธุรกิจขนาดย่อมเป็นช่องทางหนึ่งในการรวบรวมเงินทุนทั้งที่เป็นของเจ้าของ ญาติมิตร เพื่อนฝูง ตลอดจนแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการสามารถหาได้แล้วนำ

เอามาใช้ให้เกิดประโยชน์ซึ่งจะเป็นผลให้ความสามารถในการผลิตของประเทศสูงขึ้นและช่วยให้ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนและความยากลำบากในการระดมทุนที่กระจุกกระจายกันอยู่ลดลง

4. การประหยัดเงินทุน ธุรกิจขนาดย่อมมีโอกาสประหยัดเงินทุนได้ เช่น อุตสาหกรรมขนาดย่อมให้ผลผลิตเร็วกว่าอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใช้เงินทุนต่อหน่วยของผลผลิตต่ำกว่า สามารถปรับเทคนิคการผลิตและการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่า นอกจากนี้ถ้าหากว่าการตัดสินใจผิดพลาด ต้นทุนของการใช้เงินในทางที่ผิดไม่รุนแรงเท่ากับการลงทุนขนาดใหญ่และสามารถค้นพบความผิดพลาด ตลอดจนการแก้ไขปัญหาได้เร็วกว่าธุรกิจขนาดใหญ่

5. การจ้างงานเพิ่มขึ้น ธุรกิจขนาดย่อมเป็นหนทางที่จะรองรับแรงงานที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาคือ แรงงานที่มีอยู่เหลือเฟือนั้นจะถูกนำไปใช้ในทางใดจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดได้ เพราะว่าการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมเพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน โดยเฉพาะอาจจะก่อให้เกิดปัญหาประสิทธิภาพทางการผลิตได้

6. การกระจายการพัฒนาออกไปสู่ภูมิภาค ในประเทศด้อยพัฒนานั้น การพัฒนามักจะรวมตัวกันอยู่ในพื้นที่แห่งเดียวหรือน้อยแห่ง ไม่ได้กระจายออกไปอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในเขตชนบทที่ห่างไกลซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรม ดังนั้นถ้าหากว่าเราสามารถพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมตามหัวเมืองสำคัญ ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่แล้วอาจจะเป็นการช่วยกระจายฐานทางเศรษฐกิจได้

7. การพัฒนาทางการเมืองและสังคม ธุรกิจขนาดย่อมช่วยกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจออกไปสู่กลุ่มชนต่าง ๆ แทนที่จะให้ความมั่งคั่งตกอยู่ในมือของกลุ่มน้อย การพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมช่วยป้องกันการเอาเปรียบโดยอาศัยอำนาจทางเศรษฐกิจได้หลายทาง การมีผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากและการแข่งขันเป็นการสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบวิสาหกิจเอกชนแต่ผู้ประกอบการจะต้องไม่เอาเปรียบผู้บริโภคหรือผู้ประกอบการรายอื่น ๆ เนื่องจากพลังของการแข่งขัน นอกจากนี้ธุรกิจขนาดย่อมยังช่วยให้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นมีฐานะทางสังคมที่ดีขึ้นและเป็นแหล่งให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องของระบบอุตสาหกรรมจะช่วยให้มีการปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ (มุสตี รุมาคม, 2537 : 42-44) บทบาทของธุรกิจให้บริการในระบบเศรษฐกิจเริ่มมีมากขึ้นและธุรกิจประเภทนี้เป็นจำนวนมากขึ้น ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนทำให้เกิดความเติบโตนี้คือ ผู้บริโภคจ่ายเงินเพื่อซื้อบริการเพิ่มขึ้น การที่บุคคลโดยเฉลี่ยมีรายได้สูงขึ้นและมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้นทำให้ผู้บริโภคมีเงินที่จะ “ว่าจ้างผู้อื่น” เพื่อให้บริการเป็นการส่วนตัวและบริการทางธุรกิจ ในขณะที่บุคคลมีเงินมากขึ้น พวกเขาจะมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นจึงจำเป็นต้องมีจำนวนของบริการเพิ่มขึ้น การเติบโตของธุรกิจให้บริการนั้น มากขึ้นจึงจำเป็นต้องมีจำนวนของบริการเพิ่มขึ้น หากว่าเปลี่ยนไปใช้เครื่อง

จักรหรือเครื่องอัตโนมัติได้ ผลผลิตต่อคนงานหนึ่งคนจะไม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในธุรกิจประเภทนี้ เหมือนในภาคอื่น ๆ ของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการเพิ่มปริมาณของบริการที่ให้อีกก่อนให้เกิดองค์การธุรกิจให้บริการใหม่ ๆ มากกว่า การเพิ่มของผลผลิตการเกษตรหรือผลผลิต อุตสาหกรรม จึงจะ ต้องอาศัยพื้นฐานในการประกอบธุรกิจที่ส่งผลต่อความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ

1.3 ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ

การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมประกอบอาชีพอิสระใน โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไปแล้ว กรมสามัญศึกษาค่อนข้างให้ความสำคัญอิสระแก่โรงเรียนในการดำเนินการ กล่าวคือ สามารถจัดได้หลากหลายอาชีพ ยึดถือความพร้อมของโรงเรียนเป็นสำคัญและมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนอยู่มาก แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2532 : 44-45) ก็ได้กำหนดแนวปฏิบัติเพื่อใช้กับ โรงเรียนตัวอย่าง การเรียนการสอน เพื่อพัฒนาอาชีพ โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ

1.3.1 การเตรียมการ

1. ครูศึกษาข้อมูลอาชีพในท้องถิ่น โดยประสานงานและร่วมมือกับครูแนะแนว
2. ครูปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้และแผนการสอน เน้นการให้นักเรียนหารายได้ระหว่างเรียน
3. เตรียมการเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3.2 การจัดการเรียนการสอน

1. จัดให้นักเรียนสำรวจ วิเคราะห์ตลาด สถานะการผลิต บริการและสำรวจพร้อมของตนเอง แล้วตัดสินใจเลือกทำโครงการอาชีพ
2. จัดให้นักเรียนเรียนหลักการอาชีพเบื้องต้น ตามรายวิชาในหลักสูตร
3. จัดให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้และฝึกทักษะจากงานที่เลือกจากแหล่งต่อไปนี้ คือ โรงฝึกงานของโรงเรียน สถานฝึกอาชีพ ห้องสมุด วิทยากรท้องถิ่น ครูผู้สอนและสื่อต่าง ๆ
4. จัดให้นักเรียนฝึกเขียน โครงการอาชีพและเขียนโครงการอาชีพตามความสนใจ
5. จัดทำโครงการอาชีพเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนภายใต้การนิเทศของครู

1.3.3 การติดตามผลประเมินผลและการเสริมแรง

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ
2. ประเมินผลสำเร็จของโครงการ เช่น รายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน
3. ยกย่องเชิดชูเกียรติ ประชาสัมพันธ์ผู้ที่ประสบความสำเร็จดีเด่น

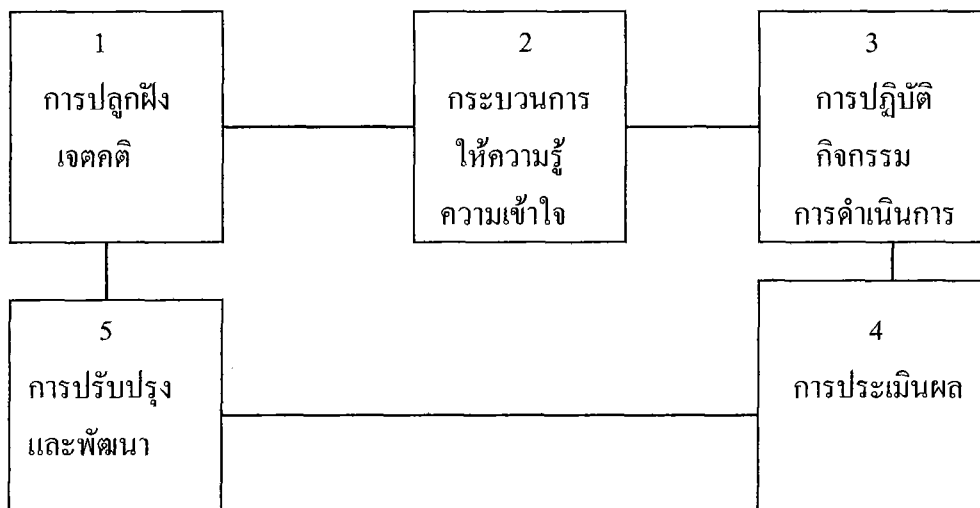
นอกจาก กรมอาชีวศึกษา (2531 : 61-62) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังค่านิยมให้นักเรียนออกไปประกอบอาชีพอิสระว่า ตัวอย่างและบทเรียนควรรหาโอกาส สอดแทรกการประกอบอาชีพอิสระไว้ตลอดหลักสูตร การวัดผลอาจจะทำให้เป็น โครงการ (project) ของการประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ตามที่นักเรียนแต่ละคนจะเลือก เพื่อให้ให้นักเรียนคิด เสนอและเตรียมการแก้ปัญหาต่าง ๆ อีกทั้งควรมานำทรัพยากร (resource) จากท้องถิ่นของตนมาใช้ ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด การคัดเลือกนักเรียนที่จะส่งเสริมให้ประกอบอาชีพอิสระอาชีพใด ควร พิจารณานักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่แล้วเป็นพิเศษ เพราะนักเรียน เหล่านี้จะมีโอกาสที่จะออกไปประกอบอาชีพอิสระในอาชีพนั้น ได้มากและง่ายขึ้น จากการศึกษา เอกสารเกี่ยวกับแนวดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ สามารถ สรุปถึงประเด็นสำคัญได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพอิสระนี้ ครูผู้สอนตลอดจนบุคลากร ในงานต่าง ๆ อาทิเช่น งานแนะแนว งานสารสนเทศ เป็นต้น จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนจะต้องมีการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระหลาย ๆ อาชีพไว้บริการนักเรียน โดยหน่วยงานใน โรงเรียนเหล่านี้ จะต้องมีการประสานงานร่วมกันอย่างจริงจัง สำหรับในขั้นของการเรียนการสอน นั้นโรงเรียนจะต้องจัดให้นักเรียนมีสภาพการปฏิบัติเช่นเดียวกับการธุรกิจจริง โดยอาจให้ความรู้ พื้นฐานและประสบการณ์แก่นักเรียนด้วยวิธีการให้นักเรียน ได้ออกฝึกงานตามสถานประกอบการ ได้มีโอกาสพบผู้รู้หรือผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตจากการประกอบอาชีพอิสระ โครงการกรม อาชีวศึกษานี้ เริ่มต้นจากหน่วยงานหนึ่งของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันชื่อว่า Carl Duesberg Gesellschaft's Southeast Asia Program Office (CDG-SEAPO) ได้เห็นพ้องต้องกันกับ กรมอาชีวศึกษาว่า หากมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในภูมิภาคขึ้นแล้ว น่าจะช่วยให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิค สามารถประกอบอุตสาหกรรมขนาดย่อมด้วย ตนเองได้ในท้องถิ่นได้มากขึ้น เพราะแม้ขณะนี้ก็มีผู้จบจำนวนหนึ่ง (ประมาณ 20%) ที่ออกไป ประกอบอาชีพส่วนตัวโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ดังนั้นกรมอาชีวศึกษาจึงร่วมมือกับหน่วยงาน CDG-SEAPO ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าว โดยจะทดลองตั้งขึ้นที่ วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานีเป็นแห่งแรก ถ้าได้ผลตามวัตถุประสงค์ก็จะขยายไปในจังหวัดอื่น ๆ จาก ผลการศึกษาความเป็นไปได้ จึงได้เสนอ โครงการขอความช่วยเหลือในการจัดตั้งศูนย์ไปยังรัฐบาล เยอรมัน กรมอาชีวศึกษาก็จะพยายามดำเนินการ โครงการนี้ให้สำเร็จผลให้จงได้

นอกจากนี้ พิบูล สีหาพงษ์ (2533 : 11) ได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระให้ได้ผลสำเร็จว่า จะต้องประกอบด้วยปัจจัย 7 ด้าน คือการจัด แผนการเรียน วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การแนะแนว การวัดผลประเมินผล ความร่วมมือจากชุมชน พร้อมทั้งเจตคติของผู้เรียนและผู้สอน ฉะนั้นในการกำหนดรูปแบบการจัด

การเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในสถานศึกษา จึงควรที่จะมีการนำปัจจัย ทั้ง 7 ด้านมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่กล่าวมา ควรจะได้มีการปลูกฝังแนวคิดให้แก่เยาวชนในทุกระดับการศึกษาโดยสอดแทรกไว้ในหลักสูตร ซึ่งจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางอาชีพตามวัยของผู้เรียนเป็นลำดับ ดังนั้นส่งเสริมที่มีลักษณะกว้าง ๆ จึงควรจะต้องประกอบด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐาน คือ

1. การปลูกฝังหรือจูงใจให้เกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาชีพอิสระ
2. กระบวนการให้ความรู้ ความเข้าใจ
3. การปฏิบัติ กิจกรรมหรือดำเนินการ
4. การประเมินผล
5. การปรับปรุงและพัฒนา

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ ได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ การจัดการเรียนการสอน โดยเป็นขั้นตอนโดยจัดเป็นรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ

1.4 เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ

การประกอบธุรกิจให้บริการ ไม่ได้แตกต่างจากการจัดตั้งธุรกิจอื่น ๆ เจ้าของธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามพื้นฐานเดียวกัน การมีแผนงานเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้น แผนงานควรจะรวมถึงวัตถุประสงค์ วิธีการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์และกำหนดเวลาที่จะชี้ให้เจ้าของธุรกิจเห็นว่าเมื่อใดที่เขาจะบรรลุถึงขั้นต่าง ๆ ของความสำเร็จ

1.4.1 การวางแผน

เจ้าของธุรกิจบางคนรู้สึกว่าวางแผนเป็นการสิ้นเปลืองเวลา เนื่องจากการวางแผนเป็นการพยายามคิดถึงเรื่องราวอนาคตเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะยังไม่เคยเกิดขึ้น แต่กระนั้นก็ตาม การปราศจากแผนงานทำให้องค์กรธุรกิจถูกพัฒนาจากวิกฤติการณ์หนึ่งไปสู่อีกวิกฤติการณ์หนึ่ง ในบางครั้งธุรกิจไม่ได้เขียนแผนงานเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากเจ้าของใหม่ตื่นเต้นกับธุรกิจและความคิดในตอนแรกดูเหมือนว่าจะเพียงพอ การเอาใจจดจ่อกับธุรกิจได้เข้ามาทดแทนแผนงาน อย่างไรก็ตาม เมื่อความร้อร่นหมดไปปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ความกังวลและความหวังไขปัญหาเหล่านี้อาจจะทำให้เจ้าของธุรกิจไขว้เขวจากสิ่งที่ควรจะเป็นเป้าหมายของธุรกิจ

1.4.2 การใช้ตารางเวลา

ในธุรกิจให้บริการ เจ้าของมักจะพบว่าตัวเองทำงานอยู่โดยลำพัง สิ่งล่อใจที่จะทำให้ขยายเวลาหยุดพักหรือเวลารับประทานอาหารกลางวัน เป็นเรื่องสำคัญเนื่องจากเจ้าของเป็นนายของตัวเอง จึงต้องคอยระวังให้ธุรกิจอยู่ภายใต้การควบคุม วิธีการที่ดีที่สุดที่จะรักษาตารางเวลา คือการดำเนินงานให้สม่ำเสมอ เจ้าของอาจจะวางกฎให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นกฎชนิดเดียวกับที่จะใช้เป็นแนวทางในกรณีที่เจ้าของทำงานเป็นลูกจ้างของผู้อื่น

1.4.3 ความสามารถในการจำหน่าย

ข้อกำหนดของธุรกิจให้บริการข้อหนึ่งคือ ความสามารถในการจำหน่ายบริการบางอย่าง เช่น การประเมินราคาทรัพย์สินต้องอาศัยความรู้รอบตัวอย่างเต็มที่หรือแม้แต่บริการที่ไม่มีการจำหน่ายยังต้องการความสามารถในการจำหน่าย

1.4.4 การใช้ทักษะของเจ้าของ

ทักษะของเจ้าของเป็นข้อกำหนดพื้นฐานของธุรกิจให้บริการเฉพาะด้านอย่างใดอย่างหนึ่งเจ้าของธุรกิจยอมรับว่าประเภทของธุรกิจส่วนใหญ่ที่อาศัยทักษะของเจ้าของต้องการความรู้และแม้แต่งานอดิเรกยังสามารถเปลี่ยนเป็นการประกอบธุรกิจได้โดยใช้เวลาไม่นานนัก เช่นความสามารถในการซ่อมแซมบ้าน ซ่อมเครื่องไฟฟ้า การปรับโทรทัศน์และวิทยุ การซ่อมเบบถูกเงินทุกชนิด อาจจะเป็นการรับจ้างทำให้ผู้อื่นในลักษณะของการประกอบธุรกิจได้

1.4.5 การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย

ธุรกิจให้บริการแตกต่างกันเป็นอย่างมากในเรื่องระเบียบแบบแผน สื่อที่ใช้ประเภทของการโฆษณาและการส่งเสริมการขาย เช่น โรงภาพยนตร์ใช้การโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ ฉายภาพยนตร์ตัวอย่าง ใช้ป้ายโฆษณาและป้ายนีออนที่หน้าโรงภาพยนตร์ ในบางโอกาสอาจจะใช้งานโฆษณาทางโทรทัศน์ ธุรกิจโบว์ลิงใช้ป้ายนีออนและการโฆษณาทางโทรทัศน์ร่วมกับการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์บ้าง นอกจากนี้ธุรกิจโบว์ลิงยังประชาสัมพันธ์โดยอาศัยวารสารของสมาคมโบว์ลิงและผลการแข่งขันระหว่างทีมโบว์ลิง

1.4.6 การใช้พนักงานขาย

ธุรกิจให้บริการมักจะอาศัยพนักงานขายน้อยกว่าการค้าปลีก การค้าส่งและการผลิต อย่างไรก็ตามประเภทของธุรกิจให้บริการที่แตกต่างกัน จะใช้ประโยชน์ของพนักงานขายแตกต่างกันเป็นอย่างมาก เราอาจจะจำแนกการใช้พนักงานขายของธุรกิจให้บริการ เป็น 3 ประเภทคือ

1. การใช้พนักงานขาย เกือบจะไม่ใช่เลย ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าเรียบร้อยแล้ว เมื่อเขาทำการติดต่อครั้งแรกกับธุรกิจให้บริการ เช่น ร้านซ่อมวิทยุและโทรทัศน์ได้รับโทรศัพท์ให้ส่งช่างซ่อมไปที่บ้านของลูกค้า
2. การใช้พนักงานขาย ใช้เพื่อยกระดับการซื้อ ถึงแม้ว่าลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าแล้ว ปริมาณและลักษณะของการซื้ออาจจะไม่แน่นอนอยู่บ้าง เช่น เจ้าของร้านเสริมสวยอาจจะแนะนำยาทาเล็บหรือน้ำยาใส่ผมชนิดพิเศษแก่ลูกค้าที่มีวัตถุประสงค์เพียงแต่มาแต่งผมเท่านั้น
3. การใช้พนักงานขาย จำเป็นเพื่อทำให้เกิดการจำหน่ายเริ่มแรก ลูกค้าไม่ได้ผูกมัดกับการซื้อสินค้าเมื่อทำการติดต่อเริ่มแรกกับธุรกิจให้บริการ เช่น นักท่องเที่ยวแวะ “สำรวจ” โรงแรม การที่นักท่องเที่ยวจะพักหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับเสมียนที่อยู่ประจำจะเปิดให้ชมห้องพัก แจงให้ทราบถึงอัตราค่าที่พัก ตอบคำถามต่าง ๆ และอธิบายให้ทราบถึงบริการที่มีอยู่ การใช้พนักงานขายมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในขณะที่เปลี่ยนจากประเภทที่หนึ่งไปประเภทที่สาม ถึงแม้ว่าจะการจำแนกดังกล่าวเป็นการจำแนกที่ปราศจากเหตุผลอยู่บ้าง เช่น เจ้าของร้านรับจ้างทำความสะอาดร้านหนึ่ง อาจจะไม่สนใจการใช้พนักงานขายโดยสิ้นเชิง เนื่องจากเขาคิดว่าธุรกิจของเขาอยู่ในประเภทที่หนึ่ง ในทางตรงกันข้าม ร้านรับจ้างทำความสะอาดอีกร้านหนึ่งจะมีคนทำความสะอาดที่ตระเวนวิ่งเดินรับจ้างจากบ้านหนึ่ง ไปอีกบ้านหนึ่งเพื่อหางานทำ บุคคลบางคนอาจจะถามว่ามีเหตุผลว่า ปัจจัยอะไรที่มีผลทำให้ความต้องการใช้พนักงานขายมีน้อยที่สุด ปัจจัยหนึ่งคือ การโฆษณาของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาอย่างเป็นทางการหรือการโฆษณาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นผลมาจากลูกค้าที่ได้รับความพอใจ ปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ความง่ายของการเข้าถึงธุรกิจ ไม่ว่าจะผ่านทางโทรศัพท์หรือบุคคล

1.4.7 การใช้สินเชื่อไม่บ่อยครั้ง

ตามประเพณีนิยมธุรกิจให้บริการดำเนินงาน โดยยึดถือหลักเกณฑ์การจ่ายค่าบริการ เป็นเงินสดแต่การปฏิบัติเช่นนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้กันแล้วในธุรกิจให้บริการ การใช้สินเชื่อกำลังเพิ่มขึ้น ธุรกิจซ่อมเครื่องไฟฟ้า ตู้ซ่อมรถยนต์ สำนักจัดหางานและบริการทำบัญชีเป็นตัวอย่างของธุรกิจให้บริการที่มักจะขยายสินเชื่อ อย่างไรก็ตามการขยายสินเชื่อเป็นเครื่องหมายที่ธุรกิจปฏิบัติต่อลูกค้าที่ได้รับสิทธิดีกว่า เหตุผลของการใช้สินเชื่อที่จำกัดคือ จำนวนเงินค่อนข้างน้อยและลักษณะของบริการที่จับต้องไม่ได้ บริการมีลักษณะตรงกันข้ามเป็นอย่างมากกับสินค้าที่จับต้องได้ เช่น รถยนต์ ซึ่งอาจจะถูกยึดกลับคืนมาได้ ถ้าหากว่าลูกค้าไม่ผ่อนชำระตามกำหนด

1.4.8 การจัดซื้อและการควบคุมสินค้าคงเหลือ

การจัดซื้อในธุรกิจให้บริการส่วนใหญ่จำกัดอยู่แต่เพียงการซื้อเครื่องมือและวัสดุที่จำเป็นที่จะใช้ในการให้บริการ การจัดซื้อสิ่งของและอุปกรณ์เมื่อเริ่มแรกและเพื่อการทดแทนก็มีเช่นกัน แต่จะมีการจัดซื้อบ่อยครั้งกว่า ปัญหาการควบคุมสินค้าคงเหลือที่สำคัญมากกว่าคือธุรกิจให้บริการเป็นจำนวนมาก ต้องควบคุมงานที่อยู่ในกระบวนการ เช่น ร้านซ่อมรองเท้าจำเป็นต้องทราบว่ารองเท้าเป็นของลูกค้าคนใด และควบคุมดูแลรองเท้านับเป็นจำนวนพัน ๆ คู่ ร้านซักรีดต้องควบคุมดูแลเสื้อผ้าที่ลูกค้านำมาซักรีดหลายร้อยห่อ แต่ละห่อจะมีเสื้อผ้าที่แตกต่างกันหลายชิ้น ร้านถ่ายรูปเมื่อล้างฟิล์มของลูกค้าที่มาถ่ายรูปแล้วจะต้องเก็บรักษาฟิล์มหลายร้อยหรือหลายพันม้วน สิ่งของที่แยกจากกันเป็นจำนวนมากต้องการระเบียบวิธีปฏิบัติที่เป็นระบบ ซึ่งเหมาะสมกับธุรกิจแต่ละประเภทและเกี่ยวข้องกับระเบียบแบบแผนน้อยที่สุด การควบคุมที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่ไม่ได้ ถ้าหากว่าธุรกิจตระหนักถึงความพอใจของลูกค้า

1.4.9 การควบคุมการหมุนเวียนของงาน

ธุรกิจไม่ควรจะมองข้ามความเป็นไปได้ในการปรับปรุงการหมุนเวียนของงานการใช้ประโยชน์ของการศึกษาวิธีการต่าง ๆ และการใช้เครื่องจักรแทนแรงคน การดำเนินการและวิธีการที่เป็นกระบวนการเป็นสิ่งจำเป็นที่จะส่งเสริมความมีประสิทธิภาพ และการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย จะช่วยในการควบคุมค่าใช้จ่าย (มุสดี รุมาคม . 2537 : 110-117)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พอสรุปเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมีดังนี้

1. การวางแผนทางธุรกิจ
2. การบริหารเวลา
3. ความสามารถในการขาย
4. ทักษะความสามารถของเจ้าของ

5. การโฆษณาและส่งเสริมการขาย
6. การใช้พนักงานทางธุรกิจ
7. ควบคุมการใช้สินเชื่อ
8. การจัดซื้อและการควบคุมสินค้าคงเหลือ
9. ควบคุมการหมุนเวียนของงาน

1.5 การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

กระบวนการติดต่อสื่อสารแสดงให้เห็นนัยว่า การติดต่อสื่อสารอาจจะเป็นทางเดียวหรือสองทาง ในการติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว ผู้ส่งจะติดต่อสื่อสาร โดยปราศจากการขอสิ่งย้อนกลับจากผู้รับ โดยปรกตินโยบายจากผู้บริหารระดับสูงเป็นตัวอย่างของการติดต่อสื่อสารแบบทางเดียว การติดต่อสื่อสารแบบสองทางเกิดขึ้นเมื่อผู้รับสามารถย้อนกลับผู้ส่งได้ การให้ข้อเสนอแนะกับผู้อยู่ได้บังคับบัญชาและการฟังคำถาม ข้อโต้แย้งเป็นตัวอย่างของการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง

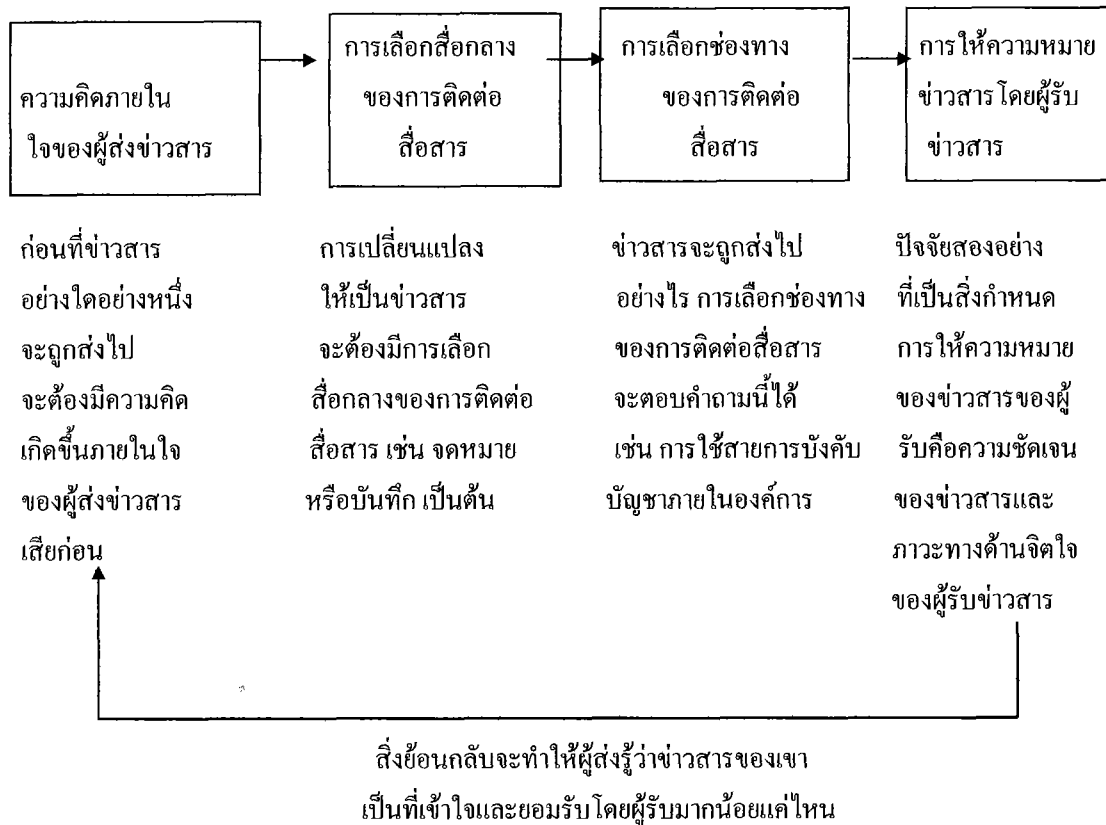
1.5.1 ขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการติดต่อสื่อสาร

1. ความคิดภายในของผู้ส่งข่าวสาร

ก่อนที่การติดต่อสื่อสารจะเกิดขึ้นได้นั้น ผู้ส่งข่าวสารจะต้องมีความคิดอย่างหนึ่งที่ต้องการถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่น จะต้องมีความต้องการส่งไปยังบุคคลอื่น ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนนี้คือ สมมติว่าเจ้าของร้านค้าปลีกแห่งหนึ่งต้องการประกาศใช้ นโยบายการพักร้อนใหม่ให้กับพนักงานของเขาทราบ นโยบายใหม่นี้จะทำให้พนักงานของเขาสามารถสนุกสนานในการพักร้อนพร้อมกับลูกหลาน ได้อย่างเต็มที่ เพราะว่าจะอยู่ในระยะเวลาของการปิดภาคเรียนพอดี

2. การเลือกสื่อกลางของการติดต่อสื่อสาร

การเปลี่ยนความเห็นดังกล่าวนี้ให้เป็นข้อความนั้น ผู้ส่งข่าวสารจะต้องเลือกแบบของการติดต่อสื่อสาร ในกรณีดังกล่าวนี้เจ้าของร้านค้าปลีกได้ตัดสินใจเขียนบันทึกไปให้กับพนักงานแต่ละคน อธิบายถึงนโยบายการพักร้อนใหม่และเหตุผลของการใช้นโยบายดังกล่าวนี้ แต่อย่างไรก็ตามเขาอาจจะตัดสินใจใช้แนวทางอื่นในการอธิบายถึงนโยบายการพักร้อนใหม่ได้ เช่น การประกาศที่แผ่นป้ายประกาศ

ภาพประกอบ 3 กระบวนการติดต่อสื่อสาร

3. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร

เมื่อได้เขียนข้อความต่าง ๆ แล้ว เจ้าของร้านจะต้องตัดสินใจเรื่องเส้นทางที่เหมาะสมในการส่งข่าวสาร เขาอาจจะส่งข่าวสารไปให้กับพนักงานแต่ละคน โดยตรงด้วยการเขียนบันทึกใส่ไว้ในซองเงินเดือนหรือเขาอาจจะขอให้ผู้จัดการร้านส่งบันทึกดังกล่าวนี้ไปยังผู้จัดการแผนกงาน ในที่สุดผู้จัดการแผนกงานจะส่งบันทึกไปให้กับพนักงานภายในแผนกงานของพวกเขา

4. การให้ความหมายของข่าวสาร

เมื่อข่าวสารไปถึงผู้รับข่าวสารที่เราต้องการแล้ว ผู้รับข่าวสารจะต้องทำความเข้าใจความหมายของข่าวสารที่ได้รับ ปัจจัยสองอย่างที่มีอิทธิพลต่อการให้ความหมายของข่าวสารของผู้รับข่าวสารคือ

4.1 ความชัดเจนของข่าวสาร โดยขึ้นอยู่กับทักษะทางการเขียนและการใช้คำอย่างเหมาะสม

4.2 ภาวะทางด้านจิตใจของบุคคลที่รับข่าวสาร เช่น ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลผู้นั้นที่มีต่อเจ้าของร้านเป็นอย่างไร ในอดีตถ้าหากว่าเจ้าของร้านเคยให้สัญญาว่าจะให้ผล

ตอบแทนพิเศษแต่ไม่ได้กระทำตามสัญญาแล้ว พนักงานอาจจะมีคำสั่งขอยกฟ้อง
ของเขาได้

5. การตอบสนองต่อข่าวสารที่ได้รับ

ภายหลังจากทำความเข้าใจความหมายของข่าวสารที่ได้รับแล้ว ผู้รับข่าวสารอาจ
ตอบสนองในทางใดทางหนึ่ง การตอบสนองนี้อาจจะเป็นการติดต่อสื่อสารกลับไปยังผู้ส่งข่าวสาร
ที่เป็นต้นตอของข่าวสารที่เรียกกันว่า “ข้อมูลย้อนกลับของการติดต่อสื่อสาร” โดยข้อเท็จจริงแล้ว
ข่าวสารบางอย่างอาจจะไม่ทำให้เกิดผลในทางย้อนกลับของการติดต่อสื่อสารได้ แต่อย่างไรก็ตาม
โดยทั่วไปแล้วข้อมูลย้อนกลับของการติดต่อสื่อสารนั้นถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการติดต่อสื่อ
สารด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

5.1 สิ่งย้อนกลับจะทำให้ผู้ส่งข่าวสารรู้ว่าข่าวสารของเขาผู้รับเข้าใจอย่างถูกต้อง
หรือไม่ เจ้าของร้านอาจจะต้องการคำถามจากพนักงานของเขาเกี่ยวกับนโยบายพักร้อนและ
สามารถแก้ไขความผิดพลาดใด ๆ ที่พวกเขาเข้าใจผิดได้

5.2 สิ่งย้อนกลับจะทำให้ผู้ส่งข่าวสารรู้ว่าผู้รับยอมรับข่าวสารมากน้อยแค่ไหน
บางครั้งเจ้าของร้านอาจจะคิดว่าสิ่งที่เขากำลังทำอยู่นี้จะให้ความพอใจกับพนักงาน แต่พนักงาน
บางคนอาจจะชี้แจงกับเขาว่าพวกเขาพอใจอย่างอื่นมากกว่า

5.3 สิ่งย้อนกลับจะทำให้บุคคลอื่นมีความรู้สึกร่วมว่าพวกเขามีส่วนร่วมในการตัด
สินใจ ถึงแม้ว่าเจ้าของร้านจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในขั้นสุดท้ายก็ตาม พนักงานจะยอมรับการตัดสินใจ
ใจของเขามากขึ้น ถ้าหากว่าพวกเขามีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในเรื่องดังกล่าวนี้ (สมยศ
นาวิการ. 2525 : 216-218)

จากข้อมูลข้างต้นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ส่งผล
ต่อความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ โดยมีกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. ความคิดภายในใจของผู้ส่งข่าว
2. การเลือกสื่อกลางของการติดต่อสื่อสาร
3. การเลือกช่องทางการติดต่อสื่อสาร
4. การให้ความหมายข่าวสาร โดยผู้รับข่าวสาร
5. การย้อนกลับข้อมูลข่าวสาร

1.6 การผลิตสินค้าและบริการทางธุรกิจ

ธุรกิจจะอยู่รอดได้จำเป็นต้องมีความต้องการสำหรับสินค้าและบริการของธุรกิจมีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค ทำให้พวกเขาเหล่านี้ซื้อหรือไม่ซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ปัจจัยเหล่านี้อาจจะแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มคือ

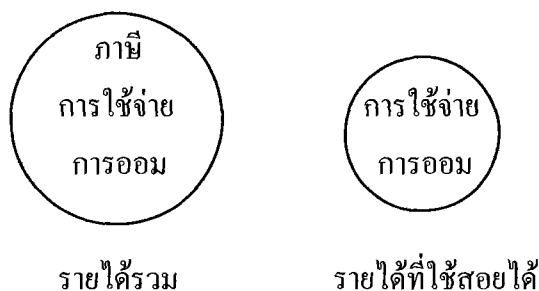
1. สิ่งที่กำหนดความสามารถของผู้บริโภคสำหรับการซื้อสินค้า
2. สิ่งที่กำหนดความเต็มใจของผู้บริโภคสำหรับการซื้อสินค้า

1.6.1 ความสามารถซื้อ

ความสามารถซื้อนั้นบางครั้งอาจจะเรียกว่าอำนาจซื้อ โดยแสดงให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดในการซื้อสินค้าและบริการ โดยไม่รวมเอาความเต็มใจในการซื้อเข้ามาไว้ด้วย ความสามารถซื้อจะถูกกำหนดขึ้นมาโดยระดับของการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจ ภาษีเงิน การออมและระดับราคาสินค้า

1.6.2 การจ้างงานและเงินได้

เงินได้ทั้งสิ้นของบุคคลใดคือจำนวนเงินที่เขาได้รับจากค่าจ้างหรือเงินเดือน (ก่อนหักภาษี) การลงทุน บำนาญ ความมั่นคงทางด้านสังคมและแหล่งอื่น ๆ เงินเหล่านี้จะใช้เสียภาษี การใช้จ่ายและการออมเงินได้รวมของคน โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ส่วนที่ใหญ่ที่สุดจะมาจากค่าจ้างและเงินเดือน เมื่อใครก็ตามพูดว่าเขาได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างสูงขึ้น ย่อมจะหมายความว่าสามารถซื้อของเขาเพิ่มขึ้น เมื่อเขาต้องการออกจากงาน อำนาจซื้อของเขาจะลดลง ดังนั้นภายในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง ถ้าหากว่ามีคนว่างงานอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว ภาวะเศรษฐกิจของท้องที่นั้นจะได้รับความกระทบกระเทือนอันเนื่องมาจากการลดลงของรายได้ และอำนาจซื้อของบุคคลภายในท้องที่นั้น

ภาพประกอบ 4 ส่วนประกอบของรายได้รวมและรายได้ที่ใช้สอยได้

1.6.3 ภาษีอากร

เนื่องจากรายได้รวมของบุคคลโดยทั่วไปจะต้องนำมาใช้จ่าย การออมและการเสียภาษี ดังนั้นเงินที่มีอยู่สำหรับการใช้จ่ายและการออมย่อมจะขึ้นอยู่กับจำนวนภาษีที่ต้องจ่ายให้กับรัฐบาลเงินได้ส่วนที่เหลือหลังจากเสียภาษีแล้วเรียกว่าเงินที่ใช้จ่ายได้ ในกรณีที่รัฐบาลเก็บภาษีเพิ่มขึ้น เงินที่ใช้จ่ายได้และความสามารถซื้อของเขาจะลดลง

1.6.4 การออมทรัพย์

การออมทรัพย์จะประกอบขึ้นด้วยเงินที่ใช้จ่ายได้ที่เราไม่ได้ใช้ซื้อสินค้าในอดีตที่ผ่านมาและปัจจุบัน เนื่องจากเงินที่ใช้จ่ายได้นั้นคือรายได้ที่นำมาใช้จ่ายหรือใช้ออมทรัพย์หรือทั้งสองประเภทรวมกัน จำนวนของการออมทรัพย์จะมีมากขึ้น ถ้าหากว่าจำนวนเงินที่ใช้จ่ายมีน้อยลง ดังนั้นบุคคลใดก็ตามที่ทำการออมทรัพย์มากขึ้น ความสามารถซื้อของเขาจะลดลง

1.6.5 ราคาสินค้า

ราคาสินค้าจะมีอิทธิพลต่อความสามารถซื้อของบุคคล ดังนั้นถ้าหากว่าระดับราคาสินค้าสูงขึ้นย่อมจะหมายความว่าอำนาจซื้อของบุคคลผู้นั้นลดลง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของระดับราคาสินค้า ทำให้สามารถซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคลดลง ผู้บริโภคต้องไปซื้อสินค้าทดแทนที่มีราคาต่ำกว่า เพื่อช่วยให้พวกเขามีอำนาจซื้อมากขึ้น ข้อสังเกตในที่นี้คือการที่ผู้บริโภคมีความสามารถซื้อสินค้านั้นไม่ได้หมายความว่า เขาจะซื้อสินค้านั้น ดังนั้นความต้องการสินค้าต่าง ๆ ของผู้บริโภคไม่เพียงแต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถซื้อเท่านั้น เขาจะต้องมีความเต็มใจซื้ออีกด้วย

1.6.6 ความเต็มใจซื้อ

ความเต็มใจซื้อสินค้าและบริการของบุคคลใดก็ตามย่อมจะขึ้นอยู่กับความพอใจของเขาสำหรับสินค้านั้นและการคาดคะเนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจในอนาคต

1.6.7 ความพอใจสินค้า

การที่ผู้บริโภคพอใจสินค้าบางอย่างมากกว่าสินค้านิดอื่น ๆ ย่อมจะแสดงให้เห็นว่าความพอใจของเขาค่อนข้างจะแรงสำหรับสินค้าประเภทหนึ่งและอ่อนสำหรับสินค้านิดอื่น ๆ เช่น เขาอาจจะมีความพอใจเป็นอย่างมากสำหรับกาแฟยี่ห้อหนึ่งมากกว่ายี่ห้ออื่น ๆ เป็นต้น ความพอใจของผู้บริโภคอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงความพอใจของบุคคลคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค

1. การคาดคะเนปัจจัยด้านเศรษฐกิจในอนาคต

ความเต็มใจซื้อของผู้บริโภคนั้น จะขึ้นอยู่กับ การคาดคะเนเงินได้ที่ใช้จ่ายได้ ระดับราคาและภาวะเศรษฐกิจโดยทั่ว ๆ ไปในอนาคตของผู้บริโภค ถ้าเขาเชื่อว่าเงินที่ใช้จ่ายได้ของเขา

ในอนาคตจะเพิ่มขึ้นแล้ว ความเต็มใจซื้อสินค้าของเขาในขณะนี้เพิ่มขึ้นและถ้าเขามีความรู้ดีกว่า ราคาสินค้าจะลดลงแล้ว เขาจะไม่มี ความเต็มใจซื้อสินค้าในขณะนี้เลย เช่น อุตสาหกรรม เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแข่งขันกันเป็นอย่างมากและมีผลทำให้ราคาสินค้าต้องลดลง อาจจะทำให้ผู้บริโภคผู้นั้น ไม่มี ความเต็มใจซื้อเครื่องคำนวณในขณะนี้ก็ได้ เพราะเขามีความเชื่อว่า ราคาสินค้าจะต้องลดลงไปอีก

2. แรงกดดันทางการแข่งขัน

ธุรกิจจะต้องมีการแข่งขันระหว่างกัน เช่น ร้านขายเสื้อผ้าจะต้องแข่งขันกับร้านขายอาหาร เป็นต้น ธุรกิจจะพยายามใช้พลังการแข่งขันต่อธุรกิจอื่น ๆ ด้วยการ ใช้เครื่องมือการแข่งขันต่าง ๆ เครื่องมือการแข่งขันที่ใช้กันอยู่ส่วนมากก็คือ การลดราคาสินค้า การเสนอสินค้าที่มีความแตกต่างกัน ทำเลที่ตั้ง การให้บริการและการส่งเสริมการขายสินค้า เป็นต้น เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน นักธุรกิจจะทำการลดราคาสินค้าของเขาให้ต่ำกว่าคู่แข่งและคู่แข่ง โดยปรกติจะปฏิบัติตอบโต้ด้วยการลดราคาเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการลดราคาถึงแม้ว่าจะทำให้ยอดขายของธุรกิจเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่อาจจะทำให้กำไรของคู่แข่งทุกคนลดลงได้และสงครามราคาที่เกิดขึ้นอาจจะทำให้ธุรกิจบางแห่งต้องเลิกกิจการไป การส่งเสริมการขายด้วยการโฆษณาเป็นเครื่องมือการแข่งขันอีกอย่างหนึ่ง ธุรกิจที่สามารถจะชี้แจงและชักชวนให้ผู้ซื้อเข้าใจสินค้าได้ดีกว่าจะอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบกว่าคู่แข่ง ถึงแม้ว่าสินค้าค่อนข้างจะมีลักษณะเหมือนกันก็ตาม ธุรกิจขนาดใหญ่อาจจะได้เปรียบกว่า ธุรกิจขนาดเล็กสามารถจะแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่ได้ในกรณีที่ธุรกิจขนาดเล็กทำการส่งเสริมการขายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า การเอาชนะคู่แข่งได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่คู่แข่งจะต้องเสนอสินค้าและบริการให้แตกต่างจากคู่แข่ง คนอื่นผู้ผลิตพยายามทำให้สินค้าของเขาแตกต่างไปจากสินค้าอื่น ๆ ด้วยการออกแบบและความคงทนของสินค้า พ่อค้าปลีกพยายามจะทำให้เกิดความแตกต่างในสินค้าของเขาด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์ที่แตกต่างจากคู่แข่ง ธุรกิจบางแห่งแข่งขันกับธุรกิจอื่นด้วยการใช้ทำเลที่ตั้งเป็นเครื่องมือของการแข่งขัน เช่นร้านขายของชำเล็ก ๆ สามารถแข่งขันกับร้านสรรพสินค้าได้ เพราะว่าสถานที่ตั้งของผู้ขายทำให้ผู้ซื้อสามารถซื้อสินค้าได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว จำนวนและประเภทของบริการที่ให้กับผู้บริโภคเป็นเครื่องมือการแข่งขันอีกอย่างหนึ่ง เมื่อคู่แข่งคนหนึ่งให้บริการลูกค้าโดยที่คู่แข่งคนอื่นไม่ได้ให้ นั้นย่อมจะช่วยให้คู่แข่งผู้นั้นอยู่ในฐานะของการแข่งขันที่ได้เปรียบกว่า ผู้บริโภคบางคนมีความเต็มใจจ่ายมากกว่า ถ้าหากว่าเขาได้รับบริการ เช่น สินค้า การขนส่งที่ไม่คิดเงินรวดเร็วและการให้บริการซ่อมแซมที่ดี เป็นต้น

3. แรงกดดันทางด้านการผู้บริโภค

ผู้บริโภคย่อมจะสร้างความกดดันต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับธุรกิจด้วยการเคลื่อนไหวของผู้บริโภคและมีพฤติกรรมที่ไม่อาจจะคาดคะเนได้ ขบวนการของผู้บริโภคจะมีเป้าหมายที่

สำคัญ คือ การป้องกันหรือการรักษาสิทธิของผู้บริโภคจะแสดงการกระทำต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความต้องการรักษาสิทธิของพวกเขา เช่น ในบางกรณีพวกเขาอาจจะไม่ยอมซื้อสินค้าจากร้านค้าใดร้านค้านึงหรือการหยุดซื้อสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งที่สืบเนื่องมาจากราคาสินค้าที่สูงเกินควร (สมยศ นาวิการ. 2525 : 27-31)

จากข้อมูลข้างต้นพอสรุปการผลิตสินค้าและการบริการทางธุรกิจ ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านความสามารถและความเต็มใจของผู้บริโภคสำหรับการซื้อสินค้าและขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ ความสามารถในการซื้อ การจ้างงาน รายได้ ภาษีอากร การออมทรัพย์ ราคาสินค้า ความเต็มใจในการซื้อและความพอใจสินค้า อาจเปลี่ยนแปลงตามอิทธิพลทางด้านการศึกษา ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจในอนาคต แรงกดดันทางการแข่งขันและแรงกดดันทางด้านผู้บริโภค เพื่อการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

1.7 ประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีการให้ทำงานจะทำให้เห็นของจริง อำนาจเอาความรู้ไปใช้ได้ ซึ่งเป็นวิธีที่ได้ผลที่ผู้สอนมีทั้งอำนาจหน้าที่อยู่แล้ว ตามตำแหน่งและสามารถแนะนำในทางที่เหมาะสม เพราะประสบการณ์ ส่วนการเรียนตามหลักสูตรก็ทำให้ได้ความรู้ ให้มีเทคนิคและแนวความคิดใหม่ ๆ ในส่วนนี้จะศึกษาถึงการฝึกอบรมโดยวิธีให้ทำงาน ซึ่งแยกเป็น 4 วิธีคือ

1.7.1 การทดลองเรียนงาน (unverstudies) วิธีนี้ก็คือ ผู้ที่จะได้รับการอบรมจะถูกสมมติให้ได้รับตำแหน่งบริหาร โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในตำแหน่งนั้น เขาจะทำงานชั่วคราวแทนหัวหน้า โดยเสมือนว่าหัวหน้าไม่อยู่นั่นเอง ซึ่งอาจทำได้หลายวิธีคือ หัวหน้าอาจเลือกมาคนหนึ่งให้เป็นผู้ทดลองงาน โดยสอนให้รู้วิธีและปัญหาในการปฏิบัติงานประจำวัน หัวหน้าอาจลาหยุดงานชั่วคราวเพื่อลาพักผ่อน ไปตรวจงานหรือเจ็บป่วย แล้วเลือกผู้ได้บังคับบัญชามาทำการแทน โดยมอบหมายงานหลายอย่างให้ผู้ช่วยทำซึ่งอาจมอบงานให้ทำเป็นอย่าง ๆ ไป วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมมีประสบการณ์จากงาน ผู้บังคับบัญชาอาจปรึกษางานบางอย่างกับผู้ได้บังคับบัญชาเกี่ยวกับวิธีการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้แสดงความเห็นหรืออาจมอบหมายให้ไปทำการสอบสวน วิเคราะห์เรื่องราวมาแล้วทำรายงานความเห็นในการแก้ปัญหาหรืออาจมองให้ทำโครงการหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะงานอย่างเดียวกับงานของผู้บังคับบัญชา ซึ่งเท่ากับทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมได้ใช้ความรู้ ความชำนาญของตนเองหรืออาจส่งผู้ที่ทดลองงานไปประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแทนหัวหน้าการทดลองปฏิบัติงานจะเป็นการฝึกหัดและทำให้เรียนรู้งานได้เร็ว ซึ่งเป็นวิธีเรียนด้วยการกระทำ เป็นการกระตุ้นและสนใจได้มากกว่าการเรียน แล้วยังช่วยลดภาระงานของผู้บังคับบัญชาอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นหลักประกันว่า การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งมี

ความเหมาะสม เพราะถ้าผลการทดลองปฏิบัติงาน ไม่ดี ก็จะไม่แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทน แต่วิธีนี้ก็ยังมีผลเสียสองประการคือ ในขณะที่ทดลองงาน เขาจะทำได้ดีเพราะมีหัวหน้าคอยดูแลเป็นที่เลี้ยงอยู่ แนวความคิดการตัดสินใจและการแก้ปัญหาหมักจะเป็นอย่างเดียวกับหัวหน้า ความผิดพลาดจึงไม่เกิดขึ้นต่อเมื่อเขาได้ดำรงตำแหน่งจริง ๆ เขาย่อมมีอำนาจในการตัดสินใจได้เต็มที่ ถึงตอนนี้จะแสดงถึงลักษณะของตัวเองออกมาซึ่งอาจดีหรือไม่ดีก็ได้ ประการที่สองจะเป็นการบั่นทอนขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชาคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกกำหนดให้มาทดลองงาน ทำให้รู้ว่าผู้บังคับบัญชาชอบใครหรือไม่ชอบใคร อาจก่อให้เกิดความอิจฉาริษยาได้ง่าย อันเป็นหนทางไปสู่ความแตกแยกกันได้

1.7.2 การหมุนเวียนงาน (job rotation) วิธีนี้คือการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งงานหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปให้ทุกคนมีโอกาสทุกตำแหน่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยปกติระหว่าง 6 เดือน ถึง 2 ปี ในระยะแรกให้ดำรงตำแหน่งหนึ่ง พอครบกำหนดก็ให้ไปอยู่อีกตำแหน่งหนึ่ง แล้วตั้งคนที่อยู่ในตำแหน่งอื่นมาแทนสลับกันไปจนทุกคนรู้งานก็ตามผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำงานหมุนเวียนกันควรเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับหนึ่งหรือชั้นผู้จัดการไม่ใช่ในตำแหน่งที่ต่ำเกินไป วัตถุประสงค์ที่สำคัญก็คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การฝึกอบรมวิธีอื่น ๆ อาจทำให้รู้งานเฉพาะงานใดงานหนึ่งเท่านั้น แต่วิธีนี้ช่วยให้ได้มีโอกาสทำงานอื่น จะทำให้มีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น ในบริษัทใหญ่ ๆ ผู้อยู่ในตำแหน่งสูง ๆ ไม่มีโอกาสเรียนรู้งานของฝ่ายอื่นเลย เพราะงานในส่วนของตนเองก็มีอยู่มากแล้ว ทำให้ไม่มีเวลาไปศึกษางานอื่น ได้ แต่ก็มีความจำเป็นที่คนทุกคนจะได้รับตำแหน่งงานที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยเฉพาะงานบริหารต้องการความรู้ในหลาย ๆ ด้าน ต้องมีประสบการณ์กว้างขวาง ฉะนั้นวิธีนี้จะช่วยแก้ปัญหาสำหรับผู้ต้องทำงานเฉพาะแต่เพียงอย่างเดียว ได้มีประสบการณ์จากงานในตำแหน่งอื่น ๆ นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันการแตกแยกระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กรได้ด้วย จะเห็นได้ว่าคนที่เคยทำงานในส่วนใดส่วนหนึ่งมานาน มักจะสำคัญผิดว่างานในส่วนของตนสำคัญกว่างานส่วนอื่น ๆ การหมุนเวียนงานจะช่วยให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจกันดี อีกอย่างหนึ่งการหมุนเวียนงานจะเท่ากับเป็นการช่วยให้คนได้ความคิดใหม่ ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากงานแต่ละฝ่ายที่ไม่เหมือนกัน ทางด้านผลเสียก็คือ ทำให้งานหยุดชะงักไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งอย่างน้อยก็เป็นการชั่วคราว เพราะผู้ที่เข้ามาทำงานใหม่ไม่มีความชำนาญพอ ทางด้านของผู้ใต้บังคับบัญชาก็อาจทำให้เสียขวัญได้จากการเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาแต่ละครั้ง เขาจะต้องปรับปรุงตัวเองให้เข้าได้กับหัวหน้า ที่ทำของผู้ใต้บังคับบัญชา อาจก่อให้เกิดข้อขัดแย้งกันได้

1.7.3 การสอนงาน (coaching) การสอนงานนี้แตกต่างกับการปรึกษา ก็คือ ผู้บังคับบัญชาจะทำการสอนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงาน เขาจะต้องชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องทำ วิธีการปฏิบัติงาน ข้อแนะนำต่าง ๆ การติดตามผลและการแก้ไขข้อผิดพลาด

โดยมีวัตถุประสงค์ไม่เพียงแต่สอนหรือแนะแนวให้ทำงานเป็นเท่านั้น แต่จะต้องแนะวิธีทำงานที่จะทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป ส่วนการปฏิบัติงาน เป็นเรื่องการอธิบายหรือซักถามข้อสงสัยระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ได้บังคับบัญชาในขอบเขตเกี่ยวกับความรู้สึกลงด้านความกลัว ความหวัง อารมณ์และความกระตือรือร้นซึ่งค่อนข้างจะเป็นเรื่องส่วนตัว เพื่อให้จะให้การปรึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม จะต้องรู้ประวัติส่วนตัวของผู้ได้บังคับบัญชาด้วย หากการปรึกษากระทำโดยไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ในการสอนงาน ผู้ควบคุมจะต้องรู้ว่าควรจะให้ผู้ที่รับการฝึกมีความรู้จะต้องให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจถึงงาน อำนาจในการบังคับบัญชาที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยดี เขาจะสอนถึงงานที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วย นอกจากสอนแล้ว เขายังให้โอกาสแก่ผู้รับการอบรมมีส่วนร่วมในการอธิบาย ออกความเห็นแก่ในงานให้ดีขึ้นในเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา การให้ร่วมออกความเห็นในปัญหาที่สำคัญอาจทำเป็นแบบเป็นกลุ่มในลักษณะของการประชุมอธิบายหรือปรึกษากันเป็นการส่วนตัว อีกอย่างหนึ่ง ผู้สอนอาจยกตัวอย่างงานที่เกิดขึ้นแล้วล้มเหลว เพื่อชี้ให้เห็นว่ามีสาเหตุอะไรที่ทำให้งานบกพร่องแล้วแนะนำว่าควรจะทำอย่างไรที่จะสามารถชนะอุปสรรคได้ ผู้สอนงานที่ดีจะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมตื่นตัวอยู่เสมอ มีแนวความคิดใหม่ ๆ มีทัศนคติกว้างและรู้งานลึกซึ้ง การสอนงานที่ดีผู้ฝึกสอนควรหลีกเลี่ยงการวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องหรือลักษณะส่วนตัวของผู้เข้ารับการอบรม ควรจะให้ความสนใจอยู่ที่งานเท่านั้น ส่วนที่ว่า จะเห็นว่าอะไรดีหรือไม่ดีนั้น ไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริง แต่เป็นเพียงความคิดเห็นเท่านั้นและอีกอย่างหนึ่งเป็นเรื่องยากที่คนแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงลักษณะของตัวเอง

1.7.4 การบริหารในรูปของกรรมการ (multiple management) วิธีนี้มีลักษณะคล้าย ๆ กับการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของฝ่ายบริหารงานชั้นสูงของบริษัท กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแทนที่จะส่งให้กรรมการของบริษัทพิจารณาแต่กลับมอบให้คณะกรรมการที่ปรึกษาศึกษาวิเคราะห์เอง แล้วเสนอความเห็นไปยังผู้บริหารชั้นสูง เพื่อให้แน่ใจว่าปัญหาต่าง ๆ นั้นได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยตลอด เพื่อกันมิให้ผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ ในระดับต่ำนำเอาปัญหาที่ไม่สำคัญหรือปัญหาที่แก้ไขได้ง่าย ๆ เสนอต่อฝ่ายบริหารสูงสุดซึ่งทำให้เสียเวลา เพราะหากมีปัญหาที่ไม่สำคัญคณะกรรมการที่ปรึกษาก็จะพิจารณาเสียเองก่อนที่จะนำเสนอต่อคณะกรรมการชุดนี้มีอำนาจที่จะพิจารณาปัญหาได้เต็มที่ อย่างกว้างขวางมากและเมื่อแต่ละปัญหาลิ้นสุดลง จะต้องลงมติโดยเอกฉันท์ แล้วให้กรรมการใหญ่ของบริษัทพิจารณาต่อไป (เสนาะ ตีเขาวัว, 2532 : 175-178)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปประสบการณ์ในการทำงานให้เห็นจริงในการที่นำความรู้ไปใช้ให้เหมาะสม โดยมีเทคนิคและแนวความคิดใหม่ ๆ ได้ดังนี้ คือ การทดลองเรียนงาน การหมุนเวียนงาน การสอนงานและการบริหารในรูปกรรมการเกี่ยวกับการประกอบ

อาชีพอิสระเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระให้เหมาะสมกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่อไป

1.8 การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การทำตนเองให้ดีขึ้น เจริญขึ้น มีความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น มีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ความสำนึกและความชำนาญยิ่งกว่าเดิมมุ่งก้าวหน้าไปสู่จุดหมายหรืออุดมคติสูงสุดที่คาดหวังหรือกำหนดไว้เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคม ข้อดีต่าง ๆ ของธุรกิจขนาดย่อมจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจกับบุคคลหลายคนมากก็ตามยังมีบุคคลหลายคนที่ล้มเลิกความพยายามในการประกอบธุรกิจชนิดนี้ จะมีเหตุผลหลายอย่างที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม แต่เหตุผลที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ เจ้าของจะมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม จะมีคุณสมบัติบางอย่างที่เป็นคุณสมบัติของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญบางอย่างดังนี้

1.8.1 ความเต็มใจเสียสละ

บุคคลบางคนเห็นว่ากรรมมีธุรกิจของตนเองเป็นหนทางไปสู่ความเป็นอิสระและตามที่เคยกล่าวมาแล้ว เจ้าของธุรกิจขนาดย่อมจะได้รับความเป็นอิสระบางอย่างเท่านั้น นักธุรกิจที่เริ่มต้นประกอบธุรกิจจะพบว่า การประกอบธุรกิจของตนเองต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ที่มีอยู่และในปีแรก ๆ ของการดำเนินงานมักจะได้รับรายได้น้อยกว่าการเป็นพนักงานที่ได้รับเงินเดือน ถ้าหากว่าบุคคลผู้นั้นไม่เต็มใจเสียสละแล้ว เขาอาจจะเลิกประกอบธุรกิจขนาดย่อมได้

1.8.2 ความรู้เรื่องสินค้าและความสามารถทางด้านการบริหาร

องค์ประกอบพื้นฐานอย่างหนึ่งของการบริหารธุรกิจขนาดย่อม คือ ความรู้เรื่องสินค้า นักธุรกิจจะต้องรู้จักและตลาดสินค้า เขาจะตั้งจุดและรักษาลูกค้าไว้และจะต้องเข้าใจถึงประโยชน์และวิธีการใช้สินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง การทำให้องค์การธุรกิจประสบความสำเร็จจะต้องใช้ความรู้ทางด้านการบริหาร ความรู้เรื่องการบริหารจะแตกต่างจากความรู้เรื่องสินค้า ผู้บริหารธุรกิจขนาดย่อมจะต้องวางแผน จัดองค์การ สั่งการและควบคุมธุรกิจของเขาเหมือนกับองค์การอื่น ๆ ผู้บริหารที่มีความสามารถ จะมอบหมายงานและกระตุ้นให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาที่มีความกระตือรือร้น เขาจะต้องทำให้เป้าหมายขององค์การสอดคล้องกับเป้าหมายของพนักงานและจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่าทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุด

1.8.3 ความสามารถในการตัดสินใจ

นักธุรกิจที่มีประสิทธิภาพคือบุคคลที่ตัดสินใจ ไม่ผิดพลาดการตัดสินใจไม่ผิดพลาดจะขึ้นอยู่กับวิธีการประเมินทางเลือกต่าง ๆ อย่างระมัดระวัง เมื่อมีปัญหาหรือโอกาสอย่างใด

อย่างหนึ่ง นักธุรกิจจะต้องพิจารณาถึงการกระทำต่าง ๆ ที่เขาสามารถปฏิบัติได้และพยายามคาดคะเนถึงผลของการกระทำแต่ละอย่าง ภายหลังจากนั้นจึงเลือกการกระทำที่ดีที่สุด

1.8.4 ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น

นักธุรกิจที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ดีทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างดีด้วย เขาจะต้องสามารถจูงใจพนักงานจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและหุ้นส่วนถึงแม้ว่าบุคคลคนจะมีความสามารถตามธรรมชาติเข้ากับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดี แต่บุคคลทุกคนสามารถเรียนรู้ว่าจะปรับปรุงความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของพวกเขาให้ดีขึ้น(สมยศ นาวิการ. 2525 : 438-441)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พอสรุปการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระเป็นการกระทำให้ตนเองดีขึ้น มุ่งสู่ความเจริญก้าวหน้า บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนเองกำหนดไว้ จะต้องมีความเต็มใจเสียสละ ความสามารถในการตัดสินใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เกี่ยวกับสินค้าและการบริหาร เพื่อพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สัญญา จัตตานนท์ (2521 : 88-90) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 525 คน แบ่งเป็นกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ 350 คนและกลุ่มผู้ว่างงาน 175 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีรายได้เป็นที่น่าพอใจ แต่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ชอบอาชีพอิสระมาก่อนการประกอบอาชีพอิสระ ระดับอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน ไม่พบว่ามีปัญหาเรื่องขาดทักษะ แต่มีปัญหาในเรื่องเงินทุนบ้างในบางส่วนและประการสุดท้ายพบว่า กลุ่มประกอบอาชีพอิสระ มีเจตคติต่ออาชีพดีกว่ากลุ่มผู้ว่างงานมาก แต่มีค่านิยมทางศาสนาและจริยธรรมต่ำกว่า

ผ่อง เทพช่วย (2530 : 67) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องการประเมิน โครงการ โรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ เขตการศึกษา 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูที่เป็นคณะกรรมการทำงานของโรงเรียนทดลองและโรงเรียนควบคุม โรงเรียนละ 15 คน รวม 198 คน นักเรียนที่เลือกแผนอาชีพ เลือกกิจกรรมชมรมหรือกลุ่มสนใจอาชีพหารายได้ระหว่างเรียนทุกระดับ ๆ ละ 10 รวม 825 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531 : 83-85) เรื่องการศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยศึกษาจาก

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง จำนวน 1,500 คน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 1 มีค่านิยมในการทำงานด้านอาชีพอิสระ มีความสำคัญเป็นอันดับ 6

กรมวิชาการ (2531 : 115) เรื่องการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพในระบบ โรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพอิสระ สรุปได้ดังนี้

1. ขาดเงินทุนที่จะใช้ในการประกอบอาชีพ
2. ขาดความรู้และข้อมูล ตลอดจนผู้แนะนำในการประกอบอาชีพอิสระ
3. ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาล
4. ขาดตลาดที่รับซื้อสินค้า
5. ผลผลิตทางเกษตรต้นทุนสูง แต่ราคาขายต่ำ
6. ศัตรูพืชและโรคระบาดสัตว์
7. ประชาชนสนใจอาชีพรับจ้างมากกว่าอาชีพอิสระ
8. ประชาชนมีค่านิยมว่า อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่ดีและมั่นคง

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2531 : ข-ค) ได้ศึกษาการหางานทำและการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิตผู้จบจากคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อนำผลการศึกษาไปพิจารณาลดปัญหาการว่างงานของบัณฑิตลง โดยการแนะนำและส่งเสริมทักษะให้บัณฑิตสร้างงานเอง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ ยังมีปัญหาการว่างงานในระดับสูงถึงร้อยละ 43.6 งานส่วนใหญ่ที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ทำ คือ งานพนักงานในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งเอกชนและรัฐบาล มีถึงร้อยละ 63.8 และที่ทำงาน โดยเป็นเจ้าของกิจการ มีเป็นส่วนน้อยเพียงร้อยละ 22.6 โดยที่บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ ที่มีความประสงค์จะไปประกอบอาชีพอิสระมีมากถึงร้อยละ 83.4 แต่พบว่า ยังขาดคุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ ทักษะของผู้เคยและไม่เคยประกอบอาชีพอิสระต่อความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพอิสระไม่มีความแตกต่างกันและเห็นว่าประกอบอาชีพอิสระ ให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก โดยปัจจัยภายในคือ ตัวผู้ประกอบการ เพราะยังขาดความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว และขาดประสบการณ์ในอดีต

สำนักงานศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษากรุงเทพมหานคร (2532 : 76-83) เรื่องความสนใจในอาชีพอิสระของนักเรียนมัธยมศึกษา ในโครงการวิจัยเพื่อประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2532 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 812 คน พบว่านักเรียนทั้งสองระดับ มีความสนใจในอาชีพสาขาอุตสาหกรรมเป็นอันดับ 1 นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ให้ความสนใจในอาชีพอิสระ สาขาช่างอุตสาหกรรมเป็นอันดับที่ 1

เขตการศึกษา 5 ก็พบว่าผู้บริหาร ครูอาจารย์และนักเรียน ก็มีความต้องการที่จะส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพอิสระมีรายได้ระหว่างเรียน ดังสังเกตได้จากงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 (2532 : 94-100) เรื่องความต้องการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียน ครูอาจารย์ นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาและประชาชนในเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า บุคคลเหล่านี้ต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนเกี่ยวกับการสำรวจสภาพเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรท้องถิ่นและสายอาชีพต่าง ๆ ตามความเป็นไปได้ในการพัฒนาอาชีพระดับท้องถิ่น โดยจัดแหล่งข้อมูลให้บริการสนทนอย่างเพียงพอขยายกิจกรรมนักเรียนที่จะส่งเสริมพัฒนาแนวทางในการประกอบอาชีพ ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้และร่วมฝึกปฏิบัติการวางแผนการจัดการเชิงธุรกิจ จัดระบบให้ทุนหมุนเวียนสำหรับส่งเสริมการผลิต การจำหน่ายของนักเรียน เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ด้านอาชีพและจัดประกวดเผยแพร่ผลงานดีเด่นของนักเรียนทุกสาขาวิชาและทุกกิจกรรมที่ส่งผลหรือให้แนวทางในการประกอบอาชีพ

วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2532 : 165-170) ได้ศึกษาเรื่องตลาดแรงงานของบัณฑิตในเชิงพฤติกรรม เมื่อพิจารณาเฉพาะบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระในธุรกิจประเภทต่าง ๆ จำนวน 272 คน เป็นชายร้อยละ 62.1 และหญิงร้อยละ 37.9 พบว่าเมื่อสำเร็จการศึกษามุ่งดูคู่ทางการประกอบอาชีพอิสระที่ตนเองสนใจมากกว่าการติดตามข่าวสารเรื่องตลาดแรงงานภาครัฐหรือเอกชนก่อนการประกอบอาชีพอิสระ บัณฑิตร้อยละ 53.3 เคยทำงานอื่น ๆ มาแล้ว โดยแยกเป็นทำงานในภาคเอกชนร้อยละ 76 ประกอบอาชีพอิสระอื่น ๆ ร้อยละ 14 และร้อยละ 10 ทำงานในภาครัฐ สาเหตุที่เปลี่ยนงานคือ งานเดิมรายได้ไม่ดี ไม่ก้าวหน้าและไม่ชอบงานที่ทำอยู่ เหตุผลที่เปลี่ยนมาประกอบอาชีพอิสระ เพราะเป็นอาชีพที่มีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองได้ใช้ความสามารถและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างเต็มที่และในบางลักษณะอาชีพก็ให้รายได้ค่อนข้างสูง บัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระซึ่งได้ทำงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษามาส่วนใหญ่ ได้อาศัยการเรียนรู้และทักษะจากการปฏิบัติงานในกิจการของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงหรือคนรู้จัก ส่วนบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระที่ตรงกันกับวิชาที่เรียนมา สามารถอาศัยความรู้ที่เรียนมาในการทำงานได้และเรียนรู้จากบุคคลในครอบครัวเพื่อนฝูงหรือบุคคลอื่นประกอบด้วย

ยุพิน องคานนท์ (2533 : 82) ได้ศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ ผลการศึกษาทัศนคติด้านความรู้สึกของนิสิต ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยเพศชายและเพศหญิง พบว่านิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ และผลการวิเคราะห์หาองค์ประกอบคุณลักษณะ ในการประกอบอาชีพพบว่า ผู้ประกอบการอาชีพอิสระควรมีคุณลักษณะที่สำคัญสองประการ คือ

คุณลักษณะที่หนึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยที่สำคัญ คือ

- 1) ความรักความก้าวหน้าในอาชีพ
- 2) รักความสำเร็จในการประกอบอาชีพ
- 3) ความมั่นใจในการประกอบอาชีพ
- 4) การรักความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
- 5) ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพ

คุณลักษณะที่สอง เป็นคุณลักษณะด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ ประกอบด้วย ความรู้ด้านการตลาดการเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ดี เงินทุนเพียงพอ การลงทุนและประสบการณ์

วิมลภา วิเศษศิริกุล (2533 : 81-85) การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในสถานศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 929 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 57 ผู้สอน 76 คน ผู้เรียนจำนวน 796 คน ในสังกัดกรม อาชีวศึกษา กรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน พบว่าผู้บริหาร ผู้สอนและนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาทั้ง 3 สังกัด มีความเห็นว่าสภาพการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ในระดับดี มีความเหมาะสมมากทุกหน่วยงานมี ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานทั้ง 3 หน่วยงาน พบว่าด้านทรัพยากร ด้านแผนงานและกิจกรรม ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและ ด้านประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน มีด้านเดียวที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีเพียงกลุ่มเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ กลุ่มผู้สอนในสถานศึกษา ตามโครงการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

นงราม เศรษฐพานิช (2533 : 3-5) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารและการจัดการศึกษา ของมัธยมศึกษา 1:1 การส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัวและการก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดยศึกษาจาก โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 8 โรงเรียน พบว่าปัจจัยที่มีส่วนเกื้อหนุนต่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ ได้แก่ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้าน โรงเรียนและปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งพบบ้างในบางโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา อัน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายเฉพาะด้านของชุมชน ที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนและการเรียนการสอน ส่วนปัจจัยด้าน โรงเรียนจะประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่ต้องเป็นนักพัฒนาคุณลักษณะครูอาจารย์ ผู้สอนและประการสุดท้ายคือ หลักสูตรและการเรียนการสอนจะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นด้านความรู้ทักษะ มีการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ตลอดจนให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

สุรินทร์ กสิบทอง (2534 : 93-98) ได้ทำวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมในภาคใต้ จำนวน 113 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการของโรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดแนวปฏิบัติตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยยึดนโยบายของกรมสามัญศึกษา ปัญหาที่พบได้แก่ ผู้ร่วมงามไม่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการที่เป็นบุคคลภายนอกไม่มีเวลา จึงให้ความร่วมมือน้อยกว่าที่ควร ครูไม่เห็นความสำคัญของโครงการ อาคารสถานที่ไม่สะดวกไม่เหมาะสม ส่วนการดำเนินการ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนให้นักเรียนรวมกลุ่มเพื่อร่วมลงทุน ครูเป็นที่ปรึกษาโครงการ ปัญหาที่พบได้แก่ ครูมีภาระหน้าที่ประจำมาก บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเข้าใจในการเขียนโครงการขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับแหล่งวิทยากร คณะกรรมการไม่มีเวลาเข้าประชุม สำหรับปัญหาของนักเรียน คือ ขาดความรู้รับผิดชอบและความกระตือรือร้นในด้านการนิเทศ ติดตามผล สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดทำเอกสารการนิเทศติดตามผล ตรวจสอบการปฏิบัติงาน มีการกำหนดระยะเวลาในการสรุปผลและรายงานผล ปัญหาพบว่าส่วนใหญ่ ได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาไม่เพียงพอ ครูที่ปรึกษาทำงานล่าช้า ขาดการวางแผน

เฉลียว บุรีภักดี (2534 : 32-36) ได้ศึกษาทดลองตามโครงการ ศูนย์ศึกษาทดลองการประกอบอาชีพอิสระของบัณฑิต ในส่วนที่เกี่ยวกับความนิยมและความพร้อมสำหรับอาชีพอิสระ จากข้อมูลนักศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 3,986 คน พบว่านักศึกษามีค่านิยมในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อแบ่งค่านิยมออกเป็นสองจำพวก คือ ค่านิยมประเภทความรู้สึกละและความพร้อมที่จะปฏิบัติ พบว่าค่านิยมประเภทความรู้สึกละอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่ค่านิยมประเภทพร้อมปฏิบัติค่อนข้างต่ำ นักศึกษาในชั้นปีที่แตกต่างกันมีระดับค่านิยมที่มีแนวโน้มต่ำลงเมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาที่เรียน พบว่าในสาขาวิชาที่ผู้เรียนเลือกเรียนและเป็นสาขาวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพอิสระและนักศึกษาสังเกตเห็นช่องทางดังกล่าวก็จะมีค่านิยมสูง เช่น สาขาอักษรศาสตร์และประมงศาสตร์ ส่วนสาขาที่นักศึกษามองเห็นช่องทางน้อยและสภาพตลาดไม่เอื้ออำนวยให้ประกอบอาชีพอิสระจะมีค่านิยมต่ำ เช่น สังคมศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ นักศึกษาเพศชายมีระดับค่านิยมสูงกว่าเพศหญิง นักศึกษาที่มีบิดาเป็นข้าราชการและลูกจ้างของหน่วยราชการจะมีระดับค่านิยมในการประกอบอาชีพต่ำกว่านักศึกษาที่มีบิดาทำงานอาชีพอื่น ๆ นักศึกษาที่มารดาเป็นข้าราชการและลูกจ้างหน่วยราชการก็มีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมในการประกอบอาชีพต่ำกว่าที่มารดาทำอาชีพอื่น ๆ นักศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีและดี จะมีระดับค่านิยมในการประกอบอาชีพสูงกว่านักศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง ค่อนข้างขัดสนและขัดสนมาก ความรอบรู้อาชีพอิสระของนักศึกษาทั่วไป

ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ในด้านเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนในสาขาวิชาดังกล่าว เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ

นิยม บุญญานาม (2535 : 87-91) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ด้านรวมกลุ่มพบว่า นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มกันเองด้วยความสมัครใจ มีสมาชิกจำนวน 3-6 คน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามตำแหน่ง ด้านการขอแต่งตั้งครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มพบว่า นักเรียนเลือกครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มโดยให้โรงเรียนแต่งตั้งครูที่ปรึกษาประจำกลุ่มให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อจำเป็นและช่วยให้ความเข้าใจในการดำเนินงานโดยตลอด ด้านการเขียนโครงการพบว่า มีการประชุมวางแผนเขียนโครงการ กลุ่มนักเรียนร่วมกันเขียนและเป็น โครงการระยะสั้น ด้านการจัดหาเงินทุนพบว่า นักเรียนนำเงินมาลงทุนเท่ากันมีเพียงพอแก่การลงทุนและกู้ยืมเงินลงทุนจากผู้ปกครอง ด้านการดำเนินการพบว่า ใช้สถานที่ดำเนินการที่โรงเรียนเครื่องมือและอุปกรณ์ของยืมมีการจดบันทึกการปฏิบัติงานทุกครั้ง มีการจัดประชุมประเมินความก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้านสรุปผลการดำเนินงาน โครงการพบว่า การจัดทำรายงานแสดงฐานะการเงินและมีการแบ่งปันผลกำไรหรือเฉลี่ยส่วนขาดทุนสมาชิกได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน ปัญหาการประกอบอาชีพอิสระ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมกับกลุ่มคหกรรมและกลุ่มอาชีพพาณิชย์กรรมกับกลุ่มคหกรรม มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คู่อื่น ๆ มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ราชัน บรรลุศิลป์ (2536 : 93-98) ได้ทำวิจัยเรื่องศึกษาสภาพการดำเนินการปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพเสริม, กรณีศึกษาบ้านสร้างมิ่ง อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการตั้งแต่การก่อกำเนิดจนถึงปัจจุบัน พร้อมปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพเสริม และแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยชุมชนบ้านสร้างมิ่ง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ประชากร ซึ่งเป็นบุคคลที่เคยหรือกำลังประกอบอาชีพเสริมด้านการเจียรในพลอยในชุมชน จำนวน 120 คนและเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสังคมนั้น มีการสังเกต การสอบถามจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในวันและเวลาที่บันทึกข้อมูล โดยบันทึกข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยพบว่า การประกอบอาชีพเสริมโดยการเจียรในเพชรพลอยของชุมชน ได้ถือกำเนิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 อันเนื่องมาจากการย้ายถิ่นไปทำงานของนายวิและนายทัย ได้ไปฝึกและรับจ้างประกอบอาชีพเจียรในเพชรพลอย ที่กรุงเทพมหานครและจันทบุรี ตามลำดับจนมีทักษะเพียงพอ ได้นำความรู้ดังกล่าวไปประกอบอาชีพในชุมชนของตนเกิดการกระจายไปยังครอบครัวต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวได้ประสบปัญหาในช่วงปี 2532-2533 ในด้านการตลาดและการขาดแคลนแรงงาน ทำให้โรงพลอยหลายแห่งต้องปิดตัวเองลง จนกระทั่งประชาชนดังกล่าวได้แสวงหาทางออกร่วมกันในการแก้ไขปัญหา โดยการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์การเจียรในเพชรพลอยขึ้นในชุมชน มีการระดมทุนร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย

ในการประชาสัมพันธ์ การตลาด ทั้งยังได้ระดมทุนเพื่อช่วยเหลือสมาชิก โดยให้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ได้พัฒนาจนกระทั่งการเจียรในเพชรพลอย เป็นกิจกรรมของแต่ละครัวเรือน ซึ่งเป็นการใช้แรงงานในครัวเรือนของตน จากแนวทางการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้การเจียรในเพชรพลอย บ้านสร้างมิ่ง ดำรงอยู่ได้จนปัจจุบัน

เขาวรัตน์ เตมียกุล (2537 : 85-89) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ สาขาช่างอุตสาหกรรม : แนวความคิดของผู้ที่ได้รับเลือกจากกรมอาชีวศึกษา ให้เป็น “อาชีพตัวอย่าง” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ สาขาช่างอุตสาหกรรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ได้รับการคัดเลือกจากกรมอาชีวศึกษาให้เป็น “อาชีพตัวอย่าง” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529-2537 จำนวน 83 คน ผลการวิจัยสรุปความรู้และทักษะที่จำเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านธุรกิจ เรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ การสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ การวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้า การจัดหาเงินทุน การหาลูกค้า การส่งเสริมการให้บริการเพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้า ด้านการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ หลักและวิธีการในการแสวงหาความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ปรับปรุงและพัฒนาหลักการทำงานอยู่เสมอ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการพบปะติดต่อบุคคลต่าง ๆ การพัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นที่น่าเชื่อถือและเคารพของผู้ร่วมงาน ความรู้ในการเลือกทำเลที่ตั้ง ด้านช่าง ได้แก่ ควรมีความรู้ทางด้านช่างอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ทำ จะต้องเก่งและเชี่ยวชาญในสาขาที่ตนทำอยู่ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับพลัน มีความรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เกี่ยวกับระบบควบคุมอัตโนมัติ เพิ่มประสิทธิภาพโดยลดความสิ้นเปลืองของวัสดุและเวลา จากการสัมภาษณ์ด้านการประกอบการ ได้แก่ ความกล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประทับใจในการให้บริการแก่ลูกค้า ความสามารถในการประเมิน โอกาสทางธุรกิจและลักษณะความเป็นผู้นำ

ดิเรก ชูวิเชียร (2537 : 76-80) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระ : กรณีธุรกิจอู่ซ่อมและบริการยานยนต์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจอู่ซ่อมและบริการยานยนต์ โดยศึกษาความรู้และทักษะ 3 ด้าน คือ ด้านธุรกิจ ด้านการเป็นผู้ประกอบการและด้านเทคนิค จากกลุ่มประชากรตัวอย่างผู้ประกอบอาชีพอิสระในธุรกิจประเภทอู่ซ่อมและบริการยานยนต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งจดทะเบียนจัดตั้งไว้กับกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533-2536 จำนวน 142 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมี 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์คุณลักษณะด้านการเป็นผู้ประกอบการ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดำเนินการ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic Package for Social Sciences) ผลการวิจัยจากแบบสอบถามพบว่า ความรู้และทักษะด้านธุรกิจของเจ้าของสถาน

ประกอบการ มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยกับทุกเรื่อง ด้านการเป็นผู้ประกอบการเจ้าของสถานประกอบการมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยกับทุกเรื่องและมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ ด้านเทคนิค เจ้าของสถานประกอบการให้ความคิดเห็นตามค่าความถี่ 3 ลำดับแรก คือ ควรมีความรู้และทักษะทุกเรื่องอย่างกว้าง ๆ ระบบเครื่องยนต์เบนซินหัวฉีดและระบบไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ จากแบบสัมภาษณ์คุณลักษณะด้านการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากัน 9 คุณลักษณะ คือ มีความสามารถเสี่ยงอย่างมีเหตุผล มีความสามารถประเมินโอกาสทางธุรกิจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่อพันธะสัญญานัดหมายตรงเวลามีความศรัทธาในอาชีพ สัตย์ซื่อถือคุณธรรม เพียรพยายาม ขยัน อดทน ไม่ท้อถอย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการตัดสินใจ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

จิราภางค์ กัลยะกิติ (2537 : 86-91) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาอาชีวศึกษาในเขตอีสานใต้

การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาโดยศึกษาถึง ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยทางสถานศึกษา และเจตคติของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากนักศึกษาวินิจฉัยอาชีวศึกษาเขตอีสานใต้ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา ปีการศึกษา 2536 ได้ตัวอย่าง จำนวน 663 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประเมินค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น (stepwise multiple regression) ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาอาชีวศึกษาเขตอีสานใต้ ในทางบวกมี 3 ตัวแปร ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพอิสระจากครอบครัว การศึกษาประเภทวิชาด้านพาณิชยกรรม และการส่งเสริมการประกอบอาชีพจากสถานศึกษา สำหรับอิทธิพลในทางลบต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ คือ อาชีพซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับการค้าขายของมารดา การที่บิดาเสียชีวิต นักศึกษาที่เป็นเพศชาย และการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรทั้ง 7 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติที่มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพอิสระได้ ร้อยละ 19.10 ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ทวีศักดิ์ อ่วมน้อย (2537 : 87-94) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสำรวจความต้องการฝึกอาชีพอิสระของนักโทษก่อนการปลดปล่อย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความต้องการฝึกอาชีพอิสระก่อนการปลดปล่อยของนักโทษ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ทัณฑสถานหญิง จำนวน 100 คน และ

นักโทษชายที่เรือนจำกลางคลองเปรม จำนวน 270 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักโทษหญิงและนักโทษชาย มีความต้องการฝึกอาชีพอิสระก่อนการปลดปล่อย โดยนักโทษหญิงมีความต้องการฝึกอาชีพในลำดับมากที่สุด ดังนี้ทางด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชสวนครัว ทางด้านศิลปกรรม ได้แก่ การจัดดอกไม้ ทางด้านอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ การปรุงอาหาร ทางด้านบริการ ได้แก่ ช่างชุบเครื่องหมายและเครื่องประดับ ส่วนนักโทษชายมีความต้องการฝึกอาชีพอิสระในลำดับมากที่สุด ดังนี้ ทางด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การเลี้ยงปลา ทางด้านศิลปหัตถกรรม ได้แก่ การแกะสลักไม้ ทางด้านอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ การปรุงอาหาร ทางด้านบริการ ได้แก่ ช่างเดินสายไฟฟ้าในบ้าน นอกจากนี้ เมื่อศึกษาถึงความต้องการฝึกอาชีพของนักโทษหญิงและนักโทษชายที่แตกต่างกันในเรื่องระยะเวลาจำคุก, ระดับการศึกษา, อายุและเพศ แล้วพบว่า ระยะเวลาจำคุกที่ต่างกันจะมีความต้องการฝึกอาชีพทางด้านอาหารและเครื่องดื่มแตกต่างกัน ส่วนด้านเกษตรกรรม, ศิลปหัตถกรรมและการบริการนั้น จะมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีระดับการศึกษาและอายุที่ต่างกันนั้น ความต้องการฝึกอาชีพด้านเกษตรกรรม, ศิลปหัตถกรรม, อาหารและเครื่องดื่ม และการบริการพบว่าไม่แตกต่างกัน ส่วนในเรื่องเพศที่ต่างกันนั้น ความต้องการฝึกอาชีพทางด้านอาหารเครื่องดื่มและบริการมีความต้องการแตกต่างกัน แต่สำหรับอาชีพทางด้านเกษตรกรรมและศิลปหัตถกรรมนั้น ความต้องการดังกล่าวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จาคอบ โบวิทซ์ และวิดเลอร์ (Jacobowitz and Vidler. 1982 : 252-257) ได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จากผู้ประกอบการจำนวน 430 ราย ที่ประกอบธุรกิจขนาดเล็กและธุรกิจการผลิตที่มีคนงานกว่า 500 คนขึ้นไป ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73 เป็นชาย ร้อยละ 11 เป็นหญิง ที่เหลือเป็นสามีและภรรยาที่เป็นหุ้นส่วนกัน ผู้ประกอบการเกือบร้อยละ 75 มาจากครอบครัวที่บิดามารดาหรือญาติใกล้ชิด ประกอบธุรกิจขนาดเล็กหรืออาชีพอิสระ ผู้ประกอบการมักมีลักษณะก้าวร้าว ขยันหมั่นเพียร ชอบการแข่งขันและจะวางแผนเป้าหมายในลักษณะท้าทาย แต่สามารถทำได้จริง มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น รักความเป็นอิสระและการพึ่งตนเอง ผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 30 ออกจากโรงเรียนเมื่ออยู่ในระดับมัธยมปลาย

ฮิสริช (Hisrich. 1984 : 3-8) ได้สำรวจผู้ประกอบการสตรีชาวอเมริกัน 468 คน (อายุระหว่าง 20-70 ปี) และผู้ประกอบการสตรีชาวเปอโตริกัน 30 คน (อายุระหว่าง 23-64) โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับภูมิหลัง ลักษณะนิสัยส่วนตัวและเจตคติ พบว่าส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง สมรสแล้ว และมีการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แรงจูงใจที่ทำให้ผู้ประกอบการสตรีชาวอเมริกันมาประกอบธุรกิจก็คือ เป็นงานที่มีอิสระ มีความสำเร็จและมีความพึงพอใจในอาชีพ สำหรับแรงจูงใจของผู้ประกอบการสตรีชาวเปอโตริกัน คือ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เห็นว่าตนมีลักษณะชอบการแข่งขันมีความเชื่อมั่นในตนเองและวิตกกังวล นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีความ

สามารถหลาย ๆ อย่าง มิได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง เป็นคนที่อาจจริงเอาใจและปรับตัวตามสถานการณ์ได้คือ

วิบเบนท์ (Wibben. 1988 : 1440-A) ได้วิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ประกอบการสตรี ในเรื่องประสิทธิภาพในการเป็นผู้ประกอบการ โดยศึกษาจากผู้ประกอบการสตรี จำนวน 151 คน ในเซาท์อีสเทอร์น โอคลาโฮมา ในช่วงปี ค.ศ.1986 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการค้าและมีรายได้มากกว่า 50,000 เหรียญสหรัฐ กว่าร้อยละ 90 มีการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือเทียบเท่า เหตุผลประการสำคัญที่สุด ที่ทำให้มาประกอบธุรกิจ คือ รายได้ ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการสตรีส่วนมากไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านธุรกิจอย่างเป็นทางการ แต่ก็เห็นว่า การจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพอิสระเป็นสิ่งสำคัญ ประสิทธิภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า
- 3) ความเข้าใจในพื้นฐานของการทำธุรกิจ
- 4) ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเวลา
- 5) ความสามารถในการประเมินทักษะและความสามารถของบุคคล
- 6) ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
- 7) ความเข้าใจเกี่ยวกับกำไรสุทธิและกำไรก่อนหักภาษี
- 8) ความมีมนุษยสัมพันธ์
- 9) ความรู้ทางด้านบัญชี รายรับและรายจ่าย
- 10) ความสามารถในการเงิน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญ ซึ่งเป็นอาชีพที่ก่อให้เกิดทัศนระของการสร้างงานแทนการรองานจากภาครัฐบาลและเอกชน อาจจะเป็นความมุ่งหวังใหม่ สำหรับนักเรียนช่างอุตสาหกรรมผู้ที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ซึ่งกรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานการเรียนการสอนสายวิชาชีพและส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ดังนั้นการประกอบอาชีพอิสระจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้ประกอบการจะต้องมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ต้องมีองค์ประกอบในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พื้นฐานทางธุรกิจ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและบริการทางธุรกิจประสบการณ์ ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ เมื่อศึกษาข้อมูลแนวทางต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว นอกจากนี้นงานวิจัยยังพบว่า สาขาวิชาช่างอาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการวิจัยครั้ง

นี้ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น ได้แก่ สาขาวิชาช่าง อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อนักเรียนช่างอุตสาหกรรมต่อความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระและยังประกอบกับตัวแปรตามที่จะทำให้ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พื้นฐานทางธุรกิจ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและบริการทางธุรกิจ ประสิทธิภาพในการทำงานตลอดจนการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อนำข้อมูลผลการวิจัยไปประกอบในการวางแผนการศึกษาและจัดทำหลักสูตร พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม สามารถที่จะบรรเทาปัญหาการว่างงาน สังคมและเศรษฐกิจที่ตกต่ำอยู่ในปัจจุบันให้มีสภาพดีขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินงานศึกษาตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
- 3.3 การสร้างเครื่องมือ
- 3.4 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การจัดกระทำข้อมูลทางการศึกษา
- 3.6 วิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบสมมติฐาน
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 (ปวช.3) ประจำปีการศึกษา 2541 สังกัด กรมอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวิทยาลัย 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา , วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยาและวิทยาลัยการอาชีพเสนา ซึ่งทำการเปิดสอนช่างอุตสาหกรรม 13 สาขาวิชา มีนักเรียน 1,239 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าเลือกกลุ่มมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. จำแนกวิทยาลัยที่สังกัด กรมอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. จำแนกสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมที่ทำการเปิดสอนในวิทยาลัยสังกัดกรม

อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 13 สาขาวิชา

3. เลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 (ปวช.3) ประจำปีการศึกษา 2541 โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้จำนวน 627 คน แบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม

ลำดับที่	สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม		วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา		วิทยาลัยการอาชีพเสนา	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ช่างยนต์	24	12	163	82	29	15
2	ช่างซ่อมและโลหะแผ่น	17	9	91	46	21	11
3	ช่างไฟฟ้ากำลัง	22	11	147	74	32	16
4	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	13	7	130	65	35	18
5	ช่างก่อสร้าง	23	12	77	39	-	-
6	ช่างกลโรงงาน	23	12	149	75	-	-
7	ช่างเขียนแบบเครื่องกล	-	-	55	28	-	-
8	ช่างซ่อมบำรุง	-	-	63	32	-	-
9	ช่างกลการเกษตร	30	15	-	-	-	-
10	ช่างกลเรือ	39	20	-	-	-	-
11	ช่างต่อเรือโลหะ	22	11	-	-	-	-
12	ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส	20	10	-	-	-	-
13	ช่างเคหะภัณฑ์	14	7	-	-	-	-
	รวมทั้งสิ้น	247	126	875	441	117	60

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาขอบเขตของสภาพปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 9 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบทดสอบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปทางสถานภาพของผู้ตอบ ซึ่งเป็นการสอบถามแบบลักษณะเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 9 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านขั้นตอนการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับคือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 9 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (likert's scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ในด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับคือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 8 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับคือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 9 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบสอบถามจำนวน 10 ข้อ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Likert's scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 1 ถึง 5 และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 การสร้างเครื่องมือ

3.3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 กำหนดเนื้อหาสาระที่นำมาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษา

3.3.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมและพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมาย พร้อมทั้งขอบเขตของการวิจัย โดยศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระออกเป็น 8 ด้าน ซึ่งกำหนดมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับคะแนน ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2540 : 86)

ความสามารถอยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ความสามารถอยู่ในระดับน้อย	ให้	2	คะแนน
ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ความสามารถอยู่ในระดับมาก	ให้	4	คะแนน
ความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด	ให้	5	คะแนน

3.3.4 นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท ตรวจสอบและแนะนำข้อมูลในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อนำภาษามาปรับปรุงแก้ไขให้คำถามครอบคลุมตัวแปรและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของงานวิจัยจำนวน 3 ท่าน คือ ท่านอาจารย์อุดม ไชยเดชจารุ ผู้อำนวยการวิทยาลัย

เทคนิคพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการอาชีวศึกษาและส่งเสริมอาชีพอิสระ ,
 ท่านอาจารย์ ดร.กานดา นาคะเวช เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลพร้อมทั้งท่าน
 อาจารย์สมเดช รัชปประมุข ศึกษานิเทศก์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศก์
 และวิจัยทางการศึกษาซึ่งพิจารณาข้อคำถามว่าตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้เกณฑ์ IOC
 (index of item –objective congruence) กำหนดค่า 0.67 – 1 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . 2536 : 100)

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบ (try-out) กับนักเรียนช่าง
 อุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยาลัยของกรมอาชีวศึกษา
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แผนกวิชาช่างละ 5 คน รวมจำนวน 65 คนแล้วตรวจแบบสอบถามด้วย
 วิธีการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายซึ่งมีค่าไม่น้อยกว่า
 0.30 (บุญชม ศรีสะอาด . 2540 : 163)

3.3.6 นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่นที่ได้จากการคัดเลือกตามเกณฑ์มาวิเคราะห์
 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ครอนบาคซ์ (Cronbach) หาค่าเชื่อมั่นของแบบ
 สอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 (บุญชม ศรีสะอาด . 2540 : 177)

3.3.7 ปรับปรุงแบบสอบถาม แล้วสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ต่อไป

3.4 วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

3.4.1 ขออนุญาตราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตรถึงประธานอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูงของ
 หน่วยงานที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการ
 สั่งการ ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
 จากประธานอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปยังกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษาวิจัย โดย
 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือด้วยตนเอง

3.4.3 ภายหลังจากแจกแบบสอบถามกับนักเรียนช่างอุตสาหกรรมผู้วิจัยจึงดำเนินการ
 เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.5 การจัดการกระทำข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3.5.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำมาวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อและภาพรวม โดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best) แล้วแปรผล

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมากที่สุด

(บุญชม ศรีสะอาด. 2540 : 100)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมข้อมูลสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ [Statistical Package for Social Science (Spss)] วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า F – test และหาค่าความแตกต่างด้วยวิธี Tukey method

3.7 สถิติที่ใช้การวิจัยครั้งนี้

3.7.1 สถิติที่ใช้หาคคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแอลฟา (alpha coefficient)

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. ร้อยละ

2. ค่าเฉลี่ย (mean)

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4. ค่า F-test และ Tukey method(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59-86)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนั้นเพื่อให้สื่อความหมายได้ตรงกันในการแปลความหมาย
อภิปรายผล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ย
S.D.	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทนค่าการแจกแจงของ F
SS	แทนผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทนค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
df	แทนระดับความอิสระ

4.2 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ แปรผลและอภิปรายความหมายของข้อมูลนั้น ได้แบ่ง
เป็น 9 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพ
อิสระ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการมีความสามารถ
ในการเรียนรู้ด้วยตนเองและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการมีพื้นฐานในการ
ประกอบธุรกิจและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านขั้นตอนในการ
ประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 5 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านเทคนิควิธีการ
ประกอบอาชีพอิสระและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 6 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการติดต่อสื่อสาร
ทางธุรกิจ

ตอนที่ 7 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการผลิตและบริการ
ทางธุรกิจและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 8 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านประสบการณ์
ในการทำงานและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 9 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการพัฒนาตนเอง
ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระและข้อเสนอแนะ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจำแนกตามตัวแปร วิเคราะห์ผล โดยหาค่าความถี่
แล้วเสนอเป็นร้อยละและวิเคราะห์ความแปรปรวน

ตาราง 3 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแยกตามสาขาวิชาช่างที่ศึกษา

ลำดับที่	สาขาวิชาช่างที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1	ช่างก่อสร้าง	51	8.13
2	ช่างยนต์	109	17.34
3	ช่างกลโรงงาน	87	13.90
4	ช่างเชื่อมและ โลหะแผ่น	66	10.53
5	ช่างไฟฟ้ากำลัง	101	16.11
6	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	90	14.35
7	ช่างเขียนแบบเครื่องกล	28	4.47
8	ช่างซ่อมบำรุง	32	5.10
9	ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส	10	1.60
10	ช่างต่อเรือโลหะ	11	1.75
11	ช่างเคหภัณฑ์	7	1.12
12	ช่างกลการเกษตร	15	2.40
13	ช่างกลเรือ	20	3.20
	รวม	627	100

ข้อมูลจากตาราง 3 นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัด
 กรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 627 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีนักเรียนที่
 ศึกษาสาขาวิชาช่างก่อสร้าง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 8.13 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างยนต์
 จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 17.34 นักเรียนที่นักศึกษาสาขาวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 87 คน คิด
 เป็นร้อยละ 13.90 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 16.11
 นักเรียนที่ศึกษาสาขาอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 14.35 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชา
 ช่างเขียนแบบเครื่องกล จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 4.47 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างซ่อม
 บำรุง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส
 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างต่อเรือโลหะ จำนวน 11 คน คิด
 เป็นร้อยละ 1.75 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างเคหภัณฑ์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12 นักเรียน
 ที่ศึกษาสาขาวิชาช่างกลการเกษตร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 นักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชา
 ช่างกลเรือ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20

ตาราง 4 จำนวนคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการประกอบอาชีพ
อิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านสาขาวิชาช่าง

ความสามารถในการ ประกอบอาชีพอิสระ สถานภาพด้านสาขา วิชาช่าง	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจาก วิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา		
	N	$\bar{X}$	S.D.
1. ช่างก่อสร้าง	51	3.42	0.49
2. ช่างยนต์	109	3.26	0.58
3. ช่างกลโรงงาน	87	3.37	0.43
4. ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	66	3.18	0.40
5. ช่างไฟฟ้ากำลัง	101	3.23	0.40
6. ช่างอิเล็กทรอนิกส์	90	3.44	0.45
7. ช่างเขียนแบบเครื่องกล	28	3.31	0.43
8. ช่างซ่อมบำรุง	32	3.18	0.60
9. ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส	10	3.34	0.46
10.ช่างต่อเรือโลหะ	11	3.35	0.67
11.ช่างเคหภัณฑ์	7	2.98	0.32
12.ช่างกลการเกษตร	15	3.72	0.51
13.ช่างกลเรือ	20	3.58	0.39

ข้อมูลจากตาราง 4 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่าง
อุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตาม
สถานภาพของผู้ตอบทางด้านสาขาวิชาช่างที่ศึกษามีช่างก่อสร้าง จำนวน 51 คน มีความสามารถอยู่
ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.49) ช่างยนต์ จำนวน 109 คน มีความสามารถอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X}=3.26$, S.D.=0.58) ช่างกลโรงงาน จำนวน 87 คน มีความสามารถอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, S.D.=0.43) ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น จำนวน 66 คน มีความสามารถอยู่ใน
ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, S.D.=0.44) ช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 101 คน มีความสามารถอยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$, S.D.=0.40) ช่างอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 90 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.45) ช่างเขียนแบบเครื่องกล จำนวน 28 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$, S.D.=0.43) ช่างซ่อมบำรุง จำนวน 32 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, S.D.=0.60) ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส จำนวน 10 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.46) ช่างต่อเรือโลหะ จำนวน 11 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.67) ช่างเคหภัณฑ์ จำนวน 7 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.98$, S.D.=0.32) ช่างกลการเกษตร จำนวน 15 คน มีความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.51) และช่างกลเรือ จำนวน 20 คน มีความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.39)

ตาราง 5 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านสาขาวิชาช่างที่ศึกษา

ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	แหล่งความแปรปรวน	df	S.S.	M.S.	F	P-Value
สถานภาพด้านสาขาวิชาช่างที่ศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	12	9.61	0.86	3.57*	0.05
	ภายในกลุ่ม	614	137.67	0.22		
	รวม	626	147.28			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ศึกษาสาขาวิชาช่างแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อย่างน้อยหนึ่งคู่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่าวิธีคูกี (Tukey method) ทดสอบค่าความแตกต่าง ซึ่งปรากฏดังตาราง

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างสาขาวิชาช่างที่นี้กับเรียนช่างอุตสาหกรรม

สาขาวิชาช่าง	ช่างก่อสร้าง	ช่างยนต์	ช่างกลโรงงาน	ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	ช่างไฟฟ้ากำลัง	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	ช่างเขียนแบบ	ช่างซ่อมบำรุง	ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส	ช่างต่อเรือโลหะ	ช่างเคหภัณฑ์	ช่างกลการเกษตร	ช่างกลเรือ
	3.42	3.26	3.37	3.18	3.23	3.44	3.31	3.18	3.34	3.35	2.98	3.72	3.58
1. ช่างก่อสร้าง	3.42												
2. ช่างยนต์	3.26											0.30*	
3. ช่างกลโรงงาน	3.37											0.46*	
4. ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	3.18					0.26*						0.54*	0.40*
5. ช่างไฟฟ้ากำลัง	3.23												
6. ช่างอิเล็กทรอนิกส์	3.44												
7. ช่างเขียนแบบ	3.31												
8. ช่างซ่อมบำรุง	3.18												
9. ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส	3.34												
10.ช่างกลเรือโลหะ	3.35												
11.ช่างเคหภัณฑ์	2.98												
12. ช่างกลการเกษตร	3.72												
13. ช่างกลเรือ	3.58												

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า สาขาวิชาช่างของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษา สาขาวิชาช่างกลการเกษตร มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ แตกต่างจากสาขาวิชาช่าง ก่อสร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชา ช่างกลการเกษตร มีคะแนนความสามารถมากกว่าสาขาวิชาช่างก่อสร้าง ($\bar{X}=0.30$) สาขาวิชาช่าง กลการเกษตร มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ แตกต่างจากสาขาวิชาช่างยนต์ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างกลการเกษตร มีคะแนน ความสามารถมากกว่าสาขาวิชาช่างยนต์ ($\bar{X}=0.46$) สาขาวิชากลเรือ มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพอิสระแตกต่างจากสาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างกลเรือ มีคะแนนความสามารถมากกว่าสาขา วิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ($\bar{X}=0.40$) สาขาวิชาช่างกลการเกษตร มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพอิสระ แตกต่างจากสาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างกลการเกษตร มีคะแนนความสามารถมากกว่า สาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ($\bar{X}=0.54$) สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพอิสระ แตกต่างจากสาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีคะแนนความสามารถมาก กว่าสาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ($\bar{X}=0.26$) สาขาวิชาช่างกลการเกษตร มีความสามารถใน การประกอบอาชีพอิสระ แตกต่างจากสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างกลการเกษตร มีคะแนนความสามารถมากกว่าสาขา วิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ($\bar{X}=0.49$) สาขาวิชาช่างกลการเกษตร มีความสามารถในการประกอบอาชีพ อิสระแตกต่างจากสาขาวิชาช่างซ่อมบำรุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนช่าง อุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างกลการเกษตร มีคะแนนความสามารถมากกว่าสาขาวิชาช่างซ่อมบำรุง ($\bar{X}=0.54$)

ตาราง 7 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแยกตามอาชีพของผู้ปกครอง

ลำดับที่	อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
1	รับราชการ	121	19.30
2	สถานประกอบการเอกชน	17	2.71
3	ค้าขายหรือธุรกิจ	114	18.18
4	รับจ้าง	253	40.35
5	เกษตรกร	113	18.02
6	อื่น ๆ	9	1.44
รวม		627	100

ข้อมูลจากตาราง 7 นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 627 คน มีวิทยาลัย 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 โดยแยกตามสถานภาพด้านอาชีพของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอิสระรับราชการ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพในสถานประกอบการเอกชน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 2.71 นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 40.35 นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 18.02 และนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.44

ตาราง 8 จำนวนคะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการประกอบอาชีพ
อิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบค้ำอาชีพของผู้ปกครอง

สถานภาพค้ำอาชีพ ของผู้ปกครอง	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจาก วิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา		
	N	$\bar{X}$	S.D.
1.รับราชการ	121	3.37	0.46
2.สถานประกอบการเอกชน	17	3.50	0.59
3.ค้าขายหรือธุรกิจ	114	3.33	0.48
4.รับจ้าง	253	3.29	0.46
5.เกษตรกรรวม	113	3.28	0.53
6.อื่น ๆ	9	3.64	0.62

ข้อมูลจากตาราง 8 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่าง
อุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตาม
สถานภาพทางค้ำอาชีพของผู้ปกครอง ที่ประกอบอาชีพรับราชการ จำนวน 121 คน มีความ
สามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, S.D.=0.46) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพในสถาน
ประกอบการเอกชน จำนวน 17 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.59)
ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ จำนวน 114 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X}=3.29$, S.D.=0.46) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 113 คน มีความสามารถอยู่
ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.53) ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ จากแบบสอบถาม
ปรากฏว่าเป็นอาชีพส่วนตัวทางค้ำข้างทั่ว ๆ ไป มีจำนวน 9 คน มีความสามารถอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.62)

ตาราง 9 วิเคราะห์ความแปรปรวนความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่าง
อุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านอาชีพของผู้ปกครอง

ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	แหล่งความแปรปรวน	df	S.S.	M.S.	F	P-Value
สถานภาพด้านอาชีพของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	5	2.22	0.44	1.90	0.09
	ภายในกลุ่ม	621	145.06	0.23		
รวม		626	147.28			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 สถานภาพของผู้ตอบแยกตามรายได้ของผู้ปกครอง

ลำดับที่	รายได้ของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
1	สูงกว่า 10,000 บาท/เดือนขึ้นไป	142	22.65
2	ประมาณ 5,000-10,000 บาท/เดือน	299	47.68
3	ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	186	29.67
รวม		627	100

ข้อมูลจากตารางที่ 10 นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านรายได้ของผู้ปกครอง จำนวน 627 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยที่นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 22.65 นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 47.68 และนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 29.67

ตาราง 11 จำแนกคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านรายได้ของผู้ปกครอง

ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ สถานภาพด้าน รายได้ของผู้ปกครอง	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา		
	N	$\bar{X}$	S.D
สูงกว่า 10,000 บาท/เดือน	142	3.40	0.52
ประมาณ 5,000-10,000 บาท/เดือน	299	3.35	0.45
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	186	3.22	0.50

จากข้อมูลตาราง 11 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านรายได้ของผู้ปกครอง ที่สูงกว่า 10,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีจำนวน 142 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.52) รายได้ของผู้ปกครองประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 299 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.45) และรายได้ของผู้ปกครองที่ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 186 คน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.50)

ตาราง 12 วิเคราะห์ความแปรปรวน ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่าง
อุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
แยกตามสถานภาพด้านรายได้ของผู้ปกครอง

ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	แหล่งความแปรปรวน	df	S.S.	M.S.	F	P-Value
การประกอบอาชีพอิสระ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.17	1.59	6.86*	0.05
	ภายในกลุ่ม	624	144.11	0.23		
รวม		626	147.28			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยสังกัด
ในกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อย่างน้อย 1 คู่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่าด้วยวิธีดูก็ (Tukey method) ทดสอบหาค่าความแตกต่าง ซึ่งปรากฏดัง
ตาราง

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างรายได้ของผู้ปกครอง นักเรียนช่าง
อุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ

รายได้ของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	สูงกว่า 10,000	ประมาณ 5,000-10,000	ต่ำกว่า 5,000
		บาทต่อเดือน	บาทต่อเดือน	บาท/เดือน
		3.40	3.35	3.22
สูงกว่า 10,000 บาท/เดือน	3.40	-	-	0.18*
ประมาณ 5,000-10,000 บาท/เดือน	3.35	-	-	0.13*
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	3.22	-	-	-

ข้อมูลจากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีคะแนนของความสามารถมากกว่านักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ($\bar{X}=0.18$) และนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน มีคะแนนของความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ($\bar{X}=0.13$)

ตาราง 14 ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม

ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	โดยรวมทุกด้าน		ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง		การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ		ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ		เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ		การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ		การผลิตและบริการทางธุรกิจ		ประสบการณ์ในการทำงาน		การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	8	1.3	12	1.9	12	1.9	23	0.3	11	2.0	30	4.8	22	3.6	54	8.6	41	6.6
มาก	197	31.4	126	20.1	112	17.9	209	8.3	154	24.6	210	33.5	199	31.8	285	45.5	253	40.4
ปานกลาง	401	64.0	450	71.8	339	54.1	341	54.4	381	60.6	349	55.8	335	53.3	266	42.4	300	47.8
น้อย	21	3.3	39	6.2	151	24.1	52	33.3	77	12.2	37	5.9	64	10.2	21	3.3	29	4.6
น้อยที่สุด	0	0	0	0	13	2.1	2	3.7	4	0.6	1	0.2	7	1.1	1	0.2	4	0.6
รวม	627	100	627	100	627	100	627	100	627	100	627	100	627	100	627	100	627	100

ข้อมูลจากตาราง 14 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนักเรียนจำนวน 627 คน จาก 3 วิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 100 นักเรียนที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมทุกด้าน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 และด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 นักเรียนที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก โดยรวมทุกด้าน จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ด้านเทคนิคการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ จำนวน 210 คน คิดเป็น 33.5 ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 และด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมทุกด้าน จำนวน 401 คน คิดเป็นร้อยละ 64.0 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 450 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ จำนวน 349 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 และด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8 นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับน้อย โดยรวมทุกด้านจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และด้านการ

พัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.6 นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยรวมทุกด้านและด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่มีผู้ตอบคิดเป็นร้อยละ 0 ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 การประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตาราง 15 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในแต่ละด้านรวมแปดด้าน

ความสามารถ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
การประกอบอาชีพอิสระ				
1. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.19	0.51	ปานกลาง	7
2. การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ	2.94	0.70	ปานกลาง	8
3. ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ	3.33	0.61	ปานกลาง	4
4. เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ	3.23	0.60	ปานกลาง	6
5. การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	3.37	0.60	ปานกลาง	3
6. การผลิตและบริการทางธุรกิจ	3.33	0.66	ปานกลาง	4
7. ประสบการณ์ในการทำงาน	3.58	0.64	มาก	1
8. การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ	3.51	0.66	มาก	2
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.32	0.49	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 15 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.49) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อยจะพบว่า ด้านประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.64) ด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.66) ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.60) ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.666) ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. 0.61) ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.60) ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, S.D.= 0.51) ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$, S.D.=0.70) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยแยกเป็นรายข้อ ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความสามารถ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง				
1. ได้รับการปลูกฝังค่านิยมต่ออาชีพส่วนตัว	3.44	0.81	ปานกลาง	3
2. ใช้เวลาว่างหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	3.11	0.76	ปานกลาง	7
3. ศึกษาข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องด้วยตนเอง	3.27	0.75	ปานกลาง	6
4. วางแผนการทำงานด้วยตนเอง	3.42	0.78	ปานกลาง	4
5. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ด้วยตนเอง	3.38	0.85	ปานกลาง	5
6. ผลិតคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง	2.81	0.92	ปานกลาง	8
7. ทำงานด้วยวิธีของตนและรับผิดชอบต่อผลที่เกิด	3.57	0.87	มาก	1
8. จำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ที่ผลิตด้วยตนเอง	2.25	1.02	น้อย	9
9. นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงตนเอง	3.49	0.86	ปานกลาง	2
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.19	0.51	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 16 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=0.51) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อย จะพบว่าการทำงานด้วยวิธีตนเองและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.87) การนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.86) การได้รับการปลูกฝังค่านิยมต่ออาชีพอิสระ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.81) การวางแผนการทำงานด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.78) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.85) การศึกษาข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.27$, S.D.=0.75) การใช้เวลาวางหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.11$, S.D.=0.76) การผลิตคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.81$, S.D.=0.92) การจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ที่ผลิตด้วยตนเอง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.25$, S.D.=1.02) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ โดยแยกเป็นรายชื่อ

ตาราง 17 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ

ความสามารถ ด้านการมีพื้นฐานในการ ประกอบธุรกิจ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ทาง ธุรกิจ	3.22	0.93	ปานกลาง	2
2. มีทักษะการทำงานเพื่อเปิดกิจการส่วนตัว	3.12	0.92	ปานกลาง	3
3. จัดการบริหารธุรกิจส่วนตัว	2.85	0.98	ปานกลาง	4
4. ดำเนินงานธุรกิจส่วนตัว	2.71	0.99	ปานกลาง	5
5. มีความรู้ทางกฎหมายด้านธุรกิจส่วนตัว	2.62	0.89	ปานกลาง	7
6. มีรายได้ในการประกอบธุรกิจส่วนตัว	2.67	1.03	ปานกลาง	6
7. มีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ	3.41	0.99	ปานกลาง	1
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	2.94	0.70	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 17 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.94$, S.D.=0.70) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อย พบว่า การมีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.99) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.93) การมีทักษะการทำงานเพื่อเปิดกิจการส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$, S.D.=0.98) การดำเนินทางธุรกิจส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.71$, S.D.=0.99) การมีรายได้ในการประกอบธุรกิจส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.67$, S.D.=1.03) การมีความรู้ทางกฎหมายด้านธุรกิจส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.62$, S.D.=0.89) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ โดยแยกเป็นรายชื่อ

ตาราง 18 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ

ความสามารถ ด้านขั้นตอนในการประกอบ อาชีพอิสระ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ศึกษาข้อมูลทางอาชีพในท้องถิ่น	3.34	0.86	ปานกลาง	3
2. มีความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ส่วนตัว	3.69	0.86	มาก	1
3. วางแผนการประกอบอาชีพส่วนตัว	3.50	0.85	ปานกลาง	2
4. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประกอบอาชีพ ส่วนตัว	3.22	0.86	ปานกลาง	5
5. ดำเนินกิจการส่วนตัวอย่างเป็นขั้นตอน	3.15	0.89	ปานกลาง	6
6. สรุปและประเมินผลการประกอบอาชีพ ส่วนตัว	3.08	0.91	ปานกลาง	7
7. ปรับปรุงและพัฒนาการประกอบอาชีพ ส่วนตัว	3.34	0.93	ปานกลาง	3
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.33	0.61	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 18 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.61) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อย จะพบว่ามีความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.86) วางแผนการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.85) ศึกษาข้อมูลทางอาชีพในท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.86) ปรับปรุงและพัฒนาการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.93) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}=3.15$, S.D.=0.89) สรุปลักษณะและประเมินผลการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง

($\bar{X}=3.08$, S.D.=0.91) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ โดยแยกเป็นรายชื่อ

ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ

ความสามารถ ด้านเทคนิควิธีการประกอบ อาชีพอิสระ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.เปลี่ยนงานอดิเรกให้เป็นอาชีพส่วนตัว	3.11	0.92	ปานกลาง	7
2.วางแผนวิธีการประกอบอาชีพส่วนตัว	3.32	0.88	ปานกลาง	3
3.หนทางกรเข้าสู่อาชีพส่วนตัว	3.50	1.47	ปานกลาง	1
4.ใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์	3.39	0.91	ปานกลาง	2
5.มีเทคนิคการดำเนินงานติดต่อสื่อสาร ทางธุรกิจ	3.08	0.91	ปานกลาง	8
6.มีประสบการณ์ทำงานอย่างเป็นระบบ	3.15	0.89	ปานกลาง	6
7.ดำเนินอาชีพส่วนตัวตามสภาพเศรษฐกิจ ปัจจุบัน	3.22	0.92	ปานกลาง	4
8.ประสบผลสำเร็จจากการทำงานในอาชีพ ส่วนตัว	3.16	0.95	ปานกลาง	5
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.33	0.61	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 19 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.25$, S.D.=0.60) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย จะพบว่าหาหนทางกรเข้าสู่อาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=1.47) ใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$, S.D.=0.91) วางแผนวิธีการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$, S.D.=0.88) ดำเนินอาชีพส่วนตัวตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง

ปานกลาง ($\bar{X}=3.39$, S.D.=0.91) วางแผนวิธีการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.32$, S.D.=0.88) ดำเนินอาชีพส่วนตัวตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.92) ประสบผลสำเร็จจากการทำงานในอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$, S.D.=0.95) มีประสบการณ์ทำงานอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.89) เปลี่ยนงานอดิเรกให้เป็นอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.11$, S.D.=0.92) มีเทคนิคการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$, S.D.=0.91) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

ความสามารถ ด้านการติดต่อสื่อสารทาง ธุรกิจ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดไว้	3.91	0.83	มาก	2
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	4.02	0.79	มาก	1
3. ให้ข่าวสารถูกต้องชัดเจนเหมาะสม	3.56	0.81	มาก	3
4. ทราบขั้นตอนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	3.21	0.89	ปานกลาง	5
5. วางแผนแนวทางในการติดต่อสื่อสาร	3.21	0.89	ปานกลาง	5
6. เลือกสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร	3.22	0.85	ปานกลาง	4
7. สั่งการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	3.05	0.84	ปานกลาง	8
8. ควบคุมกระบวนการติดต่อสื่อสารทาง ธุรกิจ	3.01	0.92	ปานกลาง	9
9. ติดต่อสื่อสารทันต่อสถานการณ์จนเกิด ผลสำเร็จ	3.19	0.97	ปานกลาง	7
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.37	0.60	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 20 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.37$, S.D.=0.60) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อย พบว่ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.79) ตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดไว้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.83) ให้ข่าวสารถูกต้องชัดเจนเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$, S.D.=0.81) เลือกสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ และวางแผนแนวทางในการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=0.97)

สั่งการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$, S.D.=0.84) ความคุ้มครอง
กระบวนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$, S.D.=0.92) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น
หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม
ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการติดต่อสื่อสาร
ทางธุรกิจ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจาก
กลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาใน
ด้านนี้ได้

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพ
อิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ในด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ

ตาราง 21 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ

ความสามารถ ด้านการผลิตและบริการ ทางธุรกิจ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ทราบกระบวนการผลิต การตลาดและ บริการในธุรกิจ	3.17	1.84	ปานกลาง	6
2. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความ เต็มใจ	3.66	0.92	มาก	1
3. ประสานงานการผลิตและบริการ	3.29	0.88	ปานกลาง	5
4. จัดหาทุนเพื่อการประกอบธุรกิจ	3.09	0.93	ปานกลาง	8
5. ดำเนินการผลิตและบริการทางธุรกิจ	3.10	0.93	ปานกลาง	7
6. ใช้ทรัพยากรในการผลิตให้เกิดประโยชน์	3.38	0.92	ปานกลาง	4
7. ชี้แจงและชักชวนให้ผู้บริโภคเข้าใจสินค้า	3.41	0.93	ปานกลาง	3
8. ผลิตและบริการสินค้าให้ผู้ซื้อพึง	3.57	0.96	มาก	2
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.37	0.60	ปานกลาง	

ข้อมูลจากตาราง 21 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.66) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อย พบว่าปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$, S.D.=0.92) ผลิตและบริการสินค้าให้ผู้ซื้อพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.96) ชี้แจงและชักชวนให้ผู้บริโภคเข้าใจสินค้า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.93) ใช้ทรัพยากรในการผลิตให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.92) ประสานงานการผลิตและบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$, S.D.=0.88) ทราบกระบวนการ

ผลิตและบริการทางธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$, S.D.=0.93) จัดหาทุนเพื่อการประกอบธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.09$, S.D.=0.93) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านประสิทธิภาพในการทำงาน

ตาราง 22 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านประสบการณ์ในการทำงาน

ความสามารถ ด้านประสบการณ์ในการ ทำงาน	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.ศึกษาวิธีการทำงานจนเกิดประสบการณ์	3.65	0.85	มาก	2
2.สร้างประสบการณ์การทำงานจน เกิดความรู้ใหม่	3.61	0.84	มาก	4
3.ใช้ประสบการณ์เพื่อการดำเนินธุรกิจ	3.43	0.89	ปานกลาง	7
4.แนะนำวิธีการทำงานให้กับเพื่อน	3.49	0.87	ปานกลาง	5
5.ชี้แจงข้อผิดพลาดในการทำงานให้กับ เพื่อน	3.49	0.87	ปานกลาง	5
6.นำประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหาการทำงาน	3.65	0.85	มาก	2
7.นำประสบการณ์ไปปรับปรุงตนเองให้ เข้าทำงาน	3.74	0.84	มาก	1
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.58	0.64	มาก	

ข้อมูลจากตาราง 22 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.64) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อย พบว่านำประสบการณ์ไปปรับปรุงตนเองให้เข้าทำงาน อยู่ในระดับ ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.84) นำประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหาการทำงานและศึกษาวิธีการทำงานให้กับเพื่อนและชี้แจงข้อผิดพลาดในการทำงานให้กับเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.85) สร้างประสบการณ์การทำงานจนเกิดความรู้ใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$,

S.D.=0.87) ใช้ประสบการณ์เพื่อการดำเนินธุรกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.439$, S.D.=0.89) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

ตอนที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

ตาราง 23 คะแนนเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับความสามารถในการประกอบอาชีพด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

ความสามารถ ด้านการพัฒนา ตนเองให้เหมาะสมกับ อาชีพอิสระ	นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา N = 627			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1.รู้และเข้าใจตนเองที่จะประกอบอาชีพ ส่วนตัว	3.74	0.88	มาก	1
2.ประยุกต์ความรู้ใช้ในอาชีพส่วนตัว อย่างเหมาะสม	3.55	0.89	มาก	5
3.ทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละ อย่างต่อเนื่อง	3.67	0.89	มาก	3
4.ผลิตสิ่งประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับอาชีพ ส่วนตัว	3.34	0.94	ปานกลาง	8
5.รู้จักแหล่งเงินทุนในการประกอบ อาชีพส่วนตัว	3.22	0.94	ปานกลาง	10
6.จัดการด้านการเงินเพื่อการประกอบอาชีพ ส่วนตัว	3.28	0.91	ปานกลาง	9
7.ตัดสินใจแก้ปัญหาในการทำงาน อย่างเหมาะสม	3.50	0.88	ปานกลาง	6
8.ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมต่ออาชีพ ส่วนตัว	3.47	0.93	ปานกลาง	7
9.ปรับตัวให้เข้ากับผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัว	3.64	0.94	มาก	4
10.พัฒนาอาชีพส่วนตัวให้เหมาะสม เหตุการณ์ปัจจุบัน	3.74	0.96	มาก	1
ความสามารถเฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.58	0.64	มาก	

ข้อมูลจากตาราง 23 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเฉลี่ยโดยรวมในด้านนี้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.66) เมื่อเรียงลำดับเป็นรายข้อจากมากไปหาน้อย พบว่ารู้และเข้าใจตนเองที่จะประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.88) พัฒนาอาชีพส่วนตัวให้เหมาะสมเหตุการณ์ปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.96) ทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.89) ปรับตัวให้เข้ากับผู้ประกอบการส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.94) ประยุกต์ความรู้ใช้อาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$, S.D.=0.89) ตัดสินใจแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.88) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.47$, S.D.=0.93) ผลิตสิ่งประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.94) จัดการด้านการเงินเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.28$, S.D.=0.91) และรู้จักแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, S.D.=0.94) ตามลำดับ

ผลการศึกษาข้อมูลรายละเอียดของแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อให้ผู้ตอบแบบถามได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ตอบแบบสอบถามดังกล่าว จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในด้านนี้ได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การดำเนินงานวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย เป็นนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปีการศึกษา 2541 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และกำลังศึกษาอยู่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 โดยกลุ่มตัวอย่างได้คัดเลือกจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 627 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็นแบบสอบถาม 9 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 5 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 6 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 7 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 8 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านประสบการณ์ในการทำงานและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 9 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระและข้อเสนอแนะ

แบบสอบถามตั้งแต่ตอนที่ 2 เป็นต้นไป เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) จำนวน 5 ช่วง 5 ระดับ ได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากประธานอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึงวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมวิทยาลัย จำนวน 3 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 627 คน หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับกลับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 627 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าทางสถิติต่าง ๆ ได้แก่

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ค่า F-test และ Tukey method

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แยกตามสถานภาพของผู้ตอบด้านสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยรวมทุกด้านมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากมากไปหาน้อยพบว่า ช่างกลการเกษตร เป็นอันดับแรก ช่างกลเรือ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ เป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือช่างเทคนิค

สถานภาพทางด้านอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทุกด้านมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า อาชีพอื่น ๆ (อาชีพส่วนตัวทางด้านช่าง) เป็นอันดับ

แรก อาชีพทางสถานประกอบการเอกชนและรับราชการเป็นอันดับรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้ายคือ อาชีพเกษตรกรรม

สถานภาพทางด้านการรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทุกด้านมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า รายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป เป็นอันดับแรก รายได้ประมาณ 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือนและต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนเป็นอันดับรองลงมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทั้งแปดด้าน มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นอันดับแรก การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ

นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ศึกษาสาขาวิชาช่างแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อย่างน้อยหนึ่งคู่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า ด้วยวิธีดูกี (Tukey method) มาทดสอบค่าความแตกต่าง

นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกันมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อย่างน้อยหนึ่งคู่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่าด้วยวิธีดูกี (Tukey method) มาทดสอบความแตกต่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ทำงานด้วยวิธีของตนเองและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดเป็นอันดับแรก นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงตนเอง ได้รับการปลูกฝังค่านิยมต่ออาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมา และอันดับสุดท้ายคือจำหน่ายสิ่งประที่ผลิตด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า มีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจเป็นอันดับแรก นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ มีทักษะการทำงานเพื่อเปิดกิจการส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือมีความรู้ทางกฎหมายด้านธุรกิจส่วนตัว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในตอนนี้ได้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า มีความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับแรก วางแผนการประกอบอาชีพส่วนตัว ศึกษาข้อมูลทางอาชีพในท้องถิ่นพร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาการประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือสรุปและประเมินผลการประกอบอาชีพส่วนตัว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในตอนนี้ได้

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า หาหนทางการเข้าสู่อาชีพส่วนตัวเป็นอันดับแรกใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์ วางแผนวิธีการประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือมีเทคนิคการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิค วิธีการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบสอบถามรวมปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ แสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในตอนนี้ได้

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ โดยรวมความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อย พบว่ามีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นเป็นอันดับแรก ตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดไว้ให้ข่าวสารถูกต้องชัดเจนเหมาะสมเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือความคุมกระบวนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในตอนนี้ได้

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจเป็นอันดับแรก ผลิตและบริการสินค้าให้ผู้ซื้อพึงพอใจ ชี้แจงและชักชวนให้ผู้บริโภคเข้าใจสินค้าเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือจัดหาทุนเพื่อการประกอบธุรกิจ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในตอนนี้ได้

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า นำประสบการณ์ไปปรับปรุงตนเองให้เข้ากับงานเป็นอันดับแรก นำ

ประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหาการทำงานพร้อมทั้งศึกษาวิธีการทำงานจนเกิดประสบการณ์เป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือใช้ประสบการณ์เพื่อดำเนินธุรกิจ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาครั้งนี้ได้

ตอนที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า รู้และเข้าใจตนเองที่จะประกอบอาชีพส่วนตัว พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพส่วนตัวให้เหมาะสมเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นอันดับแรก ทำงานด้วยความเต็มใจ และเสียสละอย่างต่อเนื่อง ปรับตัวให้เข้ากับผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาและอันดับสุดท้ายคือรู้จักแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพส่วนตัว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ตอบแบบสอบถาม จึงไม่สามารถสรุปและแสดงผลของการศึกษาในครั้งนี้ได้

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมแปดด้านและแต่ละด้านแยกตามสถานภาพของผู้ตอบดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบด้านสาขาวิชาช่างที่ศึกษาของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทางความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางพบว่า นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชาช่างกลการเกษตร, ช่างกลเรือ, ช่างอิเล็กทรอนิกส์และช่างก่อสร้าง เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจากมากไปหาน้อยและอันดับสุดท้ายคือช่างเคหภัณฑ์ อาจเป็นเพราะผู้ที่ศึกษาในสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมและสาขาวิชาช่างเกษตรกรรมพบว่า มีความสามารถอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ สาเหตุหนึ่ง

ก็คือ ลักษณะนิสัยของคนไทยไม่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระ (สัญญา จัตตานนท์. 2528 : 13) สาขาวิชาที่ผู้เรียนและเป็นสาขาวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนเล็งเห็นช่องทางดังกล่าว ก็จะมีค่านิยมสูง เช่น สาขาอักษรศาสตร์และประมงศาสตร์ ส่วนสาขาที่นักศึกษามองเห็นช่องทางน้อยและสภาพตลาดไม่เอื้ออำนวยให้ประกอบอาชีพอิสระจะมีค่านิยมต่ำ เช่น สังคมศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เป็นต้น (เจลิยว บุรีภักดีและคณะ. 2534 : 34) และบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งได้ทำงาน ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้อาศัยการเรียนรู้และทักษะจากการปฏิบัติงานในกิจการของพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงหรือคนรู้จัก ส่วนบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา สามารถอาศัยความรู้ที่เรียนมาในการทำงานได้ และเรียนรู้จากบุคคลในครอบครัว เพื่อนฝูงหรือบุคคลอื่นประกอบด้วย (วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2532 : 167) ในกรณีจากการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำคลองมากมาย ประชาชนส่วนมากก็จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประกอบอาชีพทางด้านแม่น้ำลำคลอง ซึ่งนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชาช่างกลการเกษตร จึงมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระเป็นอันดับแรกและนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาช่างกลเรือเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งสาขาวิชาทั้งสองอาศัยการเรียนรู้ทักษะจากการปฏิบัติงานร่วมกับพ่อแม่ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จักในสภาพแวดล้อมทางท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบสาขาวิชาที่เรียน พบว่าในสาขาวิชาที่ผู้เรียนเลือกเรียนและเป็นสาขาวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาเล็งเห็นช่องทางดังกล่าวก็จะมีค่านิยมสูง เช่น สาขาอักษรศาสตร์และประมงศาสตร์ ส่วนสาขาที่นักศึกษามองเห็นช่องทางน้อยและสภาพตลาดไม่เอื้ออำนวยให้ประกอบอาชีพอิสระจะมีค่านิยมต่ำ (เจลิยว บุรีภักดีและคณะ. 2534 : 32) และประกอบกับบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระที่ตรงกันกับวิชาที่เรียนมา สามารถอาศัยความรู้ที่เรียนมาในการทำงานได้และเรียนรู้จากบุคคลในครอบครัวเพื่อนฝูงหรือบุคคลอื่นประกอบด้วย (วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2532 : 169)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่านักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อยหนึ่งคู่ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่าวิธีของตุ๊กี สามารถทดสอบหาค่าความแตกต่าง ซึ่งนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชาช่างกลการเกษตร มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างก่อสร้าง, ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น, ช่างซ่อมบำรุง, ช่างไฟฟ้ากำลังและช่างยนต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีนักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างกลการเกษตร มีความ

สามารถในการประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักเรียนที่ศึกษาสาขาช่างก่อสร้าง, ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น, ช่างซ่อมบำรุง, ช่างไฟฟ้ากำลังและช่างยนต์ นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาวิชาช่างกลเรือและช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีนักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างกลเรือและช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักเรียนที่ศึกษาสาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมกับกลุ่มคหกรรมและกลุ่มพาณิชย์กรรม มีปัญหาในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นิยม บุญญานาม. 2535 : 90)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบด้านอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทุกด้านมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าอาชีพอื่น ๆ (อาชีพส่วนตัวทางด้านช่าง) เป็นอันดับแรก อาชีพทางสถานประกอบการเอกชนและรับราชการเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคืออาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนักศึกษาที่มีบิดาเป็นข้าราชการและลูกจ้างของหน่วยราชการจะมีระดับค่านิยมในการประกอบอาชีพต่ำกว่านักศึกษามีบิดาทำงานอาชีพอื่น ๆ นักศึกษาที่มีมารดาเป็นข้าราชการและลูกจ้างหน่วยราชการก็มีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมในการประกอบอาชีพต่ำกว่าที่มารดาทำอาชีพอื่น ๆ (เฉลิมว บุรีภักดีและคณะ. 2534 : 32)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่านักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของผู้เคยและไม่เคยประกอบอาชีพอิสระต่อความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพอิสระไม่แตกต่างกันและเห็นว่าประกอบอาชีพอิสระ ให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก โดยปัจจัยภายในคือ ตัวผู้ประกอบการ เพราะยังขาดความรู้ ความสามารถเฉพาะตัวและขาดประสบการณ์ในอดีต (ยุพิน ประจวบเหมาะ. 2531 : ข-ค)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบด้านรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทุกด้านมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า รายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปเป็นอันดับแรก รายได้ประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือนและต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งพบว่าผู้ปกครองของนักศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีมาและดี จะมีระดับค่านิยมในการประกอบอาชีพอิสระสูง

กว่านักศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง ค่อนข้างขัดสนและขัดสนมาก (เจลีว บุรีภักดี และคณะ. 2534 : 32)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้แตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างน้อยหนึ่งคู่ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า วิธีของคู่ที่สามารถทดสอบหาค่าความแตกต่าง ซึ่งนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่า 10,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไปและประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างจากนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้สูงกว่า 10,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปและประมาณ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน จะมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระมากกว่านักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนอาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองของนักศึกษาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดี และมีระดับค่านิยมในการประกอบอาชีพอิสระสูงกว่านักศึกษามีสถานภาพทางเศรษฐกิจปานกลาง ค่อนข้างขัดสนและขัดสนมากจึงทำให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกัน (เจลีว บุรีภักดีและคณะ. 2534 : 32)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมทั้งแปดด้านมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ จากมากไปหาน้อย พบว่าประสบการณ์ในการทำงานเป็นอันดับแรก การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระและการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับนักศึกษามีค่านิยมในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง (เจลีว บุรีภักดีและคณะ. 2534 : 33) และการมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ มีกลุ่มผู้สอนในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในสถานศึกษาที่มีสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง (วินทภา วิเศษศิริกุล. 2533 : 82)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรวมความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับเป็นรายข้อจากความสามารถมากไปหาน้อยพบว่า การทำงานด้วยวิธีของตนและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นเป็นอันดับแรก นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงตนเองและได้

รับการปลูกฝังค่านิยมต่ออาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือผลิตคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง มีเหตุผลที่เลือกอาชีพอิสระ เพราะมีความรู้ ความสามารถของตนเอง สภาพแวดล้อมจากภายในครอบครัวเอื้ออำนวยผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (เจลิยว บุรีภักดี, 2530 :23) ซึ่งสอดคล้องกับผู้สำเร็จอาชีวศึกษา จะต้องมีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) จึงจะส่งเสริมให้ประกอบอาชีพอิสระได้สำเร็จ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีก้าวไปเร็วมาก สภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนไป สิ่งที่เรียนรู้จากการศึกษาในระบบจึงไม่พอเพียงที่จะประกอบอาชีพอิสระให้มีความเจริญก้าวหน้า ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง สังเกต มีเทคนิคในการหาข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และคณะ, 2535 : 55-56) และประกอบกับบุคคลผู้ประสบความสำเร็จในกิจการงานของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบอาชีพอิสระ และธุรกิจขนาดย่อม ล้วนเป็นผู้ที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) กล่าวคือ เป็นผู้ตั้งใจสังเกตพิจารณาตัวอย่างและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่พบเห็น พินิจพิเคราะห์หาเหตุและผล แล้วสร้างระบบความคิดที่จะพัฒนากิจการของตนให้ดียิ่งขึ้น และต้องทำเช่นนี้เป็นเวลานานหลายปีต่อเนื่องกัน สิ่งที่ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองควรจะครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้ (ทพวงมหาวิทยาลัย, 2533 : คำนำ)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ โดยรวมความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อ ความสามารถจากมากไปหาน้อยพบว่า มีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจเป็นอันดับแรก นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ทางธุรกิจและมีทักษะการทำงานเพื่อเปิดกิจการส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือมีความรู้ทางกฎหมายด้านธุรกิจส่วนตัวเป็นเพราะว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการค้า เหตุผลประการสำคัญที่สุด ที่ทำให้มาประกอบธุรกิจคือรายได้ ถึงแม้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้านธุรกิจอย่างเป็นทางการ (Wibben, 1988 : 1440-A) และสอดคล้องกับผู้ประกอบอาชีพอิสระที่เงินมาลงทุนเริ่มธุรกิจสำหรับผู้ว่างงานส่วนใหญ่อยากประกอบอาชีพอิสระ แต่ติดปัญหาเรื่องทุนดำเนินการ (สัญญา จิตตานนท์, 2521 : 87-91) พร้อมทั้งได้มีการเสนอแนะทางความรู้ในการทำธุรกิจ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการตลาด การผลิต การลงทุน บัญชี การเสียภาษี การบริหาร หมุนเวียนเงินสด การประเมินอัตราเสี่ยง เป็นต้น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และคณะ, 2535 : 56)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับเป็นรายชื่อจากความสามารถมากไปหาน้อย พบว่ามีความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับแรก วางแผนการประกอบอาชีพส่วนตัวและศึกษาข้อ

มูลทางอาชีพในท้องถิ่นพร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาการประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้ายคือสรุปและประเมินผลการประกอบอาชีพส่วนตัว เป็นเพราะว่าความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนในการเริ่มประกอบอาชีพอิสระ เช่น การเลือกสถานที่ประกอบการ รูปแบบของธุรกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้องการขายหรือบริการ เป็นต้น (เสริมศักดิ์ วิชาลากรณ์และคณะ. 2535 : 56) และประกอบกับคุณลักษณะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับเจตคติต่อการประกอบอาชีพอิสระ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (ผ่อง เทพช่วย. 2533 : 67)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจากมากไปหาน้อย พบว่าการหาหนทางทางเข้าสู่อาชีพส่วนตัวเป็นอันดับแรก ใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์และวางแผนวิธีการประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมา ส่วนอันดับสุดท้ายคือมีเทคนิคในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ เป็นเพราะว่าครูอาจารย์ผู้สอนวิชาชีพในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จะมีลักษณะเป็นผู้มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ รวมทั้งมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านทรัพยากร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สามารถดึงชุมชนเข้ามาร่วมในการจัดการเรียนการสอนและช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับความจำกัดทางด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนและวัสดุฝึก เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ มีขวัญกำลังใจและทุ่มเทเวลาให้กับงาน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารสามารถเข้ากับผู้บริหารได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน สร้างศรัทธาในตัวครู ทำให้นักเรียนมีโลกทัศน์ที่ดีต่อวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีการสร้างแบบอย่างในการประกอบอาชีพ แสดงให้นักเรียนเห็นว่าเมื่อเรียนวิชาชีพจากแผนการเรียนแล้ว สามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพส่วนตัวได้จริง ๆ (นงราม เศรษฐพานิช. 2533 : 94) และสอดคล้องกับความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ พบว่าการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความพร้อมในด้านวุฒิภาวะของผู้เรียนและด้านทรัพยากรสำหรับการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนมัธยมกระจายอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ แล้ว ส่วนความพร้อมในด้านระยะเวลาเรียน ความพร้อมในด้านบุคลากรในการจัดการศึกษาและความพร้อมในด้านความเห็นชอบและการสนับสนุนของผู้ปกครองนักเรียน (นิตยา ศิริเวชกุล. 2534 : 109)

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ โดยรวมความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจากมากไปหาน้อย พบว่ามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นเป็นอันดับแรก ตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดไว้และให้ข่าวสารถูกต้อง ชัดเจน

เหมาะสมเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือควบคุมกระบวนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ เป็นเพราะว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาบัณฑิตมุ่งดูคู่ทางการประกอบอาชีพอิสระที่ตนเองสนใจมากกว่า การติดตามข่าวสารทางธุรกิจ (วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. 2532 : 165) และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพอิสระ โดยมีประสิทธิภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่สำคัญ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจและความสามารถในการติดต่อสื่อสาร (Wibben. 1988 : 1444-A)

ตอนที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจากมากไปหาน้อยพบว่า ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจเป็นอันดับแรก ผลิตและบริการสินค้าให้ผู้ซื้อพึงพอใจ ชี้แจงและชักชวนให้ผู้บริโภคเข้าใจสินค้าเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือจัดหาทุนเพื่อการประกอบธุรกิจเป็นเพราะว่า อุปสรรคของการประกอบอาชีพอิสระที่เป็นปัจจัยภายนอกได้ ปัญหาการผลิต การตลาดและที่สำคัญคือปัญหาเรื่องการจัดการ (ยุพิน ประจวบเหมาะ. 2531 : 30) และสอดคล้องกับกิจกรรมนักเรียนที่จะส่งเสริมพัฒนาแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ ฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้และร่วมปฏิบัติกรวางแผนการจัดการเชิงธุรกิจ จัดระบบให้ทุนหมุนเวียนสำหรับส่งเสริมการผลิต การจำหน่ายของนักเรียน (ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. 2532 : 94)

ตอนที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจากมากไปหาน้อย พบว่านำประสบการณ์ไปปรับปรุงตนเองให้เข้ากับงานเป็นอันดับแรก นำประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหาการทำงาน พร้อมทั้งศึกษาวิธีการทำงานจนเกิดประสบการณ์เป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือใช้ประสบการณ์เพื่อการดำเนินธุรกิจเป็นเพราะว่าผู้ประกอบการอาชีพอิสระเป็นผู้ริเริ่มกิจการเอง ต้องอาศัยประสบการณ์มากกว่าอาศัยการศึกษาในสถาบันการศึกษา สาเหตุสำคัญที่การตัดสินใจประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ การมีประสบการณ์ในอาชีพนั้น ๆ มาก่อนและการมองเห็นช่องทางในการหารายได้และกำไร (มนัส วัฒนชานนท์ และคณะ. 2534 : 37) และสอดคล้องกับผู้ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่อาศัยประสบการณ์จากการทำงานมาก่อนที่จะประกอบอาชีพของตนเอง สำหรับเหตุผลที่ประกอบอาชีพอิสระว่า มีความก้าวหน้า ความชำนาญและสนใจในอาชีพนั้น (มนัส วัฒนชานนท์ และคณะ. 2534 : 40)

ตอนที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมมีความสามารถอยู่ในระดับมาก

เมื่อเรียงลำดับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระจากมากไปหาน้อย พบว่ารู้และเข้าใจตนเองที่จะประกอบอาชีพส่วนตัว พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพส่วนตัวให้เหมาะสมเหตุการณ์ปัจจุบันเป็นอันดับแรก ทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละอย่างต่อเนื่องและปรับตัวให้เข้ากับผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวเป็นอันดับรองลงมาส่วนอันดับสุดท้ายคือรู้จักแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นเพราะว่านิสิตทุกกลุ่มมีความรู้สึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระและองค์ประกอบของคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะที่สำคัญ คือ ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพอิสระด้านพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ประกอบด้วยความรู้ด้านการตลาด การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ เงินทุนเพียงพอ ความรู้เรื่องการลงทุนและประสบการณ์ (ยุพิน อองคานนท์, 2533 : 82) และสอดคล้องกับความสามารถที่เกิดจากการศึกษาและประสบการณ์ การมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระและการมีคุณลักษณะส่วนตัวที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระ ย่อมส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ หากมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนด้วย (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ, 2535 : 63-64)

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาศักยภาพทางด้านความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่กำลังจะจบการศึกษาและจะออกไปดำเนินการประกอบอาชีพอิสระ ควรจะมีการส่งเสริมการศึกษาให้เหมาะสมนั้น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรจะมีการฝึกประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระเพื่อเป็นการเสริมทักษะในการดำเนินงานให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้น
2. ควรจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง พื้นฐานในการประกอบธุรกิจ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ
3. ควรจัดการฝึกภาคปฏิบัติด้านการประกอบอาชีพขณะกำลังศึกษาอยู่เพื่อเป็นพัฒนาสามารถในการดำเนินงานซึ่งจะนำไปสู่การประกอบอาชีพอิสระได้
4. ควรดำเนินการสาธิตผลิตและจำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเองโดยจัดทำโครงการร่วมกับสหกรณ์ร้านค้าของวิทยาลัยเพื่อเป็นการพัฒนาสามารถในการดำเนินงานประกอบอาชีพเบื้องต้น
5. ควรจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับ มนุษย์สัมพันธ์ในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการเรียนรู้หลักวิชาทางด้านมนุษย์สัมพันธ์ที่เหมาะสมกับงานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจได้
6. ควรจัดทำโครงการจัดหาเงินทุน โดยจัดตั้งธนาคารเพื่อการประกอบอาชีพทางธุรกิจ ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนใช้ในการประกอบอาชีพได้

7. ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับความรู้ด้านกฎหมายและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจเพื่อศึกษากฎระเบียบและมรรยาทในการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับอาชีพอิสระ

9. ควรจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์งานด้านการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพอิสระให้เหมาะสมตลอดจนได้รับข่าวสารที่ถูกต้องชัดเจนจนสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรจะศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาช่วงอุตสาหกรรมหรือระดับที่สูงกว่าและผู้ประกอบการในเขตการศึกษาหรือภาค เป็นต้น
2. ควรจะศึกษาการพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบอาชีพอิสระให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อเป็นการพัฒนาและเผยแพร่สมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับการจัดการประกอบอาชีพอิสระทางเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
3. ควรจะศึกษาความเป็นไปได้ของการดำเนินงานพัฒนาความสามารถการประกอบอาชีพอิสระในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังคนที่ใช้ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สูดประเสริฐ. “การศึกษากับการมีงานทำ,” สารพัฒนาหลักสูตร. (33) : 2 ; ธันวาคม 2530.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. “ผลการสัมมนาการวิจัย เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริม
การมีงานทำในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6;” วิจัยสนเทศการศึกษานอกโรงเรียน. 4 (9) :
15-17 ; 2529.
- _____, แบบเรียนวิชาชีพ (วิชาบังคับ) โลกของงานอาชีพ ตามหลักสูตรการศึกษานอก
โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : 2532.
- การจัดหางาน, กรม. “สถานการณ์การมีงานทำ,” ในการจัดงานปริทัศน์. 3(2): 51-59 ; กุมภาพันธ์
2541.
- โกวิท วรพิพัฒน์. “1 นาทีกับข้อคิด,” จดหมายข่าวกรมสามัญศึกษา. 5 (53) : 8-10 ; มกราคม
2533.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัย : การสังเคราะห์กรณีศึกษา
ผู้ประกอบการอาชีพภาคพาณิชยกรรมและบริการ. กองวิจัยการศึกษา, 2532.
- จริยา ทัพพะกุล ณ อยู่ชยา. “แนวทางส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ,” การศึกษาเพื่อคุณภาพ.
แรงงานศิลปหัตถกรรมและอาชีวศึกษา ครั้งที่ 40 : 48-55 ; 10-14 ธันวาคม 2530.
- จิตรา วสุวานิช. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง, 2528.
- จิระภางค์ กัลยะกิติ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา
อาชีวศึกษาในเขตอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ คอ.บ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2537. อัดสำเนา .
- เจริญผล สุวรรณโชติ. “โลกของงานอาชีพ กว้างไกลถ้าไม่เลื่อมมากและเอาจริง,” สารพัฒนา
หลักสูตร. (90) : 2 ; กันยายน 2532.
- ฉลอง บุญญานันท์. “การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ : แนวคิดเชิงวิเคราะห์ภาพรวม,”
ใน เอกสารประกอบการสัมมนา การศึกษาเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความก้าวหน้า
ทางเศรษฐกิจ. หน้า 30-40. กรุงเทพฯ : สมาคมเกียรตินิยมการศึกษาแห่งประเทศไทย,
2533. อัดสำเนา .
- เฉลียว สุวรรณกิติ. “แนวทางและนโยบายเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน : การส่งเสริมการ
ประกอบอาชีพส่วนตัว,” บทความประกอบการสัมมนาเรื่อง ก้าวต่อไปของการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์. ณ โรงแรมริเจนท์ชะอำ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, 19-20 มิถุนายน 2530.

เจลิชว บุรีภักดี. สรุปผลการวิจัยและพัฒนาตามโครงการศูนย์ศึกษาทดลองการประกอบอาชีพ
อิสระของบัณฑิต ระยะที่ 1. โครงการศูนย์ศึกษาทดลองการประกอบอาชีพอิสระของ
บัณฑิต, ทบวงมหาวิทยาลัย. 2534.

ชำนาญ พงษา. “ความสำคัญและแนวโน้มของการศึกษาเพื่ออาชีพ,” ใน หนังสือที่ระลึกงานศิลป
หัตถกรรมและอาชีพศึกษา’29. หน้า 7. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.

เชาวรัตน์ เตมียกุล. ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ สาขาช่าง
อุตสาหกรรม : แนวความคิดของผู้ที่ได้รับเลือกจากกรมอาชีวศึกษาให้เป็น “อาชีพ
ตัวอย่าง.” วิทยานิพนธ์ คอ.บ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร
เหนือ, 2537. อัดสำเนา .

ศิเรก ชูวิเชียร. ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระ : กรณีธุรกิจซ่อมและ
บริการยานยนต์. วิทยานิพนธ์ คอ.บ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ, 2537. อัดสำเนา .

✓ ทิพวัน ถือคำ. “บทบาทของครูแนะแนวต่อการสร้างเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ,”
แนะแนว. 24 (126) : 42-44 ; ธันวาคม 2532 - มกราคม 2533.

ทวิศักดิ์ อ่วมน้อย. การสำรวจความต้องการฝึกอาชีพอิสระของนักโทษก่อนการปลดปล่อย.
วิทยานิพนธ์. คอ.บ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ,
2537. อัดสำเนา .

ชเนศ จำเกิด. “มิติใหม่ของอาชีพที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา,” จดหมายข่าวกรมสามัญศึกษา.
5 (56) : 8-9 ; เมษายน 2533.

ธรรมศักดิ์ มีอิสระ. “คำนิยมกับการมีงานทำ,” สารพัฒนาหลักสูตร. (63) : 13-15 ; มิถุนายน
2530.

ธำรง บัวศรี. “การศึกษาเพื่องานอาชีพในโรงเรียนประถมและมัธยม,” ใน การศึกษาเพื่อการทำงาน
และอาชีพ. บรรณาธิการ โดย สาโรช บัวศรี. หน้า 12-15. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช จำกัด, 2521.

นงราม เศรษฐพานิช. “การบริหารและการจัดการศึกษาของมัธยมศึกษา : การส่งเสริมเพื่อการ
ประกอบอาชีพส่วนตัวและการก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบกิจการขนาดเล็ก,”
วิจัยการศึกษา. 13 (6) : 3-5 ; สิงหาคม-กันยายน 2533.

✓ นพคุณ ชูทัน. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมอาชีพอิสระ ประเภท
ช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรียญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

นิพนธ์ พัวพงศกร. “การจัดการศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน,” การศึกษาแห่งชาติ.

22 (1) : 18-27 ; ตุลาคม-พฤศจิกายน 2530.

นิยม บุญญานาม. สภาพและปัญหาการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตก. ปรินญาณิพนธ์, กสม.

ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2535, อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2540 .

บงอร เอี่ยมรอด. “งานกับอาชีพ,” แนะแนว. 20 (104) : 74-76 ; เมษายน-พฤษภาคม 2529.

ประดิษฐ์ ชาสมบัติ และผาสุข พงษ์ไพจิตร. “การประกอบอาชีพส่วนตัวในกรุงเทพมหานคร,”

ใน รายงานผลการสัมมนาระดับชาติ การส่งเสริมการมีงานทำนอกระบบในเมือง.

หน้า 82-102. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,

2531. อัดสำเนา.

ประยูร ศรีประสาธน์ และศิริพรรณ ชุมชุม. เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการระบบการสอนการงาน

และอาชีพ (หน่วยที่ 12). นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.

ประสงค์ พรหมจินดารักษ์. การวัดผลและการประเมินผลการศึกษาช่วงอุตสาหกรรม, กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530.

ปราโมทย์ เจนการ. การศึกษาอบรมกับการเป็นผู้ประกอบการ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

ปรีชา ทิวะหุด. “เศรษฐกิจแห่งความพอเพียง,” ใน มติชนสุดสัปดาห์. บรรณาธิการ

โดยนายเรืองชัย ทรัพย์นิรันดร์. 16 (904) : 29-31 ; ธันวาคม 2540.

ผ่อง เทพช่วย. รายงานผลการวิจัย การประเมินโครงการ โรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อ

พัฒนาอาชีพ เขตการศึกษา 1. นครปฐม : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 1, 2533.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. รายงานการวิจัย การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : คณะ

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

ผุสดี รุมาคม. บริหารธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ : พิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2537.

พจน์ สะเพียรชัย. “รัฐจ้างงานน้อยลงกระตุ้นบัณฑิตทำอาชีพอิสระ-หันหางานเอกชน,” เดลินิวส์.

4 มิถุนายน 2534. หน้า 6.

พานิชย์, สำนักงาน. รายงานสถานการณ์. พระนครศรีอยุธยา : วราภรณ์การพิมพ์, 2540.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , พิมพ์ครั้งที่ 5 , 2536 .
- พิบูล สี่หาพงษ์. “การเรียนวิชาชีพกับการมีงานทำ,” วิจัยสนเทศ. 10 (112) : 10-12 ; มกราคม 2533.
- ไพฑูรย์ ศรีโสง. “โฟกัสเศรษฐกิจปีเสือ,” ใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. บรรณาธิการ นายศักดิ์ดา นพเกตุ. 44 (31) : 30-31 ; 4-10 มกราคม 2541.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. เอกสารประกอบการปฐมนิเทศ โครงการฝึกอบรมบัณฑิตเข้าสู่อาชีพ การทำปลาสวยงาม. โครงการฝึกอบรมบัณฑิตเข้าสู่อาชีพอิสระ, 2533
- มานี ไชยธีรานุกูลศิริ. “โครงการวิจัยการติดตามผลผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา : การศึกษารายกรณีผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม,” วิจัยการศึกษา. 12 (5) : 3-9; มิถุนายน - กรกฎาคม 2532.
- มนัส วณิชชานนท์ และคณะ. “การประกอบอาชีพอิสระนอกระบบในเมือง,” วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 28 (3) : 34-35 ; พฤษภาคม-มิถุนายน 2534.
- ยุพิน ประจวบเหมาะ. การประกอบอาชีพอิสระ : หนทางแก้ปัญหาการว่างงานของบัณฑิต เศรษฐศาสตร์. คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- ยุพิน องคานนท์. ทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา .
- เยาวลักษณ์ ราชแพทยาคม. “การจ้างงานและการพัฒนาธุรกิจรายย่อยในประเทศไทย,” เอกสารประกอบการบรรยายในการสัมมนาเรื่อง สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาธุรกิจรายย่อย. ณ วิทยาลัยครูเชียงใหม่, 13-15; พฤศจิกายน 2533.
- ราชัน บรรลุศิลป์. ศึกษาสภาพการดำเนินการปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพเสริม, กรณีศึกษาบ้านสร้างมิ่ง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์. คอ.บ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระนครเหนือ, 2536. อัดสำเนา .
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.

- ลุงขาว พงษ์บริบูรณ์ และคณะ. “สถานการณ์ด้านการทำงานนอกระบบในเมือง : การประกอบอาชีพส่วนตัว,” ใน รายงานผลการสัมมนาระดับชาติ การส่งเสริมการทำงานนอกระบบในเมือง. หน้า 71-73. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2531.
- วัฒนา อิศรางกูร ณ อยุธยา. รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาตลาดแรงงานของบัณฑิตในเชิงพฤติกรรม. สถานทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2532.
- วิชาการ กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสารการพิมพ์, 2521.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. “การพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจขนาดย่อมในประเทศไทย,” รายงานเศรษฐกิจ. 24 (9) ; 47-55 : กันยายน 2534.
- วินทญา วิเศษศิริกุล. การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระในสถานศึกษา. วิทยาศาสตร์ คอ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2533. อัดสำเนา.
- ศรีสง่า กรรณสูตร. การสอนอาชีพธุรกิจและค้าขายในโรงเรียนมัธยมศึกษา, ใน การศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ. บรรณาธิการ โดย สาโรช บัวศรี. หน้า 101-109. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2521.
- ศึกษานิเทศก์ เขตกรุงเทพมหานคร, สำนักงาน. รายงานการวิจัยความสนใจในอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานศึกษานิเทศก์ เขตกรุงเทพมหานคร, 2532.
- ส่งเสริมอุตสาหกรรม, กรม. “การพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย : อุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลาง ปี 2522-2533,” อุตสาหกรรมสาร. 27 (2) : 3-37 ; กุมภาพันธ์ 2527.
- สมชอบ ไชยเวช. “การพัฒนาอุตสาหกรรมกับปัญหาการจ้างงาน,” ใน เอกสารวิชาการสังคมเศรษฐกิจศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องคนกับงานในการพัฒนาประเทศ. บรรณาธิการ โดย โฉมิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์. หน้า 72-92. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็คโปรดักชั่น จำกัด, 2526.
- สมชัย วุฒิปรีชา. “แนะแนวการศึกษาเพื่ออาชีพ ปี 2534,” ไทยรัฐ. 2 มกราคม 2534. หน้า 8.
- สมพาง (นามแฝง). “มินิ คัมปะนี มีรายได้ไม่ว่างงาน,” สวนสวยโรงเรียนงาม. (7) : 24-27 ; กันยายน 2534.
- สมยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2525.
- _____. การบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2525.

- ✓ สัญญา จัดตานนท์. การศึกษากับการประกอบอาชีพอิสระ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521, อัดสำเนา.
- _____ .“แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศ,” ในบทความวิทยุกระจายเสียง
ชุดการศึกษาเพื่อการงานและอาชีพ. รวบรวมโดยสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
หน้า 67-76. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2528.
- ✓ สามัญศึกษา, กรม. รายงานสรุปผลการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา ความต้องการทางการ
ศึกษาระดับมัธยมศึกษา. ราชบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5, 2532.
- _____ .คู่มือดำเนินงาน โรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ. ปทุมธานี :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2533.
- สิดาภรณ์ นาคทรพรพ. การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย : 2539.
- สุชาญ โกศล. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซนเตอร์, 2534.
- สุปราณี หนองพล. “ธุรกิจขนาดย่อม,” อุตสาหกรรมสาร. 33 (10) : 15-18 ; ตุลาคม 2533.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. “สร้างอาชีพให้ครบวงจรป้องกันชนบทอพยพเข้าเมือง,” สยามรัฐ. 30 เมษายน
2534. หน้า 10.
- สุรินทร์ กลีบทอง. “โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา,” จดหมายข่าว วิทยานิพนธ์. 9 (6) : 4 ; มิถุนายน 2534.
- สุรพงษ์ ไชยวงศ์. “เงื่อนไขที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของผู้ที่จบวิชาชีพระยะสั้น : ศึกษา
เฉพาะกรณีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภาคเหนือ,” วิจัยสนเทศ. 11 (122) :
11-16 ; พฤศจิกายน 2533.
- ✓ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. รายงานวิจัย : การศึกษาการประกอบอาชีพอิสระของผู้สำเร็จ
อาชีวศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535.
- เสนาะ ดิยาวี. การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่
7, 2532.
- เสนาะ อุณาภูล. “ความสำคัญและแนวโน้มของการศึกษาเพื่ออาชีพ,” ในหนังสือที่ระลึกงาน
ศิลปหัตถกรรมและอาชีวศึกษา’29. หน้า 8. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- แสง จันทร์งาม. ศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2538.
- พรรษา นิลวิเชียร. “การศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) : การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคล,”
สารพัฒนาหลักสูตร. (57) : 30-33 ; ธันวาคม 2529.

อาชีวศึกษา, กรม. “การประกอบอาชีพส่วนตัว,” ในหนังสือที่ระลึกงานทอดกฐินพระราชทาน 11 พฤศจิกายน 2531. หน้า 53-62. กรุงเทพฯ : กองโรงเรียน กรมอาชีวศึกษา, 2531
 ✓..... แนวทางสู่อาชีพส่วนตัว. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา, 2531. อัดสำเนา.
 อาทร จันทรวิมล. “การอาชีวศึกษาจัดคนเข้าสู่อาชีพอิสระอย่างไร,” ในเอกสารประกอบการ
 อบรมหลักสูตรเตรียมผู้บริหารระดับสูง. หน้า 5-8. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา,
 2532. อัดสำเนา.

อารีรัตน์ วัฒนสิน. “รูปแบบการเตรียมเยาวชนเข้าสู่อาชีพ,” สารพัฒนาหลักสูตร. (2) : 27-32 ;
 พฤศจิกายน 2532.

อุตสาหกรรม, กระทรวง. คู่มือผู้ลงทุนอุตสาหกรรม เรื่องการให้บริการทางวิชาการอุตสาหกรรม.
 กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2530.

อุทัย ดุลยเกษม. “โครงสร้างแรงจูงใจของตลาดแรงงานกับปัญหาการว่างงาน,”
การศึกษานานาชาติ. 19 (6) : 41-44 ; สิงหาคม-กันยายน 2528.

Baumbach, Clifford M. How to Organize and Operate a Small Business. 8th ed. Englewood
 Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1988.

Clegg, Gillian and Colin Barrow. How to Start and Run Your Own Business. London :
 Macmillan, 1984.

Gunnar Myrdal. Asian Drama. Massachusetts : The Colonial Press, 1968.

Harvey, Ellen K. “Differences in Achievement Motivation, Fear of Success, Fear of Failure
 and Instrumentality/Expressiveness among Selected Nontraditional Occupational
 Choosers,” Doctoral Dissertation International . The Catholic University of America,
 1986.

Hache, George J. “The Identification of Entrepreneurial Competencies Associated With
 Successful Self-Employment in Trade-Related Occupations in the Province of
 New Brunswick,” Doctoral Dissertation International . Texas A & M University, 1985.

Hisrich, R.D. “The Women Entrepreneurs in the United States and Puerto Rico : A
 Comparative Study,” Leadership and Organization Development Journal.
 5 : 3-8 ; May, 1984.

ILO. Worker's Education and Its Techniques. Geneva, 1976.

Jacobowitz, A. and Vidler. “Characteristics of Entrepreneur : Implication of Vocation
 Guidance,” Vocational Guidance Quarterly. 30 : 252-257 ; March, 1982.

- ✓ Longman Dictionary of Business English. Essex : Burnt Mill, 1982.
- Morgan, Clifford T.1 and King, Richard A. The lexican Webster Dictionary Encyclopedia Edition. U.S.A. : The English language institute of America Inc, 1977.
- Nicol, Majorie C. "The Ralationship of Personality Constructs and Background History to Career Success," Doctoral Dissertation International . City University of New York, 1988.
- Rosenberg, Ronald L. "An Exploratory Study of the Ralationship of Social Background and Set of Selected Career Development Variables to Current Social Status Attainment in Adult Working Males Aged 21-40," Doctoral Dissertation International . New York University, 1989.
- Souerwine, Andrew H. Career Strategies. New York : AMACOM, 1978.
- Strickland, B.r. "Internal-External Control of Reinforcement," in Blass. Personality Variables in Social Behavior. New York : John Wiley, 1977. Personality an
- Ward, Richard T. "Personality and Work Value Characteristics of Successful Aviation Safety Occicers in the United States Marine Corps," Doctoral Dissertation International . University of Southern California, 1986.
- Watts, Gale A. "Identifying Career Orientations of Female Nonmangerial Employees as Virginai Tech," Doctoral Dissertation International . Virginai Polytechnic Institute and State University, 1989.
- Weiss, Howard and John Sherman. "Internal-External Control as a Predictor of Task Efforf and Satisfaction Subsequent to Failure," Journal of Applied Psychology. 57 (2) : 132-136 ; 1973.
- Wibben, Charles H. "The Perceptions of Selected Female Entrepreneurs Regarding Entrepreneurial Competencies," Doctoral Dissertation International . East Texas State University, 1988.
- Willbur, Jerald L. "Mentoring and Achievement Motivation as Predictors of Career Success," Doctoral Dissertation International . Northern Illinois University, 1986.
- Wolfe, Donald M. and David A Kolb. "Career Development, Personal Growth, and Experimental Learning," in The Organizational Behavior Reader. 5th ed. ed. by David A. Kolb and others Englewood Ciffs, New Jersey : Prentice - Hall, 1991.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือแนะนำและแบบสอบถาม

ที่ ทม 1007/3682

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

24 กันยายน 2541

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะคณะอุตสาหกรรมศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบวิทยาลัย ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลุย ชีระเผ่าพงษ์ ประธาน

อาจารย์ประเสริฐ เชษฐพันธ์ กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญ ดร.กานดา นาคะเวช เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1007/ ๕683

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๔ กันยายน ๒๕๔๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบวิทยาลัย ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย ชีระเผ่าพงษ์ ประธาน

อาจารย์ประเสริฐ เขษณพันธ์ กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญ อาจารย์สมเดช รัชประมุข เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๙

ที่ ทม 1007/3684

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๔ กันยายน ๒๕๔๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบวิทยาลัย ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย วีระเผ่าพงษ์ ประธาน

อาจารย์ประเสริฐ เชษฐพันธ์ กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัยขอเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร: 258-4119

ที่ ทม 1007/ ๑๗๖๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

(ตุลาคม 2541

เรื่อง ขอนหนังสือราชการอนุญาตให้นักเรียนช่างอุตสาหกรรมตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานอาชีพศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจาก นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบวิทยาลัย" โดยมีคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญาโท คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลวย วีระเผ่าพงษ์ ประธาน

อาจารย์ประเสริฐ เขมฐพันธ์ กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัย เรียนมาเพื่อขออนุญาตอำนวยความสะดวกในการขอความร่วมมือจากวิทยาลัยในสังกัดอาชีพศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยขออนุญาตให้นักเรียนช่างอุตสาหกรรมระดับปวช.ปีที่ 3 ปีการศึกษา 2541 ที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดสอบ แบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ตุลาคม - พฤศจิกายน 2541 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญาโท

บัณฑิตวิทยาลัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทรสาร/โทร. 258-4119

ที่ ศธ 0907.35/ อศจ.31

อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

7 ตุลาคม 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักเรียนช่างอุตสาหกรรมตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา

อ้างถึง หนังสือที่ ทม 1007/2785 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2541

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้อนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยฯ” และขอความอนุเคราะห์ให้อาชีวศึกษาจังหวัดฯ ออกหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน ความแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์กับ นายเจตจรัส ศรีรัตนพร ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุดม ไชยเดชาธร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา

ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งานเลขานุการ อศจ.

โทร. (035) 245144 - 6 ต่อ 113

โทรสาร. (035) 245144 - 6 ต่อ 113

ที่ ศธ 0907.35/ อศจ. 31

อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

7 ตุลาคม 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักเรียนช่างอุตสาหกรรมตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือพระนครศรีอยุธยา

อ้างถึง หนังสือที่ ทม 1007/2785 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2541

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้อนุมัติให้ดำเนินการทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยฯ" และขอความอนุเคราะห์ให้อาชีวศึกษาจังหวัดฯ ออกหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน ความแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์กับ นายเจตจรัส ศรีรัตนพร ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุดม ไชยเดชาธร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา

ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งานเลขานุการ อศจ.

โทร. (035) 245144 - 6 ต่อ 113

โทรสาร. (035) 245144 - 6 ต่อ 113

ที่ ศธ 0907.35/ อศจ.31

อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

7 ตุลาคม 2541

เรื่อง ขอความร่วมมือให้นักเรียนช่างอุตสาหกรรมตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพเสนา

อ้างถึง หนังสือที่ ทม 1007/2785 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2541

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายเจตจรัส ศรีรัตนพร นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้อนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยฯ” และขอความอนุเคราะห์ให้อาชีวศึกษาจังหวัดฯ ออกหนังสือขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน ความแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน ได้ให้ความอนุเคราะห์กับ นายเจตจรัส ศรีรัตนพร ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุดม ไชยเดชาร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา
ประธานอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

งานเลขานุการ อศจ.

โทร. (035) 245144 - 6 ต่อ 113

โทรสาร. (035) 245144 - 6 ต่อ 113

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม
ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบปีการศึกษา 2541 (ปวช.3) เพื่อนำประโยชน์มาใช้ในการทำปฏิญานิพนธ์เท่านั้น ข้อมูลที่ท่านจะกรุณาตอบในแบบสอบถาม นับเป็นความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของงานศึกษาวิจัย ขอให้ท่านอ่านแล้วตอบคำถามตามความเป็นจริงและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยที่ท่านไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถามและคำตอบจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ขอให้ท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

นายเจตจรัส ศรีรัตนพร

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

“ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบจากวิทยาลัยใน
สังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

คำแนะนำในการตอบ

1. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วย 9 ตอน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านความสามารถ
ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการมีพื้นฐานใน
การประกอบธุรกิจ

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านขั้นตอนใน
การประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 5 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านเทคนิควิธีการ
ประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 6 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการติดต่อสื่อสาร
ทางธุรกิจ

ตอนที่ 7 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการผลิตและ
บริการทางธุรกิจ

ตอนที่ 8 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านประสบการณ์
ในการทำงาน

ตอนที่ 9 เกี่ยวกับความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ ด้านการพัฒนาตนเอง
ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

2. การตอบแบบสอบถามในแต่ละตอน ให้ใส่เครื่องหมายถูกลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงหรือข้อคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด

3. โปรดตอบทุกข้อเพื่อจะทำให้แบบสอบถามนี้สมบูรณ์และสามารถนำไปวิเคราะห์ผลได้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

1. สาขาวิชาช่างที่ศึกษา

☐ ช่างก่อสร้าง	☐ ช่างซ่อมบำรุง
☐ ช่างยนต์	☐ ช่างต่อเรือไม้และไฟเบอร์กลาส
☐ ช่างกลโรงงาน	☐ ช่างต่อเรือโลหะ
☐ ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น	☐ ช่างเคหภัณฑ์
☐ ช่างไฟฟ้ากำลัง	☐ ช่างกลการเกษตร
☐ ช่างอิเล็กทรอนิกส์	☐ ช่างกลเรือ
☐ ช่างเขียนแบบเครื่องกล	

2. อาชีพของผู้ปกครอง

- รับราชการ
- สถานประกอบการเอกชน
- ค้าขายหรือธุรกิจ
- รับจ้าง
- เกษตรกรรม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

3. รายได้ของผู้ปกครอง

- สูงกว่า 10,000 บาท/เดือน ขึ้นไป
- ประมาณ 5,000 - 10,000 บาท/เดือน
- ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ข้อที่	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ได้รับการปลูกฝังค่านิยมต่ออาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
2.	ใช้เวลาว่างหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
3.	ศึกษาข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องด้วยตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
4.	วางแผนการทำงานด้วยตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
5.	ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ด้วยตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
6.	ผลิตคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ด้วยตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
7.	ทำงานด้วยวิธีของตนและรับผิดชอบต่อผลที่เกิด	☐	☐	☐	☐	☐
8.	จำหน่ายสิ่งประดิษฐ์ที่ผลิตด้วยตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
9.	นำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านเทคนิควิธีในการประกอบอาชีพอิสระ
โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ข้อที่	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	เปลี่ยนงานอดิเรกให้เป็นอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
2.	วางแผนวิธีการประกอบอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
3.	หาหนทางการเข้าสู่อาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
4.	ใช้ทรัพยากรที่จำกัดให้เกิดประโยชน์	☐	☐	☐	☐	☐
5.	มีเทคนิคการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
6.	มีประสบการณ์ทำงานอย่างเป็นระบบ	☐	☐	☐	☐	☐
7.	ดำเนินอาชีพส่วนตัวตามสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน	☐	☐	☐	☐	☐
8.	ประสบผลสำเร็จจากการทำงานในอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 6 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ข้อที่	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ตรงต่อเวลาที่กำหนดนัดไว้	☐	☐	☐	☐	☐
2.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น	☐	☐	☐	☐	☐
3.	ให้ข่าวสารถูกต้องชัดเจนเหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐
4.	ทราบขั้นตอนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
5.	วางแผนแนวทางในการติดต่อสื่อสาร	☐	☐	☐	☐	☐
6.	เลือกสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร	☐	☐	☐	☐	☐
7.	สั่งการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
8.	ควบคุมกระบวนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
9.	ติดต่อสื่อสารทันต่อสถานการณ์จนเกิดผลสำเร็จ	☐	☐	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 7 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ข้อที่	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ทราบกระบวนการผลิต การตลาดและบริการในธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
2.	ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ	☐	☐	☐	☐	☐
3.	ประสานงานการผลิตและบริการ	☐	☐	☐	☐	☐
4.	จัดหาทุนเพื่อการประกอบธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
5.	ดำเนินการผลิตและบริการทางธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
6.	ใช้ทรัพยากรในการผลิตให้เกิดประโยชน์	☐	☐	☐	☐	☐
7.	ชี้แจงและชักชวนให้ผู้บริโภคเข้าใจสินค้า	☐	☐	☐	☐	☐
8.	ผลิตและบริการสินค้าให้ผู้ซื้อพึงพอใจ	☐	☐	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 8 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านประสบการณ์ในการทำงาน

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ข้อที่	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ศึกษาวิธีการทำงานจนเกิดประสบการณ์	☐	☐	☐	☐	☐
2.	สร้างประสบการณ์การทำงานจนเกิดความรู้ใหม่	☐	☐	☐	☐	☐
3.	ใช้ประสบการณ์เพื่อการดำเนินธุรกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
4.	แนะนำวิธีการทำงานให้กับเพื่อน	☐	☐	☐	☐	☐
5.	ชี้แจงข้อผิดพลาดในการทำงานให้กับเพื่อน	☐	☐	☐	☐	☐
6.	นำประสบการณ์มาช่วยแก้ปัญหาการทำงาน	☐	☐	☐	☐	☐
7.	นำประสบการณ์ไปปรับปรุงตนเองให้เข้ากับงาน	☐	☐	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 9 ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

ข้อที่	ความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	รู้และเข้าใจตนเองที่จะประกอบอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
2.	ประยุกต์ความรู้ใช้ในอาชีพส่วนตัวอย่างเหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐
3.	ทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละอย่างต่อเนื่อง	☐	☐	☐	☐	☐
4.	ผลิตสิ่งประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
5.	รู้จักแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
6.	จัดการด้านการเงินเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
7.	ตัดสินใจแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐
8.	ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมต่ออาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
9.	ปรับตัวให้เข้ากับผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัว	☐	☐	☐	☐	☐
10.	พัฒนาอาชีพส่วนตัวให้เหมาะสมเหตุการณ์ปัจจุบัน	☐	☐	☐	☐	☐

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

คำอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1. ตารางค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ		ขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ		เทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ		การติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ		การผลิตและการบริการทางธุรกิจ		ประสบการณ์ในการทำงาน		การพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ	
	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	รายข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.39	0.56	1	0.39	1	0.49	1	0.36	1	0.27	1	0.57	1	0.55
2	0.36	0.54	2	0.43	2	0.62	2	0.38	2	0.48	2	0.59	2	0.52
3	0.34	0.54	3	0.54	3	0.35	3	0.50	3	0.60	3	0.56	3	0.49
4	0.43	0.53	4	0.55	4	0.57	4	0.59	4	0.60	4	0.51	4	0.52
5	0.42	0.56	5	0.58	5	0.54	5	0.62	5	0.61	5	0.55	5	0.55
6	0.39	0.49	6	0.59	6	0.55	6	0.56	6	0.55	6	0.58	6	0.53
7	0.34	0.48	7	0.60	7	0.55	7	0.59	7	0.59	7	0.57	7	0.55
8	0.35				8	0.51	8	0.60	8	0.62			8	0.53
9	0.46				9		9	0.60					9	0.52
													10	0.51

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.96

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายเจตจรัส ศรีรัตนพร
วัน- เดือน- ปีเกิด	17 ธันวาคม 2505
สถานที่เกิด	35 หมู่ 7 ต.โพธิ์พระยา อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี 72000 โทร.035-523517
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	ต. 21/54 หมู่ 2 ถ.อุททอง ต.ท่าวาสกรี อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา ถ. 29 หมู่ 3 ต.ท่าวาสกรี อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000 โทร.035-245144
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2525	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช) แผนกวิชาช่างก่อสร้าง. วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี
พ.ศ.2527	สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)แผนกวิชาช่างสร้าง วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ.2528	สำเร็จการศึกษาระดับประโยคครูมัธยมช่างอาชีพศึกษา(ปม.อ.) สาขาวิชาฝึกหัด ครูมัธยมช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีพศึกษาวิทยาลัยเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือนครราชสีมา
พ.ศ.2536	สำเร็จปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (คอ.บ.) สาขาวิศวกรรมโยธา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
พ.ศ.2542	สำเร็จปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2528	รับราชการตำแหน่ง ครู 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการ ต่อเรือพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ.2535	รับราชการตำแหน่ง อาจารย์ 1 วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ.2538	รับราชการตำแหน่งอาจารย์ 2 วิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา

การศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม
ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทคัดย่อ
ของ
เจตจรัส ศรีรัตนพร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
มีนาคม 2542

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบการศึกษาจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง พื้นฐานทางธุรกิจ ขั้นตอนและเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและบริการทางธุรกิจ ประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่จะจบในปีการศึกษา 2541 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 จากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 627 คน ตอบแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทุกฉบับคิดเป็น 100 % ของแบบสอบถามทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for Social Sciences ในการหาค่าทางสถิติได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และ Tukey method ผลการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ที่จะจบจากวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

- 1.สรุปผลความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม โดยรวมทั้งแปดด้านอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงาน ส่วนอันดับสุดท้ายคือ การมีพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ
2. ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกได้แก่ ทำงานด้วยวิธีของตนและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นส่วนอันดับสุดท้ายคือ ประดิษฐ์ด้วยตนเอง
3. ด้านพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกได้แก่ มีจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจส่วนอันดับสุดท้ายคือ มีความรู้ทางกฎหมายด้านธุรกิจส่วนตัว
4. ด้านขั้นตอนในการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกได้แก่ มีความพร้อมในการตัดสินใจเลือกอาชีพส่วนตัวส่วนอันดับสุดท้ายคือ สรุปและประเมินผลการประกอบอาชีพส่วนตัว
5. ด้านเทคนิควิธีการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกได้แก่ หาหนทางกรเข้าสู่อาชีพส่วนตัวส่วนอันดับสุดท้ายคือ มีเทคนิคการดำเนินงานติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ
6. ด้านการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นส่วนอันดับสุดท้ายคือ ควบคุมกระบวนการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ

7. ด้านการผลิตและบริการทางธุรกิจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรก ได้แก่ ปฏิบัติงานด้วยความเต็มที่ที่ได้รับมอบหมายส่วนอันดับสุดท้ายคือ จัดหาทุนเพื่อการประกอบธุรกิจ

8. ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรกได้แก่นำประสิทธิภาพไปปรับปรุงตนเองให้เข้ากับงานส่วนอันดับสุดท้ายคือ ใช้ประสิทธิภาพเพื่อการดำเนินธุรกิจ

9. ด้านการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรกได้แก่ รู้และเข้าใจตนเองที่จะประกอบอาชีพอิสระพร้อมทั้งพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบันส่วนอันดับสุดท้ายคือ รู้จักแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพส่วนตัว

10. นักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่ศึกษาสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ต่างกันมีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อย่างน้อย 1 คู่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่าวิธีคูกี (Tukey method) ทดสอบค่าความแตกต่างได้

11. อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

12. รายได้ของผู้ปกครองนักเรียนช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกัน มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อย่างน้อย 1 คู่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า วิธีคูกี (Tukey method) ทดสอบค่าความแตกต่างได้

A STUDY OF SELF - EMPLOMENT COMPETENCIES OF TRADE AND
INDUSTRIAL STUDENTS IN THE COLLEGES UNDER THE VOCATIONAL
EDUCATION DEPARTMENT IN CHANGWAT PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA

AN ABSTRACT

BY

JETJARAS SRIRATANAPORN

Presented in partial fulfillment of the requirement of the

Master of Education degree in Industrial Education

at Srinakharinwirot University

March 1999

The purpose of this study was to assess the perceived ability for self-employment of graduating students of trade and Industrial subjects in the colleges under the jurisdiction of the Vocational Education Department, Ministry of Education, in Changwat Phra Nakhon Sri Ayuthaya. The participants were asked to indicate their self-efficacy in eight areas. They were self-study, basic ability in business, self-employment techniques, self-employment practices, business communication, production and service organization and practices, work experience and self-development suitable for business practices. Six hundred and twenty-seven students completed a 5-point Likert rating scales questionnaire. All questionnaires were useable. Descriptive statistics were used to analyze the data. The results were:

1. The competencies in all areas was ranked on the whole at the average middle level with the sub-category on work experience was ranked highest and the sub-category on basic ability in business was ranked the lowest.

2. The self-studying competence category, was ranked at on the whole at the average middle level with the sub-category on use of one own method of work and taking responsibility was ranked highest and the sub-category on creating invention by oneself was ranked the lowest.

3. The basis business practice competence category ranked on the whole at the average middle level with the sub-category on ethic for self-employment was ranked the highest and the sub-category on laws on self-employment was ranked the lowest.

4. The competencies category on methods of conducting self-employment business was ranked on the whole at the average middle level with the sub-category on highest ranking was place on the readiness to make decision on occupation selection was ranked the highest and the sub-category on summarization and evaluating self-employment practice ranked the lowest.

5. The competencies category on technique of conducting self-employment business was ranked on the whole at the average middle level with the sub-category on knowledge of how to enter self-employment business was ranked the highest and

the sub – category on technique conducting business communication ranked the lowest.

6. The competence category on business communication was ranked on the whole at the average middle level whit the sub - category on human relationship was ranked the highest and the sub - category on control of business communication ranked the lowest.

7. The competence category on production and service operation practices was ranked on the whole at the average middle level whit the sub- category on willingness to assume responsibility was ranked highest and the sub - category on seeking of capital ranked the lowest.

8. The competencies category on work experience was rated on the whole at the average highest level whit the sub - category on use of experience for self - employment sub- category was ranked highest and the sub - category on use of experience for conducting business ranked the lowest..

9. The competencies category on knowing how to make self - employment suitable to the changing condition was ranked on the whole at the average highest level whit the sub- category knowing about oneself to engage in self – employment and to develop the career corresponding to the prevailing condition was ranked highest and knowing the source of capital sub – category was ranked the lowest.

10. Trade and industrial students in various branches different from one another in all eight areas significantly at the 0.5 level . The use of pair comparision by Tukey method was practical.

11. Students with parents in different occupations displayed on statistical different on their self perceived efficacy on self - employment .

12. Students with parent of different incomes showed different ability on self – employment. The different was statistically significant at the 0.5 level . The use of pair comparision by Tukey method was practical.